नमनमणाम नकथ [illegible] वथ्रतरघुपतिरूपघ्नंतरघुपते ॥ श्रीरामचंद्रस्वरूपंयेनतारहस्यं तदूर्ध्वरूपयोजननमाह

वितर [illegible] ॥ [illegible] दशमुखमौलिबलिंदशमुखस्यरावणस्ययेमौलयोमस्तकानिमुकुटानिवातान्येववलिंवितरसि

दशदिक्कीदृशोदिशांयेपतयइंद्रादयस्तेषांकमनीयमभीष्टंतत्रदेहः ॥ रमणीयंकिरीटमूर्धचूडामौलिः ॥ केशोचतंपले ॥

कलापकवयोः कुमिवलिः प्राणिपरजोस्त्रियां ॥१॥ वलभद्रावतारमेतितथ्रतकलधररूपेतिहेकेशवधृतंकलधररूपबलभ

द्रस्वरूपंयेनतारहस्यंतत्पदद्वयंतारूपयोजननमाह ॥ वक्ष्यतीति ॥ तेविपदेप्रेमेवपुषिदेदेजलदाभंसजलमेघवन्नीलव

सनंवसंवदसिधारयसिकीदृशंहलहतिभीतमिलितयमुनाभंहलेनहृतिहेनतंनश्रीरामाश्रयेनमिलितायायमुना

वितरसिदिक्षुरणेदिक्पतिकमनीयंदशमुखमौलिबलिंरमणीयं ॥ केशवधृतरघुपतिरूपजयजगदीशह

रे ॥ ध्रु० ॥ वहसिवपुषिविशदेवसनंजलदाभंहलहतिभीतमिलितयमुनाभं ॥ केशवधृतहलधररूप

याश्रामाइवाभाति श्रियेस्वनाहहंवरूपंचकमलायानिवासालंकंपमानस्यवत्सस्यभयमुत्पन्नंयमुनायातत्प्रेक्ष्यागर्भोपमाभी

ष्टांकंपउचितवदिवितिभाव ॥ कदाचिद्दावनेवारुणीपीत्वामोदमिः ॥ मदविहरतावलभद्रेणजलक्रीडार्थमाहूता

मत्तप्रलापोयमितिमत्वागतेनातिवमनागच्छतीकालिंदीतेनतोहलाग्रेणाकृष्टाइतिपुराणेहलधरपदेनतुष्टनियत

थमेवहलेनधृतवानितितदवतारपयोजनं ॥ नाम्नंतत्र ॥ संदननेनदीदंवक्षितियहस्समहः ॥ [illegible] वेमाद

चेतनपांशुनाइतिवस्त्रमाच्छादनंवासश्चैलंवसननमस्त्रियामितिचभीतिः साध्वसंकंपयोरितिविश्वप्रकाशः ॥ [illegible] ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

वामनरूपं लोतिघ्नतवामनरूपदेकेशवध तवामनरूपधतंवा मनस्वरवींस्वरूपंयेनताहरजयजयवामनावत ... दैजन
माहछलयसीतिदेअस्तुतवामनस्याक्षयेरूपवामनविक्रमणोपवक्रमणोवलिंदेत्यछलयसिवंचयसिमगवाले ... गं
नरूपंधवावलेः सकाशात्पदत्रयपदिमितंमहिंप्राप्तेपश्चाद्वृहद्रूपंप्रकटीकृतस्य वर्द्धमानभुवनेवपिपदत्रयास्व ... नद
पपयेनतवर्द्धाऽस्य॥ द्विपदानितिभुवनपसिद्धे॥ अक्रान्तत्वमेवाहपदनवेतिपदन ... विधियश्रीदंगंगाजलेनेन
जनितमस्यादितंजनानांपावनंपाविंस्ययेनताहरजग्नापिप्रवर्धमानस्यमगवन्नखविक्रमस्यचरणात्पदनखाग्रेणविदी
णेंब्रह्माण्डमध्यम पाथिवावरणेनेनवमलेनास्वचरणार्विदं प्रक्षालयदेवागंगायहितीयाचरणाजलं ब्रह्मदनाः सीजलेनेवी

छलयसिविक्रमणेवलिमद्भुतवामनपदनखनीरजनितजनपावन॥ केशवधृततवामनरूपजयजगदीश
हरे॥ ८॥ क्षत्रियरुधिरमयेजगदपगतपापंस्नपयसिपयसिशमितभवतापं॥ केशवधृतभृगुपतिरूपजय
जयजगदीशहरे॥ ५॥ ॥ ॥

भृगुकुलमेपाभृगुःलोकंप्रापितंगोतिप्रसिद्धेलोकान्तायन्ती तिगुणातेस्रनवव महलोकस्यितेनापिवामनेन ब्रह्मांडजलस्या
नयनादस्क्षयी॥ अस्मोश्लोपयानीयनीवजीवगुरुचर॥ ८॥ पकतत्रमावनतारस्लोतिष्ठतम्भृगुपतिरूपेतिकेशवधय
तभृगुपतिरूपेतिहतमभृगुपतेः ... नामस्वरूपंयेनताहरजयपदवनादप्रयोजनमाहक्षत्रियरणांरुधिरारा प्र
भूमातिपनताहकोपपयसि ... स्नपयसि॥ यद
... ॥ ... दवधि
... ॥ सेतापाय
... ॥ जलेमज्जनं ...

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

स्नपयसि पयसि शमितभवतापं ... केशव धृतभृगुपतिरूप जय ॥ ... केशव ...
वितरसि दिक्षु ... दशमुखमौलिबलिं ... केशव ... निवहनिधने ... कलयसि ...
... ॥ ... केशव धृत ... ॥ ...
... केशव धृत ... ॥ ... नीलकलेवर ... ॥ ...
... ॥ ... म्लेच्छनिवहनिधने ... ॥ ...
... ॥ ... केशव ... ॥ ... केशव ...

म्लेच्छनिवहनिधने कलयसि करवालं ॥ धूमकेतुमिव किमपि करालं केशव धृतकल्किशरीर ॥ श्रीजयदे
वकवेरिदमुदितमुदारं शृणु सुखदं शुभदं भवसारं ॥ केशव धृतदशविधरूप जय जयदेव हरे ॥ १४ ॥

... ॥ ... ॥ १५ ॥ ...
... ॥ श्री ... ॥ ...
... ॥ २ ॥ ... जयदेवकवि ... ॥ ... ॥ ... ॥
... ॥ श्रीजयदेवे ... ॥ ... जयदेवकवे ... ॥ ...
... ॥ ... ॥ ... ॥ ...

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

बुद्धावतारं स्तौति हे केशव धृतबुद्धशरीर धृतं बुद्धस्वरूपं देहं येन तादृश त्वं जय ॥ ननु बुद्धावतारे वेदनिंदकस्य मम कथं स्तुतिः
क्रियते तत्राह निंदसीत्यादि ॥ यज्ञविधेः श्रुतिजातं यज्ञविधानबोधकं वेदसमूहं निंदसि निंदितवानसि किमर्थं ॥ कोऽसि कि
मिति निंद्यते तत्राह सदयहृदयेति ॥ अहह इति खेदे दर्शितो बोधितः पशुघातो येन तादृशं वेदोऽपि पशूनां घातं बोधयती
ति कथमिति एवं निंदसीति भावः एतादृशनिंदायामपि हेतुमाह सदयहृदय हे दयेन्द्रियाकृपान्वितं हृदयं यस्य तादृश ॥ अ

निंदसि यज्ञविधेरहह श्रुतिजातं सदयहृदय दर्शितपशुघातं ॥ केशव धृतबुद्धशरीर जय जगदीश हरे ॥ १२ ॥

अग्नीषोमीयं पशुमालभेतेत्यादिविधिबोधकः ॥ स्वर्गादिफलप्रदर्शनपूर्वका
यं भावः ॥ ततश्च भगवान् कुत्सितं ज्ञानं दृष्ट्वा अग्नीषोमीयं पशुमालभेतेत्यादिविधिबोधकः ॥ स्वर्गादिफलकं निरवद्यं च कर्माणि वयमात्यया यागादिके मति
देण कुड जिल्हिकया वैदिकमार्गेण प्रवर्तितपशुना ज्ञात्वा स्वर्गादिफलकं निरवद्यं च कर्माणि वयमात्यया यागादिके मति
लिहो धत्वा न्नेत्स्या स्यात्त्यजन्हि नेति विचार्यैव सम पुरुषार्थं मोक्षसाधनेनिहत्निमार्गेनास्यव न्नेयिवं ॥ न हिंस्यात्सर्वा भू
तानीत्यादिना यज्ञादिबोधकवेदस्य निंदां करोषि न तु सर्वस्यापि वेदस्य निंदायामेव न तु वास्तविकमिति एवमुक्तं भवेत् तज्ज्ञापयितुं
[illegible] तिविस्वा मङ्गि ते [illegible] नाय च तदवतारपर्यद्वरूप यवता प्रयोजनम् ॥ १२ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

स्तनमनमथगणमनकोर्ण... नायकान्कृष्णविना नसंभवतीति ममक्ष्मानायकहृदागणिमे मङ्गलम् ।। श्रीकृष्णस्य लोकोत्तर
गुणान्वर्णयन्नेव मङ्गलान्तरमप्याचरति ।। श्रितेति गीतस्यास्य गुर्जरी रागः ।। तालश्चाष्टमठः गीतादौ श्लोकेदेवे देवजय जयेत्या
दे द्विविवर्णं ।। नायकगुणानाह श्रितमाश्रितं कमलायालक्ष्म्याः कुचमण्डलं स्तनमण्डलं येन तादृशः ।। नयाभूतकल्पा
यकामकुचमनोलक्ष्म्यास्तुपि केलिकौशल्यकाण्येनवर्तितकौशलं हृदयेनायकगुणाउक्ताः ।। धृतकुण्डलधृते कुण्डले कर्णाभ
रणे येन तादृशः ।। पुनः कीदृशः ।। कलितालीलालितामनोहरावनमाला चरणानावलम्बिनी पुष्पमाला येन तादृशः
एतद्विशेषणद्वयेन मध्यमपदलोपात्माप्रमितांमालां वनमालेति तां चित्तु ।। पुनः कीदृशः दिनमणिमण्डलमण्डन दिनमणिः

३ गुर्जरी तालो गीयते मठतालः ।। श्रितकमलाकुचमण्डल धृतकुण्डल कलितलालितवनमाल जय जय देव हरे ।। १ ।। अष्टप १
ध्रुवपदं ।। दिनमणिमण्डलमण्डन भवखण्डन मुनिजनमानसहंस जय जय देव हरे ।। २ ।। ।। ।।

सूर्यस्य यन्मण्डलं तत्स्य मण्डनमलङ्कारस्वरूपं ध्येयः सदा सवितृमण्डलमध्यवर्ती नारायणः ।। सरसिजासननसंनिविष्ट इति पुराणा
प्रसिद्धेः ।। एतेन स्थिरसूचितं स्वकं पुनः कीदृशः भवखण्डन भवसंसारे खण्डपति विनाशयतीति भवखण्डनः ।। प्रलयकर्तादृश
श्चेतेन संहारकर्तृरूपो नायकगुणउक्तः ।। पुनः कीदृशः मुनिजनमानसहंस मुनिजनानां मानसं चित्तं तदेव मानससरोवर
स्तत्र हंसो सवयाः ल्प्रमुनिजनमानसहंसत्वेन हंसातुल्यत्वे नमायावरणा धर्मेण मानसं सरोवरत्वेन रूपितेन मु
जनमानसेषु सम्यक् चिन्तस्थितिमत्त्वमितिना मायावरणधर्मेण हंसत्वेन रूपणं नियता रूपणायाः सामादोपः ।।

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

अंशावतारान् श्रुत्वा संप्रति परिपूर्णस्वरूपमवतारितं श्रीकृष्णं सोऽतिवेदान् निहत्याय परिपूर्णस्वरूपाय श्रीकृ
ष्णाय नमः॥ नन्वमीनाद्यवतारेषु दीर्घरूपस्वरूपमिति॥ कृष्णवेदानीं गोपबालं मां किं सो विद्यते अत्र कृष्णस्योक्तं [illegible]
नेत्यमिति॥ मीनादिदशरूपधारिणे कृष्णायैव नमः॥ नन्वाद्य [illegible] मिव [illegible] त्यर्थः॥ ननु [illegible]
[illegible] दत्तदानिं मीनाद्याकृतयः॥ किमिति मत्स्याद्यवतारा [illegible] कृष्णे [illegible] इति॥ मीनरूपे

वेदानुद्धृतवान् [illegible] कृष्णे [illegible]॥ [illegible] लयते [illegible] कुर्वते॥ पोल [illegible]
ते [illegible] लयते [illegible] कृष्णायनमः॥ १५॥ ॥ ॥ ॥

[illegible] कुर्वते पुनः॥ कीदृशाय [illegible] पुनः कीदृशाय [illegible] मंडल [illegible]
[illegible] पुनः कीदृशाय [illegible]॥ [illegible] पुनः की
[illegible] पुनः॥ कीदृशाय [illegible] क्रियाणां
[illegible] कुर्वते॥ पुनः पोल [illegible] जयते॥ [illegible] लि
[illegible] कुर्वते॥ आकृतिः [illegible] प्रकाशः॥ १५॥ ॥ ॥ ॥
[illegible] यते॥ [illegible] कृष्णायनमः॥ ॥ ॥ ॥ ॥ श्रीरामायनमः॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

त्रि

…ननमनयागमनकरा… … …गाम्य लंकारणां मकविकायमाहि निये नमस्ता हरा अनेन मकलवलाकोपालहचलम्
…पेन स्म…गोपं… … ॥ पुनः कीदृशजिताहदूषणा नामा… मोयेन मयद्रानिता निहन्ति न तिरहूता निहूषणानी ध्या
दीनियेन ता हशापुनः कीदृशमसमरे दशग्रीवमशमितो नाशितो दशकंठो रावणो येन ताहृशा एतेन यथा मानितो रावणस्य वध ज्ञा
भिमानिताहूयोनायकगुणाः ॥ तमावताद्यो हृशगुणवर्णनेन च ममयो दापालकत्वम पिनायकगुणाः सूचितः ॥ अभि
यामममतानीके शमममत्र ःपुनः कीदृशः अभिनवो नूतनो जलधर मूर्तयत ॥ सुंदर अनेनापिमम्य वसकं पुनः कीदृशम्
येन स्यामसुखेमेव चंद्र ॥॥॥ आह्लादकाहित्वात्तस्य चकोर ॥ अत्रेंदिरावदनकुच मण्डलाश्रयपदं ग्राधवहु धायानमोक

जनकसुताकृतभूषणजितदूषण ॥ समरशमितदशकंठ जय जय देव हरे ॥ २१ ॥ अभिनवजलधरसुंदर
धृतमंदिर ॥ श्रीमुखचंद्रचकोर जय जय देव हरे ॥ २२ ॥ तवचरणेप्रणतावयमितिभावय ॥ कुरुकुशलंप्रण
तेषु जय जय देव हरे ॥ २३ ॥ ॥ ॥ ॥ श्रीकृष्णायनमः ॥ ॥ ॥ ॥

तत्वेन भगवनस्य कोरत्वे गतिः रूपाणां ॥ अनेना विरतिकोमलमेवो क्तं ॥ प्रथमोऽभिनवो नव्यो नवीनो नूतनो नवः नूतनाश्चनयामम
पयामर्वे नायकगुणा उक्ताः त्यागीकुलीनः कृतालो रतेषु कल्यः कलाविनदो गुणाश्रया ॥ भव्यः चमत्कारम्भमतामिमानी
वीणामनः सौख्यकतो निवंधुः इ शोनायकः स्यादिमादिह्याघ तिलके क… … सर्वे नायको तहत्वे नश्रीकृष्ण
लत्वातं यति सर्वभक्ता नां स्वस्वभामीष्टं प्राप्येयते तवेत्यादि ॥ वयं न वृत्तचरणो पतिताः ॥ अतिभावयज्ञानी हि नकु… … नम
मेनतु ॥ तावता भवतां विमिष्टं संपाद्यमित्यत आह ॥ कुरुकुशलमिति ॥ २३ ॥ ॥ श्रीराधा… … ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

कालियनाम्नो विषधरस्य गंजन तिरस्कारकस्तेनापि सामर्थ्यमुक्तं पुनः कीदृश जनरंजन जनानां मधुरवाक्या[illegible]नि इ
ति जनरंजन अनेन सुभवचनत्वं नायकगुणउक्तः ॥ पुनः कीदृश यदुकुलमेव नलिनं कमलं तस्य दिनेश ॥ सू[illegible]काशकत्वा
त् ॥ एतेन कुलीनत्वं नायकगुणउक्तः ॥ आदौ विलो विषधरस्य श्रीत्याल ॥ मधुकल्पश्रमद ॥ माधुरिपदं न लिनमकविं ॥
दंसहेमलमिति च पुनः कीदृश मधुमुरनरकविनाशन मधुनामा मुरनाम्ना नरकाख्यस्य च दैत्यस्य विनाशकावि
अनेन सामर्थ्यमुक्तं पुनः ॥ कीदृशं सुरकुलकेलिनिदान [illegible] सुरकुलकेलीनां देवसमूहक्रीडानामादि

कालियविषधरगंजन जनरंजन ॥ यदुकुलनलिनदिनेश जय जय देव हरे ॥१८॥ मधुमुरनरकवि
अ०२ नाशन गरुडासन सुरकुलकेलिनिदान जय जय देव हरे ॥१९॥ अमलकमलदललोचन ॥ त्रिभुवन
भवननिधान जय जय देव हरे ॥२०॥ ॥ ॥ ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥ ॥ भवमोचन ॥

कारणं ॥ सजातीयगणो गोष्ठे देहे पिराणि तं कुलमिति निर्दौत्वादिकारणमित्यर्थः ॥ पुनः कीदृश अमलं निर्मलं यत्कम
लं तस्य पत्रं पत्रं तद्वद्विलोचने यस्य तत्संबुद्धौ हे ॥ अनेनापि सौन्दर्यमुक्तं पुनः कीदृश भवमोचन भवं जन्म तस्मा
दपवर्गात् ॥ मोचयतीति तथा हे भवमोचन प्रदेत्यर्थः ॥ अनेन भवसंकटे मोचनेन दीनकृपालुता भवपदस्य जगत्पालनया प्रल
यकादित्वमुक्तं अत्र च भवपदस्य जन्मपरत्वात् तत्पदत्वमुक्तं ॥ अनेन परमानंददायकत्वेन स्वामित्वरूपो नायकः ॥
पुनः कीदृश ॥ त्रिभुवनमेव भवनं गृहं तस्य निधानं निवासस्थानं यस्य तादृश ॥ यद्वा त्रिभुवनं भवनं निधानं निवासस्थानं [illegible]
[illegible] भावे समनोवितिविग्रहः ॥ निधानं तादृशे निधीयते इति च ॥२०॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

स्मनमसनयगाम मकरण ... नां प्रबन्धनायकगुणप्रतिपादनपरः ॥ नवाणि मंगलानि क्रियाफलानि ... गार्थं सप्र
... पतो ... ॥ पूर्वोक्तसंभोगापेक्षया विप्रलंभस्योत्कृष्टत्वात्तदर्थं विप्रलंभशृंगारवर्णनाय विदेशे कांताया
यथाश्रु दिनानि वर्णयितुं प्रस्तावयति ॥ वसंते त्यादि ॥ संभोगापेक्षया यत्र विप्रलंभस्योत्कर्षं प्रतिपादयितुमलंकारः ॥ संभोगो
विप्रलंभेन न विना पुष्टिमश्नुते कषायिते हि वस्त्रादौ भूयान् रागोऽभिजायते इति ... कार्यं ... का चित्तस्य सहचरी सखी वसंते नैव वसं
यथास्यादेवं राधामिदं वक्ष्यमाणं सूचे उवाच कीदृशीं भ्रमंतीं कुत्र अवयवैः कृष्णलक्षितां कीदृशैः अवयवैः ॥ वासंतीकुसुमसुकुमारैः ॥ माध
वीलतापुष्पवत्कोमलैः पुनः कीदृशीं कांतारे वने भ्रमंतीं तत्र हेतुगर्भं विशेषणं बहुविहितं कृष्णानुसरणं यया ... कृष्णस्यानुस
रणमन्वेषणं यया तां कीदृशीं कंदर्पज्वरेण जनिता या चिंता तया आकुलता आकुलतया अमंदमधिकं यथास्या

वसंते वासंतीकुसुमसुकुमारैरवयवैर्भ्रमंतीं कांतारे बहुविहितकृष्णानुसरणां ॥ अमंदं कंदर्पज्वरजनितचिंताकु
लतया ॥ वलद्बाधां राधां सरसमिदमूचे सहचरी ॥ २ ॥ वसंतरागेण रूपकतालेन ॥ ललितलवंगलतापरिशीलनको
मलमलयसमीरे ॥ मधुकरनिकरकरंबितकोकिलकूजितकुंजकुटीरे ॥ विहरति हरिरिह सरसवसंते ॥ नृत्यति
युवतिजनेन समं सखि विरहिजनस्य दुरंते ॥ ४ ॥ ॥ ॥ ॥

देवं वलद्बाधां पूर्वं धर्मानवगी ... विरहजनितचिंता ... माधवीलतेति ॥ मलयपवनस्य
पेशलतामाह ॥ ... पुनः पुनः कं ... खमिति च ... तत्र आह ललितेत्यादि ॥ वसंतरागेण यतना लक्ष्मी ललनाव ॥
प्रतिकोदल ॥ गीतार्थस्तु हे सखि इह सरस वसंते हरिर्विहरति ॥ वसंते हरिः ॥ श्रीकृष्णो विहरति क्रीडति कीदृशे मलय
व्रततीति ॥ युवतिजनेन समं सह नृत्यति कीदृशो वसंते विरहिजनस्य वियोगिजनस्य दुरंते दुःखेनांतः समाप्तिर्यस्य ...
अयं वसंतो विरहिणां दुःखेन ... युवतिभिः सह क्रीडनः कृष्णस्य ... विरहिणी यदि ... ... दे ...
तो मा विष्वतीति भवेः ... ॥ वसंतस्य मलयस्य मंदललितेत्यादि ललितया मनोहरया लवंगलतया ॥ परिशीलनं मं

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

इदं श्रीजयदेवकवे॥ मंगलं जयदेवकवेर्मंगलगीतं प्रणतेष्वनुकंपेषु सदमानंदं कुरुतेन सकुशले विस्तारितं कुरु ॥
ष्टं मंगलमञ्जुलगीतं यस्य तादृशं गीतं तदेवाह सुभगं ते॥ संकिर्तने भाति मृदुलं सुमध्यमकमनुनासिकं काकस्वदंशिवः॥ जीत
प्याल्हतविवर्जितं विमलं विविक्तं चैव विशिष्टं विषमाहतं॥ व्याजलनालहीनं च गीतदोषाश्चतुर्दश भाः॥ श्रीकृष्णनायको
सामान्यनायकगुणानन्तरं संप्रति नायकविशेषगुणान्वयं श्रेत्रवागीष्ठ मंगलमाचरति॥ पद्मेत्यादि मधुसूदनस्य
हृदयं नो पुष्पाकं वांछितं स्मनुद्यतन दर्शिको नकीह सामरः॥ पद्मायालक्ष्म्याः पयोधरतटीस्तनतटौ तदालिंगनान्समाः
परिरंभेणालिंगनेन लग्नकाश्मीरं कुंकुमं तेन मुद्रितमिव मंडितमिव विलुलितमुरो मधुसूदनस्य॥ इदं मधुसूदनस्य हृदयं मम

जयद२ श्रीजयदेवकवेरिदं कुरुते मुदं मंगलमुज्ज्वलगीतं जय जय देव हरे॥ ८॥ पद्मापयोधरतटीपरिरंभलग्नकाश्मी
रमुद्रितमुरो मधुसूदनस्य॥ व्यक्तानुरागमिव खेलदनंगखेदस्वेदांबुपूरमनुपूरयतु प्रियं वः॥ ९॥ ॥
वर्तमानस्येति व्यापनाय लक्ष्म्यादिजननत्वदीलिप्तकाश्मीरेणाम्नाद्दानेनेति भावः॥ पुनः कीदृशं खेलति क्रीडां कुर्वेति श्र
नेनोकं कुर्वे मतियः॥ खेदस्यापामस्त्रेन यत्वेव तत्प्रसवेदजल नस्पद्दवः प्रवाहैः मन्तलादर्शनानेन विरलितकाश्मीरस्य
स्थलेषिस्वेदमनुंथेन मुद्राशोभनेवस्मीतिनं कीदृशमिव व्यक्तानुरागमिव व्यक्त॥ प्रकटीकृतोऽनुरागः स्नेहो यस्मात्तादृश
मिव॥ अत्र लक्ष्मीविषयकानुरागाधिक्यात्प्रमथेस्मानेवशाभावान्क्रमसजभावेन न स्वाहिति॥ स्तनहेवेतिभाव स्नक्ष्मीः
पद्माल्यायासम्माइयमतः॥ परिरंभः परिवृत्तांगतस्त्रेमउपवतहनतिमितकाश्मीरं कुंकुमं मोसेदस्पाणूकस्तु लयोविनिविष्टः
खेलकादन नक्तस्तमस्कुकदपोदके नगः कामः पंचशरः स्मरइति तेवो जलप्रवाहेस्सा इति विश्वः अनेन सर्वदा
... मनलगीता ... शक्तिकेसुनसंगमकाभनगतनंदयंयोजितं ॥ १॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

[illegible]

[illegible] ॥१॥

[illegible] ॥१॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

...थवा हेमाद्रुमे तो ददर्श मुग्धिरहितां किं कुर्वन् । कननानि वनानि वा नयन् हृदभी
...मनमनयाम् ... कामलतायाम् लीवल्लि मल्लिकालतानस्या ॥ श्रक्षामञ्च चनः प्रमदको येन गाः ॥ तुब्ध्वे वा क्लदे वप्र
कटिताः ॥ पव्वामाः पिबानकाले ॥ कीदृशो गंधवाहः केतकी गंधबंधुः ॥ केतकी उत्कसे गंधमंधुः पुनः कीदृशः मरुबकः
प्रतिदिनं चैत्रतो ऽस्मद्वाणास्य कामस्य प्राणवल्लभवाणा महाभूतः यदुपमदनाममसवाणेन प्राणवान् हामितंय श्रोऽयोगंध
वाहः मुल्ले कसे वपदं ॥ ईदृक् दृष्टे त्वय्यमिति किंप्रकाशः ॥ पवनः पुष्पसदृशी तिचपिबत् ॥ पवनाम दत्यमदः हति
पवाक्रमः आसादहः उन्मीलन् हृत्यमदः ॥ गंधवाहानि लास्कुगाइति ॥ संप्रति वसंत दिवसानां मपिडुवंतत्त्वदिति श्रमीवसंतः

दद विदलितमल्लीवल्लि चंचत्पराग प्रकटितपटवासैर्वासयन् काननानि ॥ इह हि दहति चेतः केतकी गंधबंधुः
प्रसदमदनबाणप्राणवद्गंधवाहः ॥ १ ॥ उन्मीलन्मधुगंधलुब्धमधुपव्याधूतचूतांकुर क्रीडत्कोकिलका
कलीकलकलेरुद्गीर्णकर्णज्वराः ॥ नीयंते पथिकैः कथं कथमपि ध्यानावधानक्षणाः प्राणप्राणसमासमागम
रसोल्लासैरमी वासराः ॥ २ ॥ ॥ ॥

संप्रति नेवाममदादिवसाः पथिकैः ॥ कथं कथमपि महता कष्टेन नीयंते ॥ ... वासराः कीदृशाः उद्गीर्णः ... कीदृशाः कर्णे
ज्वराः ॥ श्रोत्रसंतापो येभ्यः सहस्रशः कैः ॥ उन्मीलंतिप्रकटीभवंति यानि मधुनि तेषां गंधे लुब्धालोलुपा ये मधुपास्तैर्माना
धीता वा चंचिता ये चूतांकुराः आम्रमुकुलानि तेषु क्रीडंतीनां कोकिलानां याः कावलयाः ... मित्येवं ... कालोयेष्ठ
लक्कला ॥ कोलाहलास्तैः केन प्रकारेण नीयंते ॥ ... ध्यानेन निध्याने स्व प्रियाचिंतनं ... दवधानं ... तस्य
प्राप्तौ य ॥ प्राणसमायामीवितसमायाः कांतायाः ॥ समागमरुपोत्सवस्तस्माद्यत्रायं उल्लासतउल्लासास्तैः ॥ का... रसे

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

पुनः कीदृशमाय विकार्यों संख्याः ॥ सोव भेलामनो द्वे नवमालिका पुष्पाणि सुगंधै अतिशये नसो [illegible] नः [illegible]
मपि मोहजनके नरुणानां सुवजनानाम कारणं वे स्त्रा आ विकमित्र पुनः कीदृशे वसंते स्फुरंती कंपमाना [illegible] माया
अति मुकुलतानां मंतीलतानस्या ॥ परिरंभणो नालिंगने नमकुलित पुलकित नहि नमकुलितं मकुलं नदे [illegible] माचं नयुक्तस्फु
नस्त्रा [illegible] नाहसे ॥ अन्यलता नायिका परिरंभणो नहुत नायक स्यापि [illegible] चकथने नाचे नन [illegible] पिकामो [illegible] कपितः ॥
नेन चव मंतनस्यापि [illegible] कपिते ॥ अतिहायें नस्काना नमपि [illegible] कैनिश्च अतिमुक्त पदेन एतानाम [illegible] नस्य मतत्वं तां
उद्दं नतांतो स्वामं प्रतिक्रीडया ॥ स्पान विशेषमाद ॥ हृदावने निंदाव नना [illegible] विपिनेव नेहृ [illegible] दर ति [illegible] चयः ॥ कीदृशे

माधविकापरिमल [illegible] ललिते नवमालिकयानि सुगंधे ॥ मुनिमनसामपि [illegible] नकारिणि तरुणाकारणं
ये ॥ स्फुरदतिमुक्तलतापरिरंभणपुलकितेन हृते ॥ हंदावन विपिने परिसरपरिगत यमुनाजलपूते ॥ १ ॥

पुलकित १

विपिने परिसरे समीपप्रदेशे परिगतः ॥ [illegible] नेनयमुनाया जलेन पूते पवित्रे ॥ अतिसन्तः ॥ उद्धत स्याहन्ती माधवी लते
यमन [illegible] ॥ मुकुलं कतो निरंतर [illegible] इति भावे मुकुलितं [illegible] कुलितमेव पुलकः ॥ तेनालो [illegible] कादि
त्वादितः ॥ आग्रमकूल [illegible] मकः पर्यंतमूः ॥ पारिमल [illegible] प्रमिती ना [illegible] भाति नकलके ग्रमाह
जस्य देवेतिश्री जयदेवकवे पिंडं भणितं ॥ श्रीजयदेव भणितमिदं [illegible] मानं ॥ मद [illegible] नव तीन
मनुगतमदनविकारं गीतमदूस्यति ॥ मनूहेतुः कवि [illegible] स्मृतिः [illegible] विरहत [illegible] यमनाह
[illegible] मनय मत [illegible] विनोद नस्य [illegible] नयवनाह त ॥ अतपवा नगतमदनविकारं अनुगतः संवत्रोमद
[illegible]

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

[illegible] यं येन वकेलीया हूर्णनेत्यादि कांचित्कोपवधूः । पीनपयोधरभारभरेणात्मसश्लेत न
[illegible] णयपथ्यादेवं हरिं परिरभ्य आलिंग्य उदंचित उ र्द्ध्वमंचितो विस्तारितः । पंचमोराग नेयनबुधं यया
१९ स्यात्तथा अनुगायति अनुपश्चाद्देवेगीतेन तं गायति । अनजमोप्याः । कां दूर्ध्वपीनपयोधरेत्यादिना प्रतिपादितं । अमेदकथं मु
तृष्णस्य परिरंभो यस्मिन् कर्मणि तेन वस्तु यथा भवति तं परिरंभणं । अयोन्नत्वेनेदं प्रतिवेदेनम् गायवस्तः । पुष्टेत्यनेन । गङ्गतमत्र हर्षदे
वस्यादेशकालाकालवेषमोणादि दिनेवने । अत्तमोमसमस्तायति । वेत्तरतेनत्वमोन्यवहमया । प्रहस्यमाता । इद्दनातेन मधुसंगवि

पीनपयोधरभारभरेण हरिं परिरभ्य सरागं । गोपवधूरनुगायति काचिदुदंचितपंचमरागं ॥ म काचिद्विलास
विलोलविलोचनखेलनजनितमनोजं । ध्यायति मुग्धवधूरधिकं मधुसूदनवदनसरोजम् ॥ २ ॥ ॥ ॥
श्रीकृष्णायनमः ॥ ॥ ॥ ॥

चेष्टितैरितिरिदं गायेपंचमस्वरे वसन्तेत्यनमनवनीतिसप्रवामकथितः ॥ नष्याचमवनः ॥ मञ्जुपवेषसूमिदंद्र स्वरं गायेया
ं मेवदितिकापीति । कापिमुग्धवधूरधिकं मधुसूदनस्य वदनसरोजं मुखकमलमधिकं सुष्ठु स्यान्तध्यायति । कीदृशं विला
से विलोलयोश्चंचलयोर्लोचनयोः पितृखेलनं तेन जनितमुत्पादितो मनोजः कामो येन । अर्थात्तस्या मेवताहृदंर । अत्र
प्रापद्ध सापि मधुसूदनवदनस्य ध्यानादवेदच्युतस्यास्वरसाम्येन ॥ ३ ॥ ॥ ॥ श्रीकृष्णायनमः ॥ ॥ ॥ डौ. १९
॥ ॥ ॥ ॥ श्रीरामायनमः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

8

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

अनेकेति अशेषसखीं राधिकां पुनराह किं कुर्वती॥ अग्राह्य हेमसमं तं प्रपन्न संदेशमपदिंदं प्रायंतीकीहर्षु॥ अनेकनारी ...
मेणालिंगनादेवोल्लसत्स्फुरन्मनोहारी विलासलालसं लालसा ओत्सुक्यं यस्य तावत् हरिं॥ संभ्रमसिक्त इति भयमेवेगहाः॥ लाल
सलालसेपि स्मावान्वा त्समानिवेदयो :ओत्सुक्यमद॥ ॥ चंदनेत्यादि गीतं नमस्याल्लनाम ... लक्षद्रपकेन लु
दर्शाग्रागेवाके गीतात्कर्दे विलासिनि विलासवती ले॥ हेहंदवने मुग्धवधूनिकरे॥ हे ... विलासिनिकी
डांकतेति कीहृशो वधूनिकरे केलिपरे क्रीडापरायणे॥ अग्रमत्यवधुः निवंदेन ... नमिज्जती निर्दयकेलिपरे मा

अनेकनारीपरिरंभसंभ्रमस्फुरन्मनोहारिविलासलालसं॥ मुरारिमारादुपदर्शयंत्यसौ सखी समक्षं पुन ध्रु
राह राधिकां॥ ४॥ रामकरी रागेण गीयते यतिताले॥ चंदनचर्चितनीलकलेवरपीतवसनवनमाली॥
ला१ केलिचलन्मणिकुंडलमंडितगंडयुगः स्मितशाली॥ हरिरिह मुग्धवधूनिकरे विलासिनि विलसति केलिपरे ५

मान्यकेलिपरे विलसतीति ध्वनितोर्थः॥ मध्यास्वहावानभिसंलापिनी सकलकलाभिज्ञस्यापि देवे विलासेन मोभते
त्यः स्वंदेहं स्वस्थापितिविश्रु॥ विलासो हावविशेषः॥ नवनस्यार्थं नमस्ते॥ यानस्थानामनादीनां नेमविकादिकर्मणा॥
उत्पाद्यते विलासोयः सविलासः प्रकीर्तितः॥ पनत्वं ध्रुवपदं कीदृशो हरिः॥ स्मितेन प्रकाशेन शालीशोभमानः॥ अ
तस्वे ... सह हनन नमित्यमरः॥ गंडोकपोलाविमावि॥ स्मितलक्षणं तु मंदनं दृश्यते द्विजं स्मितं गंडैः कटाक्षैः
... मनोमिति स्मितमिति॥ ॥ ॥ ॥ श्रीराधाकृष्णाय नमः॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

स्मरमनयया सह ... ॥ कीदृशी रासरसे गोपीनां क्रीडाविशेषे सह नृत्यपरा हरिणेन सह नृत्यन्ती ॥ कीदृशे रासरसे
करतलताली ... स्य ... वंशे ... करतलतालतरलवलयावलिः ... तया करतलताल ... नो निश्चितः । कलस्वनस्य ... मधुर ...
२ लक्ष्णो ... वंशो ... दातृ ... ॥ अथ ... त्यादिना गोविन्दक्रीडा ... ॥ श्लि ... ॥ कु ...
... कलस्वना ... तिलक ... विशेष ... चलेत् ... वलयावली ... करयोः ... वलयावलिः
... करतलतालतरलवलयावलिकलितकलस्वनवंशे ... श्लिष्यति कामपि

करतलतालतरलवलयावलिकलितकलस्वनवंशे । रासरसे सहनृत्यपरा हरिणा युवतिः प्रशशंसे ॥ ७ ॥ श्लि
ष्यति कामपि चुम्बति कामपि कामपि रमयति रामाम् । पश्यति सस्मितचारुतरामपरामनुगच्छति वामाम् ॥ ८ ॥ श्री
जयदेवकवेरिदमद्भुतकेशवकेलिरहस्यम् । वृन्दावनविपिने ललितं वितनोतु शुभानि यशस्यम् ॥ ९ ॥ ॥

पिया ... क्रीडा ... गोपीं श्लिष्यति कामपि चुम्बति कामपि रमयति ... ॥ स्मितेन
... ॥ अपरां गोपीं पश्यति का ... गच्छति ॥ ... गीत ...
कवेः ॥ ... सर्वत्र ... श्रीजयदेवेति श्रीजयदेवकवेरिदं ललितं गीतं शुभानि ... कवेः ...
यत्कीदृशं ॥ वृन्दावने अद्भुतकेशवकेलिरहस्यं ... केशव ... का ...

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

कापि कपोलतले निकामिनि नितंबवती गोपी दयितं कस्मैकपोलतले चारु मनोहरं यथा स्यात्तथा चुचुंब ॥ चुंबनं कुर्वती कीदृशी नीमवि
कार्य लपितुं मंत्रयितुं श्रुतिमूले कर्णमूले मिलिता सङ्गता ॥ कीदृशे ॥ पुलकैरनुकूले प्रियाभिलाषसूचके ॥ डोऽनुकूल
सहसा कांतं स्वसुचुंबनं ॥ नवीनजनसमस्यकं संभवतीति ज्ञात्वा जेनतनआनयाय मि भावः ॥ अथ च कस्मैश्चित् अनकस्मकपोले
गोमावमुस्माय चुंबनेन नखामयी रतं स्वनितं केलिकलेत्यादि कामिनो गोपी कस्मै केलिकलाकुतुकेन केनचित्सलेप स्वच्छेवि
भाषं ॥

कापि कपोलतले मिलिता लपितुं किमपि श्रुतिमूले ॥ चारु चुचुंब नितंबवती दयितं पुलकैरनुकूले ॥ ४ ॥
केलिकलाकुतुकेन च काचिदमुं यमुनाजलकूले ॥ मंजुलवंजुलकुंजगतं विचकर्ष करेण दुकूले ॥ ५ ॥

पपेविवकर्षआक्रष्टवती ॥ दुकूले गृहीत्वा ऽस्मैकस्मिंनिचकर्षेति केचिदेतज्जयंति ॥ कीदृशं ॥ मंजुलो मनोहरो वंजुलो
वेतसवृक्षो यत्र तादृशो यः ॥ कुंजं लतागृहं तत्र प्राप्तं कुसुमविचकर्ष ॥ यमुनाजलकूले यमुनाजलयुक्ते तीरे ॥ वंजुल
कुंजस्थं कृष्णं यथा तन्मावलेपमिति कीदृशं मा कृष्टवती सखी ॥ अनया अनुकूलस्य कृष्णस्य नायिका याव न्योक वीणा दर्शन
तं ॥ वनानि दानामकलेववजनलवि विमतोस्तु केनेति ॥ अतो नं त्यवि विदाहव किं अनन्नानाति तेस्या ऽयं गां ॥ कृष्णकेलक्रीडनेत्यनि
तदुतिकं जलेत्र नतामेकेतिविघ्नः ॥ ५ ॥ ॥ ॥ श्रीमुग्धा हंस्साय नमः ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

[illegible] स्यात्तमसान्निवेत्युत्तिभावः ॥ विभावादीनामंगत्वमनिरूपयति । विभावैरनुभावैश्च भा-
वः ॥ सञ्चारिभाविकैः ॥ [illegible] ॥ शृंगारादयः [illegible] विभावस्सामान्यलक्षणं [illegible] दीपिकायां
भावयंति विभावेन [illegible] ॥ ते विभावा [illegible] विभावाः ॥ अत्र शृंगारे विभावाः [illegible]
[illegible] ऋतवो माल्यालंकाराः प्रियजनगंधर्वकाव्यसेवाभिः ॥ उपवनगमनविहाराः ॥ शृंगारस्य [illegible] भवति
अनुभावस्सामान्यलक्षणं [illegible] ॥ [illegible] ॥ तेनुभावाः [illegible] ॥
विभावादेतत्र शृंगारानुभावाः ॥ नयनवदनप्रसादैः ॥ स्मितमधुरवचोधृतिप्रमोदैश्च मधुरैश्चांगविकारैस्त-
स्मिन्नयः प्रयोक्तव्यः ॥ [illegible] ॥ [illegible] निर्वेद [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ विषादोत्सुक्यनिद्रावहित्थाचापलमतिः ॥ इति भावाः प्रयोक्तव्याः [illegible]
[illegible] ॥ सात्विकभावाः ॥ शृंगारे [illegible] स्वेदो [illegible] ॥ स्वरभंगो [illegible] वेपथुः ॥ [illegible] प्रलय [illegible]
[illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible] ॥ १ ॥ ॥ ॥ ॥

॥ ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ श्रीराधिकायै नमः ॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

नन्दसकलषंगाद्कलाभिरः ॥ श्रीकृष्णः ॥ कथंभूताः नभिश्राभिर्गोपीभिः ॥ सदृक्षे लिंकृतनवानियमश्चाहदि मुग्धाः स्निग्धा दि
ह्रेमवि देवापेमधेयसंनेमन्योमनोहरो हरिः ॥ कीदृशिः किं कुर्वन् ॥ विश्वकंमोपीजनाननानवंजननेनकौतुकजनस्ते आनं न
दं जनयन् ॥ पुनः किं कुर्वन् इंदीवरनागनीलकमलानांश्रेणीं वक्तिरहते ॥ नवानले नीले ॥ मृदुवीवेदं गोस्वयदेवन
गस्यकामस्योत्सवमुपनयन् स्थापयन् ॥ कीदृशो हरिः ॥ श्रमितउश्रयनः ॥ वाह्ये वयवेवंनमुखेन रतिंदुः मनसा निवृत्त
दंयथा स्यादेवं व्रजसुंदरीभिः गालिंगितः ॥ कस्यव स्निग्ध ता... गावदृवत्सगावस्याउवाहितिहं ... नसंभवनिहति
मूर्तिमानिश्रुतं ॥ अत्रंकुंगारदतस्यप्रपमत्वात् ॥ श्रीकृष्णनपुंसप्तउकंभवनेनवन्यामोभवनिश्वंगावस्तितोहारतः ॥ प्रकी

विश्वेषामनुरंजनेनजनयन्नानंदमिंदीवर ॥ श्रेणीश्यामलकोमलैरुपनयन्नंगैरनंगोत्सवम् ॥ स्वच्छंदं व्रज
सुंदरीभिरभितः प्रत्यंगमालिंगितः ॥ शृंगारः सखि मूर्तिमानिव मधौ मुग्धो हरिः क्रीडति ॥ १ ॥

निवृत्तियथा मुग्धो मनोहरः ॥ शृंगारो रसो मूर्तिमानिव संनिधे क्रीडति सर्वमपि लक्षणं किं कुर्वन् ॥ अनुरंजनेन यस्य तोः पवस्सुवा
नुरागजननेविश्वेषांप्राणिनामानंदं जनयन् पुनः किं कुर्वन् ॥ अंगैः शृंगारदृष्टस्यागन्धैः ॥ कुशलानादिभिः ॥ इंदुमा
हैमोचादिभिश्चरसाविकभावैस्पश्यननंगोत्सवं उपनयन् ॥ नकेवलम् नेविभावेदर्पीति ॥ इंदीवरेति ॥ इंदीवरश्रेणिभिः ॥ कोमल
एकिभिः ॥ श्यामलैर्नीलंधकारनीलनिचोलानमावकोमलैः ॥ अत्रवैरुणमेविभावणामादि ॥ स्वच्छंदमित्यादि ॥ स्वच्छं
दं यथा स्यादेवं व्रजसुंदरीभिः प्रत्यंगमालिंगितः ॥ शृंगारकृमस्यांगनानाविभावादीनांमध्येकयाचित्मां हूलन
... रूपाविवर्णमित्तकरणात्मनुभावरूपं ॥ कयाचिदन्मरकीन्तमादिनहनावित्तएकयाचित् ...

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

[illegible] ... त्पाप्ति ॥ सहस्रिर्भदं कीडं नहदिद्दस्मसहस्रानाया ॥ ज्ञानदृवत्तानि तुं जोनदं गा [illegible]
जाया ॥ अथ स्थान्तवणायि नसाहविहनीतिनधाम कीडनिवत्य माणामृचाचो ऽवनीकीहसीईप्योवदोनान्यनेगत ॥ ईदृशी
१५ यां देनमाह ॥ क्रिपालिने स्याद्विगलितो गतो निजः ॥ स्वीयउत्कर्षं अहमेवहदे ॥ प्रणायिनी यिवंहवंपयनः कृतनिदेवोहसेव
नेविहदनिमति ॥ कीहदोहवो मांयस्तो यो ऽप्यायाप्रणयः ॥ गोपांगनानामान ऽणयः ॥ प्रेमयस्य नहहेअनपवडीनाडः

२१ विहदतिदनेराधामायार्दप्रणयेहवे विगलितनिजोत्कर्षदीप्योवहोनगतान्यनः ॥ कश्चिदपिलताकुंजेन
जन्मयुक्तनमंडलीमत्वापिहवेलीनादीनाप्युवाचवरदः मदी ॥ १ ॥ ॥ ॥ ॥

विता ॥ पुनः कीदृशी कश्चिदपिलताकुंजेलताभिरनिमितेकुंजेलीनानिमनंत्प्रिनकीहदोकुं ऽगजंनः ॥ शान्तुयमा
नायेमधुयाश्रमयाकेर्धांमंडलीवं क्रियनयमत्वांवाचालंप्रिदेवनग्रभागोयस्यानाहदो ॥ ग्रहकुंजेपदेनेवलताकादि
नगहस्रामेलनायदमनितिधिडनहहवनायप्रणयः प्रेम्निविश्रंभइतिविप्रकाशः ईदृशोमाहः समानेपुनामदा
नाटमर्जितो ॥ १ ॥ ॥ श्रीकृष्णायनमः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ उ. १५

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

मधुरतरं गेति ॥ श्रीखण्डशैलानिलो मलयपर्वतसम्बन्धी पवनः ईषत्कम्पः स्वल्पवर्तिनेहिमालयं प्रतिक्रमस्यादेवमदे
मलयस्य उत्संगे कोऽपि समीपे भुजंगाः ॥ सर्पास्तेषां वदनेन जनितो मदः ॥ कोमलं तापतस्मादि ॥ तदिति हिमाद्रिं हिमितिव
जनीयादि ॥ प्रालेयेति प्रालेयं तुषारवत्तस्य पदं भवनं सर्वगादन्तं तत्सोकमानसमपि ॥ कवलितोल्ला स्पर्शवनस्पति
तद्धिमस्पर्शादपि कंपितं पक्षिणां संतापकानं ध्वनितं तच्च लमिदं भवतुः ॥ तदन्तं समं तेऽपरपरमपीयाऽकिं चेति पिकानां को
किलानां कुहू ॥ कुहूरिति गिरः कुहू कुहू इति प्रविश्य रूपा ॥ शालाऽङ्गमौलिनिप्रकटमवति कीदृशः ॥ कलो मलाः कोलक

मधुसंगवसदभुजंगकावलक्ते नादलेनावलं ॥ प्रालेयपवने बद्धानन्तवतिश्रीखण्डशैलानिलः ॥ किं च
...लियद्रसालमौलिस्थजल्लान्यालीतरपद्मोदयात् ॥ कुसीलतिकुहूकुहूरिति कलोमलाः पिकानां गिरः
इति श्रीगीतगोविन्दे सामोदादामोदरो नाम सर्गः प्रथमः ॥ १ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

...मधुरउज्ज्वलाउप्रमत ॥ कलानुपालानामहुलालेंबयेमौलस्तोत्र आगात्तत्रयानिमउल्लानितान्त्यालोकवील्य
तस्य मधुरउज्ज्वलाउक्रमत ॥ कलानुप्रालाग्रामहूत्तालेकायेमौलसंतोष आगात्तत्र यानि उत्त्वलानि तान्यालोकवीक्ष्य
... ॥ ... दयानन्दविर्भावकस्मात् ॥ अत्र कलिन्दवाल्लं गेति पाठः ॥ तदाऽपश्यत् संततमपौः कृष्णस्तु दिनेदिने ॥ पाले
यमिद्धिकाचेति उज्ज्वलो हेम कुमे स्ताहर्मे चो नाल उलये ॥ ... विकराले पिस्याउत्तालतरंगमइतिविंपानिश्चलपद
प्रतिविंवितसामञ्जस्यपमादई चेतसासविह्वलितिः ॥ समभवं मालादिवत्ताप्रवः नोजानेकतमेः ... रुगोल
... रीयमधुनाचैतः ॥ समाप्ते ॥ इति श्रीगीतगोविन्दटीकायां प्रथमः सर्गः ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

[illegible]

[illegible]

[illegible]

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

किमुवाचेत्यतआह ॥ तंचंदितिगीतस्यास्यगुर्जरीरागः ॥ तालः प्रतिमठः ॥ गीतार्थमनुसमरनेगोदविंस्मरतिकीदृशंरासेविहितः
कृतोविलासोयेननताहशंपुनः ॥ कीदृशंकृतः ॥ परिहासोयेननताहशंनत्स्यपुनःकीदृशंहरिंमचूरमापतानकमेरास्युत्तनाम
घरेणोष्ठेनस्थापमधुरध्वनिमुखरितोवादितोमोहनवंशः ॥ यरमोहकार्योवेणुर्येनताहशंनवनावेणामोदिनमेमनः ॥
कृतापरायमपिनंस्मरतीतिभावः ॥ पुनःकीदृशंचलितःकस्मिंश्चित्कोनाविवेलेमकटीहृतेनतस्मानननापकृतितो
दृगंचलोपांगोयस्यएताहशमौचलःस्वयमेवचेपकापमकटीकृतस्मफरंविलोलस्यापनेसमानामात्ययमेवपवितोवाय

गुर्जरीरागे ॥ संचरदधरसुधामधुरध्वनिमुखरितमोहनवंशं ॥ चलितदृगंचलचंचलमौलिकपोलविलो
लवतंसं ॥ रासेहरिमिहविहितविलासंस्मरतिमनोममकृतपरिहासं ॥ ध्रुवपदं ॥ चंद्रकचारुमयूरशिखंडक
मंडलवलयितकेशं ॥ प्रचुरपुरंदरधनुरनुरंजितमेदुरमुदिरसुवेशं ॥ २ ॥

हेलायमानोमौलिर्यस्तकंपस्तानरपकपोलेविलोलःसंचलोयतंसः ॥ कर्णाभरणंयस्यताहशं ॥ पीरुचमस्तनंगनेयेन
मरः ॥ मौलिःकिरीटंकेशायस्यतंयत्रमौलयःकिरीटः ॥ पुनस्तनंतावनमौलिकर्णाभरणेचमोचयो ॥ मनुष्यास्तंगेदिनामविस्मा
यतामितमतआह ॥ चंद्रकेति ॥ चंद्रकोणविविधवर्णेरर्चितश्चारुःसुन्दरोमयूरोमनोहरःतासांविरुकानांमहदपिच्छानांमंडलेनस
मृहेनवलयितावेष्टिताःकेशायेन ॥ पुनःकीदृशंप्रचुरेणपुरंदरधनुषानुरंजितंमेदुरंस्निग्धं ॥ नवलितोयोमेदुरः ॥
... ... सुवेशोयस्यननमतामप्रतिविनताहकेषाकृतीनामिदंधनुः ॥ तामंतकृतमस्यवनमेघ
... ... मधुरमदुरस्निग्धमेघमस्यापयिः ॥ सोमोचंद्रकोमेचकाविति ॥ वाहंत्यत्सवेकर्णे

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

…मनयनां म…मुक्त… यदा स्यां नमले स्य कदंब स्य तले मूले मिलितं लग्नं मन्सं वेतीकृत कदंब तले मदपेक्षया समरव ग…
केवलं मां परम्परिति मन्स्तात्पर्यायवा निलीय स्थितं कृष्णं मे मनः स्मरतीत्यर्थः ॥ पुनः कीदृशं कलिः सर्वाणि … ह्या
द्यत्कलुषं चित्ते कल्मषं तस्मादंग्धं केनेनमातनायं नागनः ॥ प्राय कोत्र अयवल मान्त्राक्षि भवित्र्यतनः ॥ पर्यंक …
तित दमया न सं भाव गीय कृत्यं करपं एकाकि नी कायं मन ति … मितिर्भवं पतन्कर्य कदंब मूला द्रुपेल चारु मिमिः
शमयंतं मित्यर्थः ॥ यदा कलिः कलियुग मस्य यत्कल्मषं पापं तस्माद्भयं शमयंतं मित्यर्थः ॥ पुनः कीदृशं नयानि विविधनीयंय =

विपुलकदंबतले मिलितं कलिकलुषभयं शमयंतं ॥ मामपि किमपि तरंगदनंगदृशा मनसा रमयंतं ॥ ७ ॥ =
श्रीजयदेवभणितमतिसुंदरमोहनमधुरिपुरूपं ॥ हरिचरणस्मरणं प्रति संप्रति पुण्यवतामनुरूपं ॥ ८ ॥

या स्यादेव नसंपन्नं … च रनवा … वा … नेंगः ॥ कामोयज्ञः तवतान्हस्य … दयामनमाचमाम … तयंतमित्यर्थः ॥ मा
मपीत्यपि … तेने … रअहमपि दृढे ॥ कस्य विलोकितावत … स्यपानमात नवान ॥ … ः स्मालंकदेह
केलिं त्वयुगे … कल्मषं … विलेनमोदि ति श्रीजयदेवे ति श्रीजयदेवकवेरिदं भणितं पुण्यवतां … नुकूलं
पुण्यवतां हरिचरणस्मरणं प्रति … ला … रूपं … कीदृशमतिसुंदरं मोहनं गोपवधूमोहकं मधुरिपोः कृष्णस्य रूपं
… नीयं … रुद्राणि … एवं वंदवत्त … गनात्र … दितायां जयदेवकवेर्वाणी … नामनयासे

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

13

जलदपटले तज्जलमेघसमूहे चलन् य इंदुश्चंद्रमास्तं विनिंदकम् लघयो भाति यापीचंदनविंदुमंडलाकृतितिलकं यस्मात्
ललाटं यस्य तं माधवं ॥ पुनः कीदृशं पीनौ मांसलौ यौ पयोधरौ कुचौ तयोः ॥ परिसरस्य पर्यन्तभागस्य मर्दने निर्दय
हृदयकपाटं कपाटवद्विस्तीर्णं यस्य तं माधवं ॥ पुनः कीदृशं मणिमयेन मणिरचितेन मकरवन्मनोहरे ये कुंडले ताभ्यां मं
डितौ कपोलौ यस्य तं पुनः कीदृशं ॥ उदारं औदार्यगुणयुक्तं ॥ अत्र मय्यापघयाश्चिंतितं दृष्टिसंलग्नं तेन स्मरणमेवस्फुरितवा

जलदपटलचलदिंदुविनिंदकचंदनतिलकललाटं ॥ पीनपयोधरपरिसरमर्दननिर्दयहृदयकपाटं ॥ ध्य ॥ =
मणिमयमकरमनोहरकुंडलमंडितगंडमुदारं ॥ पीतवसनमनुगतमुनिमनुजसुरासुरवरपरिवारं ॥ ६

नितिमकरवन्मनोहरे ये तेषु इति ध्वनितं पुनः कीदृशं ॥ पीतं वसनं वस्त्रं यस्य तं माधवं औदार्ययुक्तं पादकं विनोदनमादृश्यं अनुग =
तेत्यादि ॥ अनुगता आश्रिता ये मुनयो नारदादयो मनुजा मनुष्या भीष्मादय ॥ सुरा इंद्रादयः असुराः प्रह्लादादयस्त
एव वराः ॥ श्रेष्ठाः परिवाराः ॥ परिजना यस्य तं ॥ यद्वा अनुगता आश्रिता ये मुनयो मनुजाः सुरासुरास्तेभ्यः ॥
परः श्रेष्ठः परिवारो येन ध्येयस्य तं तथा चैतेन व्यञ्जितं ॥ स्वस्वाभिमतफलैः ॥ मनोगतं तस्य मनुष्य तिरस्कृतं नमे
[illegible] निवेदकं कोपविच्छेदं तु निविद्धः ॥ तान मनुष्यपतिस्तत्र तथा च प्रियमानं स्वजने पदेशानिंदे

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

[illegible] नमस्तेति देव त्वमया सह केलिमथनं कुर्वन् मया कीदृशा मया मदनस्य कामस्य
[illegible] भावितया ॥ तज्जातीयस्मात् [illegible] मदनमनो [illegible] भाविनया [illegible] मयानन्द कौविद [illegible]
१८ नेकलेकरा चिन्ता यामी [illegible] ॥ [illegible] तत्त्वा [illegible] भाव ॥ कीदृशं [illegible]
विकारो मानसो भावः [illegible] भावो मम वर्तीति भावः
[illegible] विकारं मिति क्रिया विशेषणं ॥ विकारं [illegible] नाभीकूलक
[illegible] मया [illegible]

गोऽस्माल [illegible] ॥ निम्न [illegible] निलीयव [illegible] ॥ [illegible]
६२ [illegible] ॥ [illegible] मदनमनो [illegible] भावितया [illegible] विकारं
॥ ध्रुवपदमिदम् ॥ ॥ ॥ ॥

[illegible] ॥ [illegible] केलिमथन [illegible]
[illegible] द्वितीयपदे [illegible] विषयः ॥
पुनः कीदृशा मया [illegible] ॥ कीदृशं [illegible] निलीय [illegible]
[illegible] ॥ एवं [illegible] इति भावः ॥ [illegible]

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

ननुकस्मत्वं विहायायामि गोपीमि ॥ मदविदवति त्वं किमिति क्षमस्वीयत आहगणाय नीति मतः ॥ कुमेषु नव क्षिका सम
मिलाषं करोति नाकिं करोमि कीदृशे कुरुक्षेत्रवतीभुवक्रीडायवसरवसं तीव भीमाना तस्माद्यस्य अन्तरं एव भाविना विहारि
वाद्वां रविहरणाधीलेन नवविहरनिकी दृशे वनत्वां मगति कुलं वाम तेदेन ॥ गणाय नीति तत्र गुणानां मोदयां दीनां क्षमं
मूहं गणाय निपदि संव्यो तिमामं कोयं अस्मादपि नेहते नेक्षति दोषं मद्विषकामि नवयीवणादि कं इ गच्छेदयं इति तत्र देवमा
इति हृदा

गणाय निगुणाश्रमं मामं अस्मादपि नेहते ॥ वदति चपवितो मंदोषं विमं चति इवनः ॥ भवति भुवन लक्ष्मी कुमे
विहारिणिमां विना ॥ भुवनरपिम नेवामं कामं करोति करोमि किम् ॥ १ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

दददती ति ॥ यदि मोषं मंतो मंवदति अनविभावना धि दोको का ॥ अलंकारान्नि जानुसपाणरूपानुरागहेतं विमस्मानु
रागप्रकाशनात् ॥ अन्वां गनाधाकिरूपवे भपदे तमस्ये वे राग वस्त्रनानूनया चकाम प्रकाय्या क्षेपकारिकं क्रिया
पाया ॥ प्रतिषेधे विफलत्व किर्धि भावना ॥ विशेषोक्ति रत्नडे कुकाव तेजुफलावच दानविकाय स्वाव कताया व्याना
देतहवक्रिया ॥ प्रतिषेधे पि फलत्वकालाने विभावना ॥ निविलिने अपि काव तेजुकार्यस्याकथनं विशेषोक्ति दिति ॥ यानः
[illegible] ॥ मा मः कोपे दवोदी मावि निचवामं मत्ते प्रमीये वकाम स्वबे मिलाषे वेतिव ॥ १ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

…पविश्य इदं इति तत्त्वपि समामिलषितेभगवत्केलिवर्णने इत्येकर्मणि ॥ संभावितवत्…
…नेशमनपयोमि सुविकिषु … अथ नभगवतो दशावतारान् संक्षेपतो विवृणोत्तनयादशावतार … गीतं … अतिविष्ण
नोदेशी गीतस्यपसोतिप्रलयपयोधिजले गीतस्यास्य मालवरागे रूपकताले : तल्लक्षणं रूपकेस्याद्रुतं लघुद्वयमिति संगीतरत्नाकरे ॥ गीतार्थस्त
केशवजय अतिशयेन सर्वोत्कर्षेण वर्तस्व ॥ ननु सर्वोत्कर्षेण हेतुः कुतः मत्स्यरूपमित्यत आह ॥ जगदीशेति जगतां ईशस्त्रिभुवनाना
मीश नियन्ता तथा च त्रैलोक्यभुवननाथस्य तेन वर्णनमस्मन्मत्स्यमिति भावः ॥ ननु हे तं वमत्स्य हेदरेरितिरक्षितिभक्तानां क्लेशमिति
हरि ॥ हेतु हरेः कीदृशस्य धृतमीनशरीरस्य तेजोवृत्त्या पवित्र … येन तादृश ॥ तदेव स्फुटयति प्रलयपयोधिजले प्रलया

गोडमालवरागे रूपकताले ॥ प्रलयपयोधिजले धृतवानसि वेदं विहितवहित्रचरित्रमखेदम् ॥ केशव धृतमी
॥॥ नशरीर जय जगदीश हरे ॥ १ ॥ ॥

भक्तिमत्युत्केटमत्स्यं वोल्मनायह तत्वेदं संपूर्णं … जलेन ॥ प्रविश्य पादिम्य आछिद्य केशवे चरणी … वेदं धृत
वानसि ॥ तथा च श्रुतिः यो ब्रह्माणं विदधाति पूर्वं यो वै वेदांश्च प्रहिणोति तस्मै इति ॥ भागवतेच ॥ प्रचोदितायेनपुरासरस्वती वि
तन्वताजस्य सतीं स्मृतिं हृदि ॥ तेनैव सह हदे लिचत इत्युक्तं धृतवानसि वेदमेव इति ॥ अजयशापिकाचिह तत्कष्ठ यह पेतादि … मिन्नपि
अयदम लिप्तयाविजनगदीश हरे ॥ इत्यस्य … निपदम … मानवान ॥ ननु ताकी वत्य … मेव निर्हतत्तोप्रिति … निर्मान्तादि
शदीर्घं जनसपाकिमिति पविश्य … प्रलये तादि प्रलयकालीन ॥ पयस्य रमिलितात् पयोधयः ॥ …
जले वेदं निमज्जं तं मीनशरीरमपालायुक्ततवानसि … हितवहित्रचरित्रं विहितं … वहित्र…
चरित्रयत्र ॥ अत्र पयोधिपदे … ॥ १ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

न१ ननु नैरुग्णैर्विशिष्टैः समुपेतस्त्रीलक्ष्मणसेनमहाराजसभास्थमहाकवीनामुमापतिधरादीनामप्यस्ति वाक्यविचारः किं ... कामम
स्तु वो वदेयतत्राह वाचः पल्लवयति उमापतिधरनामा लक्ष्मणसेनमान्यो वाचः ॥ पल्लवयति विस्तारयति तथा तेन ... ग
स्य अन्यपाठी स्तूयन्ते ... विचित्रास्तु प्रथमकाव्यं नमस्यन्तु तत्सहृदयजनाह्लादजनकमिति भावः ॥ शरणः श्लाघ्यो नो
मा कविः दुरूहद्रुतस्य ... स्य काव्यस्य शीघ्ररचनेन श्लाघ्यः स्तुत्यः ॥ तथा च शरणाख्यकवेरपि काव्यं ... त्वादिदोषयु
क्तं प्रसादादिगुणरहितं चेति नरपिन विद्वज्जनमनोविनोदास्पदमिति भावः ॥ तथा शृङ्गारोत्तरसत्प्रमेयरचनैः शृं
गारवसप्रवीणत्वैः शोभनैश्च शृङ्गारोत्तरं प्रधानं वा सत् ॥ उत्कृष्टप्रमेयं वस्तु तस्य रचनैः ॥ कविताया ग्रथनेनाचार्यगो

वाचः पल्लवयत्युमापतिधरः संदर्भशुद्धिं गिरां जानीते जयदेव एव शरणः श्लाघ्यो दुरूहद्रुते ॥ शृङ्गारोत्तर
सत्प्रमेयरचनैराचार्यगोवर्धनस्पर्धी कोऽपि न विश्रुतः श्रुतिधरो धोयी कविक्ष्मापतिः ॥ ४ ॥ ॥

वर्धनेन सह स्पर्धी वा न न विश्रुतो विख्यातः ॥ अत्र शृङ्गारोत्तरप्रधानकाव्यरचनायामेव तस्य सामर्थ्यं
दर्शितं तद्वर्णनेनाप्युपलक्षितं काव्यवर्णनीयार्थस्फुटत्वे विमाधुर्यादिगुणालंकाररचनायां सोऽप्यसमर्थ इति
विविधाव्याप्तनादिना आचार्यत्वं तत्कविता रचनायामप्रयोजकमिति सोपहासमुक्तं ॥ आचार्येति ॥ तथा च तत्कविता
पि न सकलविदग्धजनमतेति धोयी कविक्ष्मापतिः ॥ धोयीनामा कविराजः श्रुतिधरः श्रुतिश्रवणानन्तरमादेव ग्रन्थादि
ग्रहणात् ॥ तथा च तस्यैकश्रुतिग्राहित्वमेव न तु तस्य कवितायां कौशलमिति भावः ॥ ... कारकथनाय पराजोपमान
... प्रापवान् ॥ अतः सकलविमर्षितस्य नगणनेति भावः ॥ गिरां तु च सा संदर्भशुद्धिं गुणालंका
... नामतः अतोऽन्यकाव्यश्रवणेन तथा न संतोषः ॥ यथा जयदेवककविताश्रवणेनेत्यन

...ur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

...स्याल्लक्ष्मीकामस्यात्ककेषाँ कथयन्नेव प्रकृतकाव्यस्याधिकारिणो जने आह यदीति हे सुजन ना
गी० २ णाय दि हरिस्मरणे हरिसंकीर्तने चिन्ते मनः॥ सरसं सानुरागं च यदि च विलासः॥ स्त्रीणां हावविशेषस्तत्संबंधिनी या कला तत्क्री
डासु कुतूहलं कौतुकं तदा जयदेवस्य कवेः॥ सरस्वतीं शृणु कीदृशीं मधुरकोमलकांतपदावलीं मधुरत्वं द्विविधं शब्द
रूपं तत्र प्रथमं मधुरत्वं चोक्तिवैचित्र्यं तदुक्तं मधुरता यां कोमलत्वमपि द्विविधं तत्र कोमलत्वं बंधस्यापरुषत्वं बंधविशे
षादिनाम ॥ अत्र प्रीतिपदत्वं प्रागतं तदीयमनवबंधनं भयमुक्ता कांता पदाः ईदृशी या पदावली पदपंक्तिस्ता यत्र तादृशीं

यदि हरिस्मरणे सरसं मनो यदि विलासकलासु कुतूहलं॥ मधुरकोमलकांतपदावलीं शृणु तदा
॥ ॥ जयदेवसरस्वतीम्॥ ३ ॥ ॥

गानादौ वसेवीर्यं गुणो गाने द्वयेवमङ्गमः॥ विलासलक्षितदशरूपकेनालिको विशेषस्तु विलासोऽ॥ क्रियास्थिति
कलास्यात्॥ चेद्रकलायां कलास्याक्रीडनादिष्विति कोषः॥ शब्दमाधुर्यलक्षणानि नवामने न लिखितानि शब्दे एव
रूपदत्वं च माधुर्यमदितं बुधैः॥ अनेनेव पदन्यासः कामधामं मधुच्युतः॥ वंधस्याजरठत्वं च सौकुमार्यमुदाहृतं
एतेन चंचितावाचो हत्वात्र स्तुतिः समाः॥ ओजस्कांतिरियाकं गुणाक्रमणि विपश्चितेन वाणा चित्तस्यानीयते
कवेर्वचयति अर्थं मधुरत्वादिलक्षणं तथा च तत्रजाणी उक्ति वैचित्र्यं माधुर्यं पाप्रेमो क्रमार्य पदस्य पारुष्ये गी० २

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

अथ वाणी मधुमद्दसमाधुर्यणाप्रवृत्तं श्रीसकलजनमनोरम [illegible] गर्भ भगवत्केलिवर्णनरूपं काव्यं कि [illegible] १
यं पतिजननी ने वाग्देवतेत्यादि जयदेवकविः॥ एतं गीतगोविंदाख्यप्रबंधं करोति कीदृशः श्रीलक्ष्मीनाथ इत्येतत्
कृष्णस्य तयो वतिकेलिः यथा कृष्णकृतक्रीडा तद्वर्णनेन तत्मेन भुक्त नन्तवाग्देवकेलिवर्णनेन वृद्धप्रबंधेषु वर्तन इति किमनेने
मत आह वाक्यस्य रूपया देवतास्मृत्वती नस्याप्युदितेन प्रसाद माधुर्योदित्वाणं यत्र लोकोत्तरकाव्यरचनारूपेण चित्रित
चित्रमाले त्येन तद्युक्तं चित्तं चितरूपं समग्रहृदयस्ताहृशः॥ अथ सकलजनाह्लादकारित्वेन नानावर्णमयत्वेन वाग्देव
ताचरितस्य चित्रत्वेन रूपणं चित्तं च विचित्रकविता रूपसद्धांतनित्यानत्वेन कृष्णकेलिवर्णनादिना संसारतृत्रिकाव्या
वाग्देवताचरितचित्रितचित्तसद्मापद्मावतीचरणचारणचक्रवर्ती॥ श्रीवासुदेवरतिकेलिकथासमेतमेतं
करोति जयदेवकविप्रबंधं॥ २॥ ॥
लेख्यं मे उत्तंभवतीति ध्वनिः॥ यद्यपि कृष्णकेलिवर्णनमन्यज्ञापि ग्रंथेष्वन्ये ने पूर्वैर्वर्णितमपि लोकोत्तरसर्वस्मकाव्यरचना च१ रि[illegible]
निवहमति चमत्कारकारि भविष्यति यथा कृष्णैरभिधीयमानपवीणनावचनं गंगामाधिरूढे ऽप्येवश्रोतजनचमत्का
रोनीति नान ध्येको मे प्रयासस्मृति भावः॥ पुनः कीदृशः कविः पद्मावतीचरणाभ्यां चारणचक्रवर्तीनटमाविभोमनुष्यः
एतेन कवेः कृष्णभक्त्याधिक्यं ध्वनितं तेन सरसकाव्यकरणाधिकारः सूचितः नर्तकसंगाविचेतविः काव्यज्ञातिस्तमध्येज
गत॥ सर्वचेदमंगा नीमंदी विरलतावजेद्विति॥ पद्मा इति पद्मासंज्ञा लक्ष्मीति पद्मावती लक्ष्मीलस्यास्तु चरणायोविषयभूतयो
श्चारणचक्रवर्ती नटः [illegible] पेचे मम॥ एतेन दाक्षिण्यादिकं तत्रूचितं तदेहे ताद्विरुतादिः दक्षोपि नज्ञायते इति भावश्च ताकः॥
[illegible] [illegible]॥ तत्र सोत्ता मितं वे समसमत्तिके ननमिति च॥ २॥ ॥ ॥ कृष्णाय नमः॥

[illegible] Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

स्वागी२

३४ स्मनमनयणंमनकिस्य [illegible] तिवहती तिगीतस्यास्य वराडीरागरूपकतालस्यालखलत्तणमस्य प्रकटीता [illegible] विन
नमाली हस्य: ॥ सीदति अवसत्रोभवतिकाम तिमलयसमीरे मलयाचलसंबंधि निवातेवहति सति किंकृत्वामदनंउ [illegible] ॥
३१ निधाय समीपवर्तिनं कृत्वा ॥ तथा च कुसुमनिकरे देववाणौ स्फुटंसंनिहितेन कामेन विरहिणां हृदयं विदारणीयमिति भार
किंच शिशिरमयूखे चन्द्रे दहति सति मरणं मरणावस्थामनुकरोति मरणावस्थायां यादृशी मृत्कीदृशपावेदपतांसीक
रोति ॥ अथ च मदनविशिखे कामबाणे पतति सति विकलतरोऽतिविलपति अतिशयेन विलापं करोति ॥ २ ॥ किंच मधुपसमूहे

वराडीरागेरूपकताले ॥ वहति मलयसमीरे मदनमुपनिधाय ॥ स्फुटति कुसुमनिकरे विरहिहृदयदलनाय
तव विरहे वनमाली सखि सीदति ॥ ध्रुवपदं ॥ दहति शिशिरमयूखे मरणमनुकरोति ॥ पतति मदनविशिखे
विलपति विकलतरोऽति ॥ २ ॥ ध्वनति मधुपसमूहे श्रवणमपिदधाति ॥ मनसि वलितविरहे निशि रुजमुप
याति ॥ ३ ॥ वसति विपिनवितानेत्यजति ललितधाम ॥ लुठति धरणिशयने बहुविलपति तव नाम ॥ ४ ॥ भ
णति कविजयदेवे विरहिविलसितेन मनसि रभसविभवे हरिरुदयतु सुकृतेन ॥ ५ ॥ ॥ ॥ ॥

हे भ्रमरगणेध्वनति सति गुञ्जति सति श्रवणं श्रोत्रं हस्ताभ्यां अपिदधाति आच्छादयति अपि च निशि रात्रौ मनसि चित्ते रुजं पीडा
मुपयाति प्राप्नोति कीदृशे मनसि वलितउद्भूतो विरहो यस्मिन् तादृशे किंच विपिनविताने वनविस्तारे वसति सति ललि
तं मनोहरं धाम मन्दिरं त्यजति ॥ या मदेहे गृहे देहसौख्यस्थाने जन्म प्रभावयोरिति विग्रह ॥ किंच मयधरणिशायने भूमि [illegible] यां

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

नत्वियत्कालं यथा जीवितानवाप्येपि जीवितव्यमिति भावः आहहत्वामपीति अनयाप्यायानेहिरहः ॥ एवात्वं संगहस्ता अंगुत्वामपि
नसेहे नसोढः ॥ कीदृशा नयनयोर्निमीलनं निमेषस्तेन खिन्नयाउ ॥ खिन्नया किमिति ॥ नायकस्य दर्शनो निमेषः ॥ सहोद्यत्त
त्वाणोपि जनार्दश्रमस्वावारविंददर्शनप्रसंगहेभवतीति विदग्धत्वमयेति भावः ॥ अनेनापाचितं चिरविरहेण कदर्थ्यं शिमिति जीवतिन
जीवतीमयि ॥ किं कृत्वा भूषिता भूषितो यथा मम ... ग्रासमाहृत्य स्मालक्षाणां स्वाम्यम् ... त्रैलोक्यमहत्त्वाकं देपि चिरं दभूषि
तोअनामकमिति निश्चितं नलदत्त्वामस्मेहनतलाकं केश्राणु जिनभुगतेफतोपकार्त्वे भुजीवनं ओजनादाक्ष भूषिता प्राइति
हणामपि विरहः ॥ एवानसेहेनयननिमीलनाविनयाययाने ... मितिकथमसौ पत्तालम्बांचिरविरहेणवि
लोक्यभूषिताग्रं ॥ इति श्रीगीतगोविन्दे ... मयपलोनामश ... सर्गः ॥ ७ ॥ अहमिह निवसामि साहितयाम
ननयमहवनेनचानयेण ॥ इति समुद्दिष्टाम ... नियुक्तास्वयमिदमेव भुजर्जमादरायाम् ॥ ॥ ॥ रात ॥ ॥
योग्यमाविरहः कथा ... नस्तेदेवता ... भवोय अनगहम ॥ को सर्वज्ञास्त्रार्थविचारचातुरीकृतकाव्यटीकाद्यमनैर्दिनयम ॥ मया
पिकृष्णस्मरणोत्सवोत लाहियानमस्मत्कृतममायमस्तु ॥ इति श्रीमन्महोपाध्याय श्रीकेशवमिश्रविरचितायां श्रीगाति
गोविन्दटीकायां ... नाम ... सर्गः समाप्तः ॥ अहमिह निवसामि विभुणाइमेवं सकाद
... ॥ इति किं तेनागमनं कामहिना ... नेन च तनामानसहना ...
मेनमयाहादात कृष्णं ... एवने वम्मूतमितत्वा ... यतिभाव ॥ तं मदं निकृता नयेणाः ॥ नक्रमः
[illegible] ... सतिकहेवनिकंनेनमतीत्य माण मिश्रपिमश्रः ॥ ॥ १ ॥ श्रीरामायनमः ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

अनेन नयोगेन ... [illegible] ... मनीरा

३४ ला ... [illegible] ... निमूलग्रिथियेमिडक्रमयनीलयैः ॥ यदा यो मां चोपस्त्राली नि ... [illegible] ... दिलादपूर्णरथः ॥ ... [illegible]

२२ ... द्वाचेष्टितकामाचान ॥ यदा यो मां च पश्यतो मां च वृत्तीपदं ललनागणमानतया चरेजस्त्रीवा चरती निवृत ॥ यो मां चूर्णती ... ॥

१० अनेनाभिलाषः कथितः ॥ शीतलयोनिद्री त्वं किं करोति ॥ अनेन चिन्ता स्मृतीः कथिते ॥ अथ विलपति ... [illegible]

मायक गुणान् चिन्तयेत् ... लयति ॥ अनेन गुणकीर्तनं ॥ उद्वेगः ... [illegible] ... मितिमानकं पापुष्का भवति

नाभ्यति ... [illegible] ... निरिक्षीडादिस्थानं निर्दिशं

सा यो मां च निशीलकेषामि विलपत्युत्कं पतेतामपति ॥ ध्यायत्कृष्णनि प्रमीलनिपतन्स्तुयानि मृत्कि ... पि ॥ ९ ॥

मीलमति ॥ अनेन प्रलापः कथितः ॥ प्रमीलनिष्या ... [illegible] ... निमीलयति

अनेनोन्मादः कथितः ॥ पतति काये ... [illegible] ... ॥ ... [illegible]

... [illegible] ... करोति ॥ अनेन व्याधिः कथितः ... [illegible] ... अनेन जडता कथिता ... [illegible]

... [illegible] ... कृष्णकार्ष्णः ॥ ॥ ॥ श्रीराधाकृष्णाय नमः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

किंच मानय मनविषयमपि चन्द्रगोचरमपि द्विमालयमनल्पमनवपहतवद्वायनीयं विल : मरमसमङ्करसुन्दरताधानमस्ता श्रिया
द्वीकल्प : ॥ संतापे यमनाहशोकलयति मम क्रियमल्ये यम्रता मनःसंतापकादि समानन्यर्थदर्शनादशितमसबाय : इयं वो हेगावि
स्यामासां यं संख्यासम येपापिल्लेनकदनलेनकपोलं न त्यजति वीहमलोलं मं चं पल्लं दिसमस्यपाकर्थं चिन्नीतो
वाग्निस्तु गायमाना कर्थं त्यजति येनेक्षितेक पोलपाणिं हतामायं त्विं तयं नीति इ नीतिमाव : ॥ कमिव बालखण्डिनमिव
द्वितीयाचेन्द्रमिव मस्वार्थस्य कदनलकं तया संस्पर्शदयमान तया विवहपांडु नयामरसहितीया चंद्रमा ॥ इयमपि

नयन विषयमपि किसलयतल्पकलयति विधमङ्ग नाथ न कलं ॥ ५ ॥ त्यजति न पाणितलेन कपोलं बालशशि
मिव सायमलोलं ॥ ६ ॥ हरिरिति हरिरिति जपति सकामं विरहविहितमरणेव निकामं ॥ ७ ॥ श्री
जयदेवभणितमिति गीतं सुखयतु केशवपदमुपनीतम् ॥ ८ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

जडतावस्था ॥ किंच यानापिकाममतिशये नहरि हरिति ॥ ७ ॥ जयति केवपविहेतापि विशेतापि हि समानकथं मनवांयस्ममगा
कथं यथास्यात् ॥ अभिलाषादि भुवनवस्थव स्यात् तीतहमुपविवेदनयमालस्य सवणा तया हि दमनव स्यावमप
भवितव्येति निष्फ्रियमपन्नां नाडेषां हरणात् हरिहरि कुष्ठ नेइमिको वेदयमन्त्री विप्रपि जरूपन्यासा समेळोपादेक्ष्यति द
यावनत्य विश्रंनेत्याम मि : ॥ सम्प्रति जेस्नाततेपि मलयसमुत्पाहिनिमूमिलाजनामानहर्थदिविविपेवजपति ॥ श्री जय
... ... मपाणिन सम्पद्दिवितगीतं सुखयतु अनेकहतनगायकां ... ... केशवा ...

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

स्मनसनप्रणामं ... मनीयत्वरयितमाह ॥ धीरसमीरइतितीनस्यास्यगूर्जरीरागः एकतालीतालः ॥ धी
३ ... कृतनिलयवनि हृदये स्वरकस्मनसरागच्छगमनवित्तं वनं गामने कालदेयं मज्जक्रीडांतां अ
३२ भिसारे अभिसरणागतस्यानेतागतमाप्तं क्रीडायां अभिसारे ॥ रतिसुखंसुखदनसुखंरसारमहे हंयथाहेसे । पुनः क्रीडांसमदनस्य
कामस्येव मनोहरः प्रियसहरणंतस्मे वेषो लंकयोगस्यतं ॥ आकल्पवेषौ नेपथ्यादित्यमरः ॥ अभिसारस्थलमेवाह धीरइ

गूर्जरीरागे एकतालीताले ॥ रतिसुखसारे गतमभिसारे मदनमनोहरवेषं ॥ नकुरु नितंबिनि गमनविलं
बनमनुसर तं हृदयेशं ॥ ध्रु ॥ धीरसमीरे यमुनातीरे वसति वने वनमाली ॥ गोपीपीनपयोधरमर्दनकर
भुगलालनमाली ॥ २ ॥ ॥ ॥

धीरइत्यादिना ॥ यमुनायास्तीरे वने वनमाली कृष्णो वसति ॥ कीदृशे वने धीरो मंदः समीरो वायुर्यत्र तादृशे अथ धीरइ
सने त्वापोर्मदत्वं ॥ यमुनातीरदूष्य नेन कोमलवनस्य त्वने न सेव्यत्वं ध्वनितं कीदृशो वनमाली गोपीनां पीनपयोधर
पयोधरस्यमांसलस्तनयोर्मर्दने पीलनेचलं करयुगं हस्तद्वयं तस्य लालनेन शालितुं शीलं यस्य तादृशः
समीरमारुतमरुज्जगत्प्राणसमीरणाइत्यमरः ॥ पीनं प्याडतमदृढोदितित्यमरः ॥ ॥ २ ॥ ॥ ॥

॥ ॥ ॥ ॥ श्रीराधाकृष्णायनमः ॥ ॥ ॥ श्रीगोपालायनमः ॥ ॥ ३२

13

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

ति

श्रीजयदेवकवेरिमं [illegible] पतिपद्मकृतं मुदं जातं तेन मनसि स्मरं कायवतां दधि :॥ कृष्णउदयनक्षत्रं विभ्रमं चन्द्रदीक्षितमनसि
दमनस्य हृष्टकीर्तनं विषये कोऽन्यादृशः विभवः ॥ प्रावृषि [illegible] दधि : विरहि विलसितेन विरहिणां जनानां
विलसितेन विरहिणां जनानां विलसितेन विलासेनोपलक्षितः वसन्तः ॥ [illegible] विलासेन [illegible] दधि
श्लेषोऽपि तल्लीलया तस्य विरहि विलासमात्र मिति भावः ॥ विरहि विलसितेन [illegible] तीया ॥ प ॥ पुनः श्री
कृष्णस्य तया विषयितां [illegible] पूर्वमिति [illegible] विभाषयवः ॥ [illegible] निर्भरं गाढं
यः ॥ परिरंभ आलिंगनं ॥ [illegible] निर्भव [illegible] परिरंभ [illegible]

[illegible] तिपतेः [illegible] दिनाः [illegible] श्यामः
मनसि [illegible] लीलया [illegible] ॥ १ ॥ ॥ ॥ ॥

मनसि [illegible] देवमोदत्वात् ॥ [illegible] [illegible]
[illegible] देवतां ध्यायन् [illegible] विलास
णमाह ॥ एवं [illegible] ॥ कामस्य [illegible] ॥ [illegible] नजाप्ताः ॥ तथा [illegible]
[illegible] ॥ [illegible]
[illegible] देवतां ध्यायति [illegible]
[illegible] ॥ [illegible]
[illegible] नदीनद [illegible] ॥ [illegible] ॥ १

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

९० ... त्वेमंजीवं न्रुभवंयजकीहतोकेमौस्रुलोलंचंचलंस्रुनचवअजीवस्य मंदं ...
२२ दवंन्रुत्वेवंहासुयमानकमिवदिवुमिवमनुमिवदिपिदपिस्रुथीव॥उमालेस्रुत्वेदेवाचालोकेलोस्रुलोलोमवजीनिमंजीवे
नत्सामंदेहेमत्विमनिमिरछुंजेनंयरकावनमस्तेहेनमहितकुंजंगछनीलनिचोलंप्रहस्तपटंपदिदेहिमंजीवेनम्रुवोत्रिया
नित्यमव॥निचोलःप्रकुरदवठ॥नाथायास्रुत्वेकंठंजनपिवमाहवदसीतिदेमीमगौतांतिवुनःकीहरोहकृतविपा २५
केस्वकृतस्वयुगस्वविपाक॥पविणोमेयस्यात्माहस्रे॥वुनःकीहरोअहितअरोपिनोहारोपयातादरोतिविपरी

नत्वरमव॥जीवंयजनंजीवंदिवुमिवदोलिस्रुलोलं॥चलमत्वकुंजंनतिमिरछंजंनीलयनीलनिचोलं॥४॥
अतिमस्रुतोदेरूपहितहारोयेनस्रुयनवलवलाके॥तउदिवयीतेतिविपरीनेराजमित्तकृतविपाके॥५॥

२० नेवेयतीयंवुभावमायनतवेमनादकरदमिहृदयेराजमिन्रुथुनेवजिष्यमि॥नजनीयकमविमनमीयवमेमानव
स्रु॥यहाहृकृतविपाकेउपहितहारदरुमिदुयमस्रुवमीलुसेवविदोपणं॥ममाव्वहुकृतस्वाविपाकहरोउपहितोहो
यमताहरोकेमनहितेविपुदिवउवस्थिकीहरोस्वममवलवलाकेमदलावंचलावलाकाहकपंनिमेमनाहरोचनइ
वस्रुजयीनविपुताहायायाउपमानमेथस्यमजलत्वविवाहितंनतुमजीतावनायाविशेजस्रुमहसमहृदयस्वपा
मत्वेनस्रुजलमेवमानंवायायायास्रुचलहावस्वंचंचलवलाकापंक्तिसामंनायायात्मकनोनवलनयोयीनयादि ऊं
स्रुत्मामंस्रुजयवयपिवलाकायामेवस्याअः५॥॥॥श्रीनाथाकृष्णायनमः॥॥ ॥ २२

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

यतिमहद्वन्नेनप्रत्येजिनस्तकृस्नेनवाघमानं वेणमेवाकर्णयेत्याहन्नामेति॥ नामसमेनेनप्रत्याह्वानमपासन्नामावदेकहेतेय
पास्माद्देवमन्द्रवेणुवाद्यते॥ द्वितयेमाणोक्षदिष्टे तेवंहस्तवाघमानाहेणोः॥ स्वदमानिभिवमीतयै ः॥ कीहशं वेणुं कृतं हे
वेणं॥ यदयप्रमयावेणुवांघनेनसर्वं नमनत्वयाघाधानेययेवंकृतन ः॥ तेके नेवप्रताहशं॥ यज्ञानयाकृतोयः॥ संकेनस्तवन्नाम
नमे तं त्वं नामानाहवमहितं वाद्यते॥ अहमेनहिमिविज्ञेजेतिष्ठामितमेत्वविनमेमीतिहस्तेनवाघमानो वेणुं वेदनीयः
किंचनन्वितिमं वोधनं नेनत्तंगनमहतं गमंवं भीयः॥ पचनोवाखेनवलितमामनमपिवेणुं हलिवक्षमन्तेनमृथिवं
यघामस्मादेवाद्वियते॥ मयं वेणुं श्रीनोमस्तेदं तमं तिनामस्ततामह्यनेऽहम विधन्नोयस्तेनजनमामहलपतेन्नेववक

नामसमेनं तहस्तं केनेवाद्यतेमन्द्रवेणुं॥ वक्षमसनुनेन नुनेनन्तं गतनवन्नयवलितम विवेणुम्॥ ७॥ पतनि
पतनेविवलितपचेमं वितमवद्रुपयाने॥ वंद्यम तिष्ठायनं समव किननयनं वचमतितवयेयानं॥ ५॥

मनुनवतिभाव ः॥ वेणुर्द्धयोः स्त्रियां पुंलिङ्गिमव ः॥ ७॥ किंचमहस्तः फ्यनं वास्यं नचयमित्रयं ययवापनवेपदि
णापनतिहस्तायं गक्षेमितमति॥ तां किंनं नकिं तमवस्ताऽस्मयानं तमीवेगमनंयत्रपवं वयवाह्वानयाकीहशेपनवेवि
वलितं पत्रपस्यनमकोविहिवृत्तमिवजेह्मिपाठः॥ स्रजगमसर्वनितमपवमवविनतयं नेयज्ञास्मानावं तववपयाने व
दागमनमार्गपत्पति॥ पचेमनमेदस्तेस्तलस्यायानामेणणेस्वीति तं कयावदितं वं याने पपमतीतिभाव ः॥ वत्रंपन
[illegible]॥ सहस्रपयानमिवमसमवं नाम्नोहुतिमामहनिवेदवमाव ः॥ ५॥ श्रीनाथाहृस्तावदगम ः॥ ५

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

१० ... मालास्य्रदंपत्योर्व्यनायिकानामस्त्रादंपत्त्योस्त्रात्तौपैः॥ आः नाथ्यं मसाधुपतिः॥ कस्मिं
२५ यं मे पत्नीति स्त्रीविशेषेण ज्ञानतो विमर्षः॥ यता त्वानं नर्दपत्स्य लक्ष्यं तस्यापत्यादान्नपत्स्यद्दोषो भावनेर्वि ... आ
मद्दिनः लक्ष्णं गावद्दमएवताविमर्षवतीतिभावः॥ अमप्रथममा त्रेसमृदक्लृप्तं वननतोनरक्षात्मननः॥ कामोगोह ... रः
लंअमस्त्रनोष्ठनं ननः॥ प्रीतिस्त्रनोरुत्सभावनं मितिकामस्या स्त्राति द्विकंसो पिकप्त्रिनः॥ नउर्लंमवते॥ ...

अस्यां पिनतयो र्भमाम्मिलितयोः संभावयोर्जानतो॥ दंपत्योर्निश्चिकोनकोनतमसिद्वीजायिमित्रोक्ताः॥ १॥

२) वननत्वेन तन्त्रकामतोयः॥ प्रीत्यत्व मैथुनमनंतरत्वे प्रयोगं॥ प्रीतिस्त्रनो पिरसभावनमेककायमेवं नितान्तुयत्र
राः॥ न्तु चित्तैर्वंसं नेद्गृतिनवमस्मिना दिस्त्रद्दनमप्युत्कामस्य पत्ने॥ तत्रदंतदंतत्रु जित्तेकायद्वाादिकमप्युक्त॥
तथा चद्दत्त्वपद्युक्तंपदनारीचोद्दिनयनतयोः॥ कांकाजलि नवि तत्वास्तंलिप्रपरर्वोक्तक्रमेणोपरहताभेदचि
तद्वृतिभावः॥ तदाह नभटः॥ ईर्ष्याकुलस्त्रीषुनायकस्त्रनिःशंकचोलिनेपरंगनान्त्रितितस्मादेतादृशोगा
ढांयकायेगमनविलंबनमनुचितमितिभावः॥ दंपती जंपती भार्यापती जायापती च वाढमनरः॥ १॥

॥ ॥ श्रीराधाकृष्णायनमः ॥ । ॥ श्रीराम ॥ ॥ ३५

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

धुनरपि तदपि तन्मादत्तत्वस्येनेति हेमस्य्येश्रमेसोभिमानेदितां अभिमानेद्योतव ॥ ततोाद्मस्य ते इतो द्विलेतत्तेन्मि
पलंनिःपलेदम्यते इतुमाद्द ॥ तद्वाक्येनतत्दीपनेयजलेनमद्दिनिम्माम्न ॥ तदीःसमयमद्सेगतः ॥ तदीयवाम्न
मपिश्रतंगतेस्हद्यैाप्यतंगनदसम्ब्रं ॥ कोपिवाक्येनतस्मनिनिपाठः ॥ गदातद्वाक्येनतदीयवचनेनसमंतिस्मा
श्रुदस्तेगतः ॥ मयिगमनायतदयेमानगदमप्रयर्कसेवाकंमृतोत्रोपलभ्यतेसद्यैतोपलभ्यते ॥ तमसितिमि
देतोविंदस्यमनेत्वयेनसमंवोक्यामदमाद्दतानितिउतंपागगत ॥ तोविंदस्यमनेवइयैपकाम्बमृतितिउजातद
तद्वाक्येनसमंसमसयमधुनातिमंमास्तुदतंगतो ॥ तोविंदस्यमनोउयेनचतमंप्रापंतमःसांदतां ॥ वो ४
कानांकहतांत्वनेनसहप्रीदीर्घीसदम्यश्रेना ॥ तन्मृत्यैविंफलंविलेतनमसोदम्योभिमानेदलाः ॥ १ ॥
श्रामलेमादत्तुत्वनादन्ननवोलेवादन्नत्यानज ॥ प्रोक्तोपादत्तसमसमादन्नवन्तुभादन्नप्रीतयोः ॥ २ ॥
तर्थः ॥ कोकानांकहतांत्वेमानप्रकारः ॥ मृत्येनेवंमदीयाःकाकृतयोपिसंपतितवाधेमंवंतीतितदुकंदंदिनातहे
नि ॥ सामवेदक्षणमन्मृणाकसीतोदिति ॥ २ ॥ धुनदयोघकामम्मानितिउत्वकणनेमाभिलादद्वानास्यांतदमपता
मेवाद्दश्राम्रेण दिति ॥ इदनमसिदंपमेजोमपयोकोनत्रीउविप्रिभ्रोलजामसमन्वितोदमम्याविभेदपंपमद्द्येः
कोद्दमोदेपत्योवत्य उंगतयोः ॥ अन्योनाथिकोअम्यानायकेचोद्दियपगतयोः ॥ पञ्चाज्ञमाभ्रयामिलितयोः
[illegible] मादनश्रुलिंगनादन्तपम्प्रामुतुवनगादन्नयोनवोहेवलदत्तपःस्वातस्यकामसम
[illegible] मादवःकामोदत्मदन्नयोठकांमलदन्नप्रीतयोलेकानंदया ॥ २ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

९० ... हि एवं मस्तेवाये नताहृदये परमरमणीयं यथा स्यात्तथा भणितिमिति जनाः

श्रीमनप्रणाम नकथयं यथा स्यात् प्रमुदितमानंदयुक्तं हृदयं यस्य सतः हृदि कीदृशं हरिं सदयं दयामहृदि कीदृशं हृ

३४ हृतेन ... नी यं ... केन ... विनायक ... विकिरतीति दे ... तेन व प्रियो मदनकदनक्लां

मदनः कामस्तज्जनितं कदनं दुःखं तेन क्लांतो ग्लानो ... मुहुरीक्षते ... विकिरति दीपति नासा ...

मुहुरीक्षते ... प्रियं ... भावः ॥ ध्यान ... मया ...

... ॥ तदा श्वासान् विकिरति अपच

... ॥ मुहुः कुंजं प्रविशति

श्रीजयदेवे कृतहरिसेवे भणति परमरमणीयं ॥ प्रमुदितहृदयं हरिमतिसदयं । नमत सुकृतकमनीयं ॥ ८ ॥

विकिरति मुहुः श्वासानाशाः पुरो मुहुरीक्षते प्रविशति मुहुः कुंजं गुंजन्मुहुर्बहु ताम्यति ॥ रचयति मुहुः श

॥ ॥ य्यां पर्याकुलं मुहुरीक्षते मदनकदनक्लांतः कांते प्रियस्तव वर्तते ॥ ९ ॥ ॥

२२

कीदृशं कुंजं गुंजन् ... कदाचित् ... ॥ केलयाना

कुंजं प्रविशतीत्यर्थः ॥ मुहुर्वारंवारं बहु अधिकं अधिकं यथा स्यात्तथा ... ॥ कथित ... मुहुर्बहु ताम्य

तीति ... ॥ ... ॥ मुहुर्वारंवारं शय्यां रचयति ... ॥

... ॥ ... ॥ मुहुर्वारंवारं ... ३५

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

स्थितनखादिष्टनखक्षतोपदिशन्तेमानत्वान्निविष्टकुसुमेन॥ स्थलविलसदासोपमानत्वंनदलवकोपं क्तिर्विशिष्टमेशो।
परिस्थिता विष्णुनो विकृद्धं॥ तथापिमेघोपदिवकपंक्तिर्यदिमवनितडुपदिविष्णुनैदेताहृदयाद्यपमानंभवनीयस्य
नोपमावोध्य॥ नकुसंदेहिना॥ सर्वेपमप्रभातादः॥ समाहृतमस्वकोचिन॥ तवाननंविभातीतिनाम्नूनोपमांविडंबिनि॥
नस्मिकोदिकंदर्पलावण्येचहृदयेत्वमेवकामुक्कासतीवुरुषायितमाचरिष्यसीतिभावः। बलाकावककंबोस्मादलवा
विप्रलंटका॥ बलाकाकामुकीप्रोक्तावलाकाकंचकोसनकृमि॥ कुरुबायितमस्तनमुखेन्द्रकोपाकादशयित्वासंसनिनायक।

विगलितवसनंपरिहृतरसनंघटयजघनमपिधानं। किसलयशयनेपंकजनयनेनिधिमिवहर्षनिधा
नं॥ ८॥ इतिश्रीमाभीरुजनिविदानीमि यमपिर्यतिविरामं कुरुममवचनंसत्वरवचनंपूरयमधुरिपुकामं॥ प

कर्णपचनेकोजननयिसमाह॥ विगलितमितिहेपंकजनयनेपंकिसलयशयने। नवपल्लवशय्यायांजघनेचरं।
य॥ आदेपय। कीदृशंजघनंविगलितवसनंविगलितंचलितंकोदिकंदर्पलावण्यश्रीकृष्णदर्शनेनवसनंयस्मैवचलितंवसनंयस्मिन्
नंदवविधानमावर्णातस्यहिनेतुनः कीदृशंविदृत्ताहृत्कोशवसमानस्तुंखेद्रिकाये‌नतोहृतंवुनः कीदृशंदृवेसाल
दस्मतियानंतहं कस्मिवानिधिमिव॥ यस्तनाको विनिद्रमोविभिविश्व॥ ७॥ कृविंतिकविंकुस्मेभितानीमनवी॥
नवावपनावतोदैयेनापिङ्कीकृतमनजेत्यांत्वपिकोवेदेदास्यमेवादेतिभावः॥ इयंवलनिरूपिस्तुभिनीविदानमन।
सानंयाति॥ तथाचममवचनंचलमतिविकेजदित्यादिनहृकोकुरुकीदृशंमत्वंतत्वतत्दिनंगमनंदचमति॥ मधुरि
... ॥ अविसाधिकानायिकावर्तीनीयानहृदयं॥ मदनानलतननमायामिसाद्ययिहिदंनि।

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

२० [illegible] तगोविंदं विजयी कृष्णप्राह कीदृशो गोविंदे मनसिजेन कामेन मंदे मंथरे किं कृत्वा

[illegible] कांतां मंडपे विविक्तकांतं व्याप्तान्वकांहृष्टा मिलितेनबलनागच्छेत्केलिः कर्णेश्रीमेविदका।

३६ लीनं तस्यामनसा गंतालेमव्ये ॥ एवं कीदृशं गीतं समस्तं कृष्णातिकं प्रयात समस्तमथीमंदः ॥ स्वलेमंदगतेस्त दिकृ

देस्यले गिणी तिविश्व ॥ सतीयदुवाचतस्मीतेन कथ्यति ॥ पदपतीतिगीतस्य गणकहीदृशः रूपकतालः ॥ गीतार्थक्र

हेनाथहे दृदे तथावासगच्छे लीलावासवन ॥ सकामाक्षीदति ॥ अवसज्ञामवति विक्षिप्ततमेवतस्याश्चसादका

णमितिभाव ॥ रहसिप कांते दिशिदिशि मवंतयप्रातिकीदृशंमवंत ॥ अथरमयुवमथुनितदीयामहृद्याणिमयुवम

अथतांगंतमसाकांचिवसत्वकांलनागच्छे हृष्टा। कृष्ण विनंगोविंदे मनसिजमंदेसत्वीप्राह ॥१॥ गणकही

गणेरूपकताले ॥ पश्यति दिशिदिशि रहसि भवंतं तवदधरमधुरमधूनिपिबंतं नाथहरे सीदति

॥ भावासगच्छे ॥२॥ ध्रुवपदम् ॥

इति विवंतमास्वादयंतंमावनयाह्वकीयायथध्यानंकुर्वंतं त्वामेव दिशिदिशिदिशिपश्यतीसमाधः ॥ पदात व्यक्तेर्दे स्यवा

चकस्मधावत्वदधरमधुरमधूनिपिवंतोस्मानास्मानायिकाश्चमधुरमधूनिपिवंतंत्वां दिशिदिशिदिशि पश्यती।

पश्य ॥ त्वकृद्धे स्तकातंनोस्यपपीय ॥ सर्वेनामगतावत्यावानेवस्मानेप्रक्रियापृथादेवतथास्यमस्यचानीहि ॥

पठितवयोडकांतं तासावध्यनुसंताविति ॥ भोगावासोनामतृतीयमितिहारावली ॥१॥ ॥ ॥ ३६

23

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

भवदपि नव्यचितं श्रीकृष्णस्तोत्रं कथमाह ॥ ममयेति देवमुखे स्वस्थभागः शोभनः ॥ श्रीकृष्णस्तोपदस्य कृतार्थीकृतेन
सामोद्वेकीहवी तिमिरं यकारे पद्मिवत्यै निजमयच किंनभय यम्हितं च किं न यत्या सादेवं हंसे नंदं स्वितं तीनम पंचनी
भुवः कीर्तिंश्रीप्रतिनवतनहंतं नंप्रतिमबुद्धः ॥ भुवः भुवः स्थितानामं दंयच्छायद्यानि विदितन्वंमी विकलांदं यं नीता हां यकां वेन ॥
मालविटपे भुवो वेदमैवकृष्णः ॥ स्थितो भवि विष्णुमीमासायेनचायमेवकृष्ण इति अमानदनि [illegible] यपग्रादिको घट

ममयचकितं विनस्यं भीदपं तिमेदेपक्षिप्रतिनकृष्णङ्गः ॥ स्थितामं दंपद्मनिविदितन्वं मी कथमपिदृष्टः
मामामैतेवनतानंदं जिभि: ॥ कृष्णस्त्विमभगः पश्यपनकृष्णवामपेनकृतावितं ॥ २ ॥ इति श्रीगीतगोविंदेन
॥ ॥ टीकायां पंचमः सर्गः ॥ ५ ॥ ॥ ॥ ॥

ढौकनेकनतिनतउत्थायप्रभुनये तद्येत्येवं प्रतिनकृष्णस्थितामस्यां नृपाणकंतीमितिमानः ॥ भुवः कीर्तिहंसीकथमपि दृष्टे ॥ सा
नेम्बु [illegible] तैपादिनादहर कांतेनप्रभुन ॥ कीर्तिहंसं अनंगनवंगीभि ॥ अनंगमस्यकामस्यपकांगं ॥ भुवने [illegible] मयुते
[illegible] कपलचितं ॥ अं गैविस्तरविशेषणोनतीया ॥ नाम्नयाः कतिसं तिनेबुविदला पिदकुणाप्रा हिताम न्मध्ये पिन
यपगंयरवना निर्वं धितेदुलेभा ॥ द्विजामेच विके दृष्टं मदिलिरद्विप्रेमानं [illegible] यः ॥ हृतात्मेपावेधुदने कपटवदति ॥
[illegible] ॥ इति श्रीमन्महोपाध्यायश्री [illegible] निवासिनिर्मितायां श्री [illegible] टीकायां [illegible]
[illegible] मः सर्गः ॥ ५ ॥ ॥ ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

१० [illegible] त्वया विना दशावस्थां || संदेहं गीमि तां ता त्रिं ने नेष्यति || न प्रमाणं मापयिष्य :

[illegible] आकल्पो लंकारः || विकल्पस्त्व सगमतर्का || तल्पे शय्या नः इन्दनाकं कल्पस्त्व दीपकं गादि

ध्यानस्थ्यादि लीला सनत्यास ता पितन स्थाने ते पिता तं गामि ला पिण्य स्नानकुरापि तेनो वनस्य इति भावः || अ

लंकारादिव्यामं गमेवा ह अगे ग्रामस्ता कालं कारम् अवणादिकतो निक्षयं चिदानां पिहसमस्तेहं श्रीड स्वमन्त्रा मांट

ह्नाकि वदि ध्यमीति अनेन कल्पस्तरुः || अथ च कुशेदावंतां पत्र संचारि शीप स्नादि च वर्णाचाते नच ले ति तिमिरं |

प्राप्त समागतं यदिकं कते || अनेन विकल्पः कथितः || अथ शय्या विलासयति अनेन तल्प इव नो काञ्चि वि वंकुः

अंगे ग्रामवर्णं करोति वः कुशाः पत्राणि संचारितानि || प्रापं त्वां पदिहं कते वितनुते ग्राम्यां वि नं ध्याय ति || इत्या

कल्पविकल्प तल्प रचना संकल्प लीला शतं || व्यासक्तापि विना त्वया वरतनुर्नैषा निशां नेष्यति || २ ||

किं विश्राम्यसि कृष्ण भोगि भवने भाण्डीर भूमीरुहि || भ्रातर्यासि न दृष्टि गोचरमितः सानंद नंदास्पदं राधा

या वचनं तदध्वग मुखान्नंदांतिके गोपितो || गोविंदस्य जयंति सायमतिथि प्राशस्त्य गर्भा गिरः || ३ || इति श्रीगी

तगोविंदे वासकसज्जा वर्णने ... दशमे काले नयति || यदि च सर्वथा त्वया न मे तन्नंदा

ह्व तं तन्मम प्रीति निर्विता मनीषा ते तन्मे ... इति भावः || अथ तल्प ... किंचित् || प्राकल्पने मोने प... इत्यम

र्थः || कमि विकल्पः || अलंकारे चेति च || गुणो भूषे द्वे उद्यमः || परे तांजन्म ... नाम प्रिया

स्वं तिसन्ना ... किंसवीसि || इति श्रीगीतगोविंदे टीकायां षष्ठः सर्गः ६ || || ||

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

नकिमिनिसीदतिस्रमेवकिंनावानीमतआद्दत्वदभिसद्रोनित्वदभिसद्रोनवाभिक्तोत्वक्किकराजमनेयोदमसेउन्ना
दहैनचलंतीप्रमादनादेआधियमाणाकियंनिपदाविकनिपयानिपदाजिवलंनीवंदतिकमागनमिकंनिसनीपानेः
नित्ववलति॥नथावलाक्षिदंसंतप्रावदंतिकमागंतुतसमर्थयदे ः॥नविवंवेदवाक्यानहिकथंजीवंनीमन॥आद
घद्दिनेतिपवंकेवलंनवदतिंकलयासर्वोनुभूतत्वद्दनेराकलनेनजीवनिकोहृतीविदिनाविनादेप्रिमेलेविंवे ः॥
विमालयैनेवपलेवेक्ष्वलया ः॥कंकणानियताप्राकलयाकालयो ःकोनेनिविद्ध ः॥वलय ः॥केकोपिचेति॥७

त्वदभिसद्रोदसेनचलंतीपननिपदानिकियंनिवलंती॥४॥त्रिदिनधिमादविना किंसलयवलया
जीवनिपदस्मननवदनिकलया॥५॥मुक्तवलेकिनमंउनलीलानयुद्दिछदहमेनिभावनलीला॥प॥
त्वदिनहपेनिनकथमभिमाद॥दविविनिवदभिमवीमनवादं॥क्षिप्यानिक्षुवनिजलअवकेलंसदहि
पगनदृतिनिमिदमनस्य॥६॥ ॥ ॥
नः कीदवंसकमेकवीसंअयवलोकिनावीकिनाकंउजैसीकवकंउलननमाला दिमिलीलानवानक्तनिर्याताहृशी
उनःवीस्मकमयुदिवुदिनिभावनवीलाहृदिविसनपरावद्दमितवलेकंविद्यायअदमेवमयुविवुदिनिवंनयती
निभावः॥प्रयोजनस्पचेष्टायास्रनाणानिमुखेनयाकिमनेऽनकृति॥केयंलीलेत्यात्म्रनिवनमेदिनिदविस्मृविनम
[illegible] नंनोये निद्रनिमलीलाकदानि किंवमादपिफवगनमात्तनयनिकुत्यात्मनस्यमयिकंनिनिवं
[illegible] पानमेवमहृता॥ननवमृता॥६॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

१० ... [illegible] ...गीतेन कथयति स्म नेत्यादि गीतस्यास्य देशाख्यो रागः ॥ गीतार्थस्तु हे ... [illegible]
[illegible] ... नायिके हि त्वम् अपि स्तनयोः पविहितं ... [illegible] ... ॥
९८ नेत्र हे ... विनिहितं ... किं च स्तनमलयजपंकं चंदनपंकं च त्रुटि ... [illegible]
यथा स्याद् एवं विषम् इव पश्यति ... मलयजपंकं ... ॥ पंकः कर्दमः पापयोः इति विश्वः ॥ म
... कथं ... श्वासपवनम् ... परिणाहम् ... [illegible] ... :परि
णाहो ... मदनदहनम् इव ... सदाहं ... [illegible] ...

गी° १ देशाख्यरागे रूपकताले ॥ स्तनविनिहितम् अपि हारम् उदारं सा मनुते कृशतनुर् इव भारं ॥ १ ॥ राधिका विरहे
तव केशव ॥ ध्रुवं ॥ सरसमसृणम् अपि मलयजपंकं पश्यति विषम् इव वपुषि सशंकं ॥ २ ॥ श्वसितपवनम
नुपमपरिणाहं मदनदहनम् इव वहति सदाहं ॥ ३ ॥ दिशि दिशि किरति सजलकणजालं ॥ नयननलिनम् इ
व विगलितनालम् ॥ ४ ॥ ॥

एतावता व्याख्यास्य ... [illegible] ... दिशि दिशि नयननलिनं नेत्र ... [illegible] ... किरति
... नालं ... त्रुटितनालं ... सजलकणजालं ॥ अश्रुजलकणिकासमूहं ... ॥ ... [illegible]
... ॥ ... नयननलिनेन ... ॥ ... ॥ ... [illegible]
यति नि ॥ ... [illegible] ... ॥ अश्रु ... ॥ ४ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

श्रीजयदेवेति जयदेवभणितं जयदेवकविकथितमिदमाख्यानमपि यदि मनसा नटनीयं नर्तनीयं योग्यं नवविरहे ॥ हरि
लाकुलावल्लवयुवतिसख्यास्तस्याः सखीवचनं तेन प्रेषितानां सखीनां वचनं पठनीयं विरहे कठिना नायिका सा ताव
नाऽत्रापि नवं मनसि नटनीयं आवासो मन्दिरं विपिनायते अरण्यमिवाचरति प्रियस
खीमालापि सखीसंहतिरपि जालायते जालमिवाचरति ॥ यदा त्वद्विरहेण दुःखेन तया जीवनमपि य
त्कष्टं तोयसवीतिनावयतिश्च दाववह्निप्रतिबन्धकतया ज्वालवदाचरतीति भावः ॥ अथ चतुष्पदी

श्रीजयदेवभणितमिदमधिकं यदि मनसा नटनीयं ॥ हरिविरहाकुलवल्लवयुवतिसखीवचनं पठ
नीयं ॥ ८ ॥ आवासो विपिनायते प्रियसखीमालापि जालायते ॥ तापोऽपि श्वसितेन दावदहनज्वाला
कलापायते ॥ सापि त्वद्विरहेण हन्त हरिणीरूपायते हा कथं ॥ कंदर्पोऽपि यमायते विरचयन्शार्दूल

विक्रीडितः ॥ संतापोऽपि ॥ श्वसितेन दुःखश्वासेन दावदहनज्वालायाः ॥ कलापो दावाग्निशिखायाः समूह इवाचर
ति ॥ अवक्तो विरहाग्निर्वीभृता प्रचण्डो भवति ॥ सापि त्वद्विरहेण हरिणीरूपायते हरिणीवाचरति ॥ हा कष्टं कथं कंदर्पोऽपि यमा
नंदजनको यमायते कृतान्त ॥ इवाचरति ॥ किं कुर्वन् शार्दूलसमूहस्य क्रीडितं कुर्वन् यथा हरिणीमतः
प्रदीप्ता ज्वालाग्निना व्याप्ता मिता ग्रस्यते व्याधजालं वितन्वन् ... तीक्ष्णदंष्ट्रः किं न च ... विलोकयन्ती कापि
... रूपा कामेन ... सा ... निर्दिष्टं न लभते निभावः ॥ अथ
... सन्तापविनिः ... निवेदनं ॥ ...

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

[illegible]

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

सत्यमेवासीमिदं स्वदर्शितोम नन्दस्तानेत्वं सत्यमेव यथार्थमेव यदि मयि कोपि न्यस्ति कोप्यवस्थमिति स्वदास्मालीनत्तानवेन
प्यवताणो स्त्रीयं प्रहृदेहि तेनाप्रियेनेतत्स्य मितदाम्भजेवं यन्म्भुजास्मावे ब्रह्मभावे अनंब्रह्म दयमेनाप्य संतो भेदवंडन
मथदैस्तेनजनन्येन नवारुहवज्ञानस्वत्सम मुद्दोभवति तदेव कुरु तथा वसव्यवहाराधानु वृत्तेत्वं उविधाय कोपि स्तु वेतिमा
वः॥ स्तुदनिद्धो मनादंताग्रस्थेनिवाकोन यदिदं नस्यदत्तात्म्निमिदं तस्मदत्तादेव॥ जानंजानोत्किजन्मत्वितितिविष्ठ॥ नत्र

सत्यमेवास्मि यदिदं रुक्तिमपि कोपि नीदेहित्व बननवत्समात्यानं॥ हृदयमस्त्वं यत्तज्जननयद्दतेवं उन्नेवो।
नत्वाभवतित्स्व केनं॥ ५॥ त्वमपि मम मम प्राणास्त्वमसि मम जीवनं त्वमसि मम भवजलविहृतं॥ भवदुम
स्त्रीहृमपि मततमम त्रोपिनीतत्त्रममहृदयमति पतं॥ ६॥ ॥ ॥ ॥ श्रीवत्सिकायेनमः॥ ॥ ॥

यातव त्रियेतस्मात्ततोवयसमानसागे नवकिंप्रयोजनमितिनत्रास्य॥ त्वमसी ति त्वं मम जीवनं मम विद्ययि विपन्ना
धंममविपादो भवति प्रसादस्तु तित्वमेव ममजीवनमितिभाव॥ त्वं मम प्राणा नत्वं प्राणमपि त्वां विना॥ किंतीतदि
कम्मपिनमे शोभा पदं त्व प्रियस्त्रायामलंकारणादिनापि पद्माभां तिष्ठिति त्वमेव मम लोको ने ममप्राणामितिभाव॥
तेवजलये संसारस्ये वलाक देत्वमेव ममरत्नम सिय प्रावेदद्दस्य वलेहो व मानंदो भवति॥ एवं मम त्वपि हृदा
य मितिभाव॥ भवतितिहृदप्राणेनमतिमवनीतवीदानुरोधिनी॥ अनुरोभवनीभवनेत्राचार्ये मम हृदयमति
॥ ॥ ॥ श्रीराधाकृष्णाय नमः॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

... पदसं ... राधिकामधिगतां लक्ष्मीरूपमधिगतान्तत्वाक्यमङ्गलं जयति स्वोल्कर्षेणावर्तते
... पद्मावतीचरणचारणचक्रवर्ती ... पद्मावती जयदेवपत्नी तस्याश्चरणे चलनो जयदेवकवि
... गीतानां भावनीमत्यधिकं कवितेत्युपसंगणितं जयदेवकवेभीरत्याषाणापां भणितमितिव्याख्यानं ममदासस्या
मतिगोनरुत्याचने ॥ जयदेवकविभणितमिति स्वीयममन्यूनं तृपुनः कीदृशं अतिशयिनं सुखेयमस्मान्नादंश
भावतीहृतिलकां गीहृतारतिलकं ॥ प्रथानप्रकृतप्राय ॥ मच्चको निभिसिंह तदा भावती नाम्नो हृति वीरहासाकुलान्

इतिवत्कुलवाक्यवाक्यमहेदितो राधिकावचनमधिजातं ॥ जयति पद्मावतीरमणजयदेवकविभार
तीभणितमतिशातं ॥ ८ ॥ पद्मैरुदरञ्जितानेकेषां कौत्वयामनन्तेघनमनजयनया कांतेत्सावेपवानवंकादि
निचितानि चिन्तेदं त्वो धन्यो न कोपि मनंतं मणिनिवर्हीकंभावे भैविधेहि विसेयितासु ॥ ८ ॥

येति ॥ रत्नापि वस्तुआकादेकं गानादि वृत्तदेवृत्तये स्थिहा दिसाभामी चकुलेकं दवेचलेमिथवणेः ॥ चकुचाकु प्रियंवा
कुमितिमदवं दः ॥ पञ्कती स्तोनगेच तुवेन्यवदि तिविद्य ॥ त्वामिलान हत्वानि चेतयमदः ॥ पवि दवेत्यादिहेहृता
नंदे विहितमंतापि ग्रन्थनायिका संपानं समायं पवि हृतजयुनो ममस्थाते चिमं तमध्ये मदं वितनेमल्लत्वम्यात्काम
दत्यायन्योजानो नवित्यानि नप्रकिदानि कतोनविदानीया हृदयेति ॥ वमनस्त्वकाशि निहृतमवकादिदृष्टमेनन्हेतुम
हृ ... येति ॥ घनेनि विदेहन जयनेय स्याल्लाह दृपात्वयामनन्तकांतेयामेनत्याचम्प्रदात्वयाश्वितेमदीयेहृदयेसप्र
वेत्युत्सतमेवना ... तमनस्वपरं प्रविशतीनसागाभावादिप्रमे ॥ तस्मात्वमीकंमांभेमिलितानां हृदि वियंनावि

स्थले हि हि ... मस्तृणा बालि हि स्थितिं वचनेन मणामातां देहि ॥ नव चरणद्वयं स्वमलनदलं कमणांगं नदमः ॥ हंदोलनमत्रल
मद्[illegible]मोपयत्रता हृदंकमलवालि कुर्यां वीहदं स्थलकमलगजनं स्थलेभ मेय नकमलंस्वकां मिनस्वति दकांवकेपुनः
वीहद मम हृदयं जननं मम हृदयानवागजनकं नथावेदं मम हृदयं वृत्यामि मयापुसलमै नेन दृजनमनु विमि मेवेति
भावः ॥ अनतदव्जनमितो वतिंतो महतकोपाले ॥ पदभागः पदस्यद्वोभावेन नाहमानपालनकैनन वेदिदं दज्यते
नदेन दपिकोवंयादोमम हृदयलग्नमनयदमहोभादस्यनीतिभावः ॥ सकरमनणिनं जदीतनेन चविवदीमदनम
त्रामिम नेपदस्वं नयाकांतिः पदभागः सकप्यते ॥ इतिभवति वंजः कौमलनगमयोविहिमभस्थे वर्तिहे अयि उद्वापद

स्थलकमलगंजनं मम हृदयं रंजनं जनितनवति रंगपरभागं ॥ भणमसृणवाणिकरवाणि चरणद्वयं ॥
सरसदलककरागं ॥ दं ॥ स्मरगरलखंडनं मम शिरसि मंडनं देहि पदपल्लवमुदारं ॥ ज्वलति मयि दारु
णो मदनकदनानलो हरतु तदुपाहित विकारम् ॥ ७ ॥ ॥ ॥ ॥ श्रीमद्यापूज्याय नमः ॥ ॥

दपल्लवं चरणकिसलयं मम शिरसि मेहि स्थापय मंडनं मम मकलकस्त लंकलंगणुनः कौहदं स्मरमस्य स्मरं लवि
कंतस्य गंजनननादाकं खिवहिणा मह हौ हि प्रदलेन मलयामिलादेः ॥ स्मरगरलखंडनं ॥ स्मरस्य दैत्यमानिप्य
मे ॥ नप्रणपल्लवं मे ही मनेनना पिकागफ डिकाल विदोपरपकमिदं स्वपरम विसर्गादिविविंगाफ उकचरणाभिजाते
[illegible] पोनतोन चपणस्य नीतिकितम पिदहणाउः सहेशदन ॥ कामलजनिनंयलक दनमापः स्वप
[illegible] जनितविकारं ॥ स्मरानलादिदं पदंहरतु हृदीक मेत ॥ ७ ॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

४०

[illegible] दृशोः कोणं तार्गवं यनं मां व्यथयति पीडयति हे नदकोणि मधुरालापे ॥ त्वं च मत्स्वदु विशेषेण वं

[illegible] अर्थीनां च हे शुभं दवलोकनेन्नालाप विनोदयति तोके लोने दृष्या पद्यमये दे स्त्र विबिन्न वामावं मयि [illegible] तीनाव

त्वयि सं च ॥ [illegible] चित्तमिति भाव ॥ मानं मं च नम [illegible] मर्म प्रिय ॥ स्वयमन ना [illegible] एवो पस्थि

तेश्रागतः ॥ कीदृशः स्निग्धं यस्त्रमितं येन [illegible] तथा च [illegible] ॥ प्रियो [illegible] नो चित्त इति भाव ॥ त्वं प्रति [illegible] मान

वत्यां त्वं [illegible] केने वकामो मां पीडयति तं च प्रसीदेत्यादये ना [illegible] चैं उ आंतिको पने ये नवाधवं [illegible]

व्यथयति दृशो कोणं ते त्वि [illegible] वयं च मे नदकोणि मधुर आलापे लापं विनोदयदृष्टिमि ॥ [illegible] मा

वंता [illegible] तं च नमं च मा ॥ स्वयम [illegible] प्रियो यमुपस्थितं ॥ [illegible] प्रति वोयम [illegible] ॥

स्निग्ध [illegible] उ व का [illegible] नील न लिन श्री मोचनं लोचनं ॥ [illegible] नपदवी ॥

प्रतिबोधन ॥ [illegible] पुष्प विशेषस्य [illegible] बांधवः सहद ॥ [illegible] नाम अ

तिं [illegible] कपोलो मधूक [illegible] पुष्प स्य [illegible] ॥ कांति [illegible]

[illegible] लोचनं नलिन श्री मोचनं स्वका [illegible] नलिनस्य नीलोत्पलस्य श्री [illegible] तिमो चयति ताजय।

[illegible] नीलिमा [illegible] नील [illegible] नीलो [illegible] अपि [illegible] इति भाव ॥ हे

[illegible] गां [illegible] तिल पुष्प स्पर्द्धी [illegible] इति [illegible]

या [illegible] कामदेव [illegible] जयति ॥ ५ ॥ ॥ ॥ श्रीराधाकृष्णायै नमः ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

मुख्येइतिदेमुख्येमुद्दतिनिदेयदस्मादहितेदनानेदमानन्तेमुख्यवदोवेलिवंयनंनिविडंपादंलनाभ्यां पीठानं घविये
दिंडुं इनमनोहिचडियसिकोपनेत्वमेवमद्दनाताथिनोमनद्दंडावरणेवानेनेदनंचप्रामुहिछन॥ पंचचामा॥ कामस्त
पवनिदेपनधिनाडनतहिंसकत्वेनचांजललस्पकादपाचलेनानादत्त॥ मुद्दरणाद्दमत्त॥ प्राणा॥ मायंहनिगर्छ
नचेडालपहावेलामपणेनत्वमीचीनामनिदनिस्वमामाहादेवयधोविनदंडावनणांचिदेयनिनिभाव॥ ईकाला
यनीहिंसाकोपनत्वीडवंमनेतिविश्व॥ ननकोपोनामेचेयनश्रादेपाधिमनवीत्यादिकेमाधिमदिचंदानत्वेत

मुख्येनियेहिमयितिर्देयदनंदमादोवेलिलंयनिविडलनपीडनानि॥ चंडत्वमेवमद्दमंवनवंचवा
णंचडालकांतवननादत्तवःप्रयान॥ दमानिमहिनवमानिमंगरवभूडिदजननमादक्षमालकालमदी
नडहितमयभंजनायसूनांवदयदसीयुमुद्येवनिहमंयः॥ १ ॥ ॥ ॥ ॥ श्रीशिवाधिकोयेनमः॥

वमंगरव्यः॥ कुटिलाभ्रूभीतिदोभनेवीदृशी॥ युवजनानांमोहायकलालोभीजाः॥ कालमृत्येअन्तोमनंगंदलमोदमत
वेदसमाजस्येतिनस्यचकुटालता॥ अनत्सदहिनविघभंजनायनमः॥ स्वकामाडदिनमरूत्येयहिकेनवलंनस्पभंजनाय
नाशनाय॥ स्वनंतकणानात्वदीप्यायनमवतीभूनहिंसाविनोव॥ ममवसुधानंतंमैवतीभु॥ मतीचीन॥ मित्द्दःसाध
॥ अस्पेमत्रेजपादिनाविवेनाशायवामाहितरवेयेनस्पान्यमेनापितयादात्युले॥ नमावादनपिनवभूकालम
...नेननुनवाघरत्नधांयाचडुभिभाव॥ कपालोभीषणोनेनिविश्वः॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

५८

[illegible] तिस्फुरति मुनिकीर्तिर्हे हरिमोचे हवैर्न स्मृतिसनिचायपनिसतिविश्वविषय

[illegible] गाढे पकाइत्यर्थः ॥ पुनः कीदृशी केशवे स्मृणाकीदृशीनयनीयाथंस्मृचिरंवद्

कालेख्याप्यानुनयेनप्रीणयित्वाप्रसादयित्वा कुंजमध्यालनावेष्टितकेलीमंनवस्मयनीयंगनवनिगतेसति कीदृशे

केशवेकनवेशोकतालेकरणे कीदृशीनाथंकचिरंमनोदमसुकालंकृतिर्येयतंपुनः कीदृशीनिवमादनिनीतोद्गम

दः ॥ कामानागमनजन्मदुःखेयस्याःसा विरंचिनेत्यादि गीतस्यास्य वसंतरागः यतिताल ॥ तल्प ॥ प्राकृ ॥

गीतार्थस्तस्मृग्येनयेमधुमधनंकृष्णमनुसरकी ॥ अनुगतं त्वामनुरूपगमनं भनेवादृ ॥ विरचितेत्यादि विरचिता वि

रचितरमनुनयेनप्रीणयित्वामनागतंजीतनवतिकृतंनवेशोकेशवे कुंजमध्यां ॥ रचितरचिरभुजाहस्तिमोचे

प्रदोषेस्फुरतिनिवसादंकापिधाजनाद ॥ प्रवतंनवाभ्यतिनाले ॥ विरचितचाटुवचनरचनंचरणे

रचितप्रणिपातं ॥ संप्रतिमंजुलवंजुलसीमनिकेलिशयनमनुयातं

राधिके ॥ ध्रुवपदं ॥ घनजघनस्तनभारभरे ॥ दरमंथरचरणविहारं मुखरितमणिमंजीरमुपैहि विधेहि मरालनि

कारं ॥ वचनम्वरचितांशमो येनताद्शं पुनः कीदृशीनवचरणेनवचितं ॥ प्रणिपातः प्रणामो येनताद्शंपुनर्हितं प्रति

कृतमीलि ॥ प्रतश्चाह ॥ संप्रतीतिसंप्रत्यधुनामंजुलोमनोहरोवंजुलोवेतसलतासीमनिपर्यन्ते ॥ यत्केलिशयनकी

डायां नामनवनीकृतस्याभ्रनंगतंजिनस्य संप्रतीतिहस्यार्थे ॥ प्रमदं प्रयाहि ॥ घनेनिबिडेनायिके उपैहि मरालमनुगमन

कर्मणा श्याम्यकस्वविहः ॥ प्रायूपमानः ॥ हसितमणिरविविनाम् मंजीरानूपुरायस्य तथा भूते ॥ २ ॥

५८

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

दशाविलासतन्निवेश्यद्धीगतात्प्रासमतीं वितुष्येयोवनं देवप्रवर्तीनां समूहं मध्ये आत्मयैत्रवहि मिथायायमितदेवाद
नवहः [illegible] मे प्रमदालु मेमदेनद्रमालमेमध्ये अथवमदालसास्ते [illegible] तथाच कर्णेदवे कमदालसावनुनेवेदेमदा
लसेदयासीमात्मध्येमितिभावः॥ नववचनच्छेदमसामस्वदंड विषयिणीमामनिहस्याध्यात्मदंविषयः॥ इत्यप्येत्व
मवेयमि [illegible] तिमतिमवेनिलोकानंमनोरमानाम्नीयदेवाहूतामदालसिकामथवानामाल्हनीतस्य मिकेत्यर्थः॥
मवोकहृदयंविजितेस्तवोभ्ययातिरहस्तनेवंमेकदस्मायेनमाहृदं॥ अथचवंमास्त्वदेवेमस्वर्णपदेवंदंभात्मनेकम्हृदय

दंयोतववमदालसेवदनमिंदुमदीपनंगतिर्जनमनोरमाविजितवंलम्मृतहृदयं॥ इतिमवकेलयतिरुचि
वदिमलेविभवावदेवितुर्ययोवनंवहुमिमनहिर्धीगता॥ दं॥ इतिश्रीगीतगोविंदेमानिनीवर्णने दश

मोद्धाप्तीतिभावः॥ अथचनमवदतिः॥ हृदयेकोलिः॥ दलावतीकेमालवकलावतीमध्यनवदतिः॥ कामवतीमति
कलावतीनाम्नीवदेवोगनामेकोवोविमलेखविनामविकोपदमात्॥ तथाचवर्णेदवेवषिमलेवामयतहृदयंवि
नमसाथ्रयमितिभावः॥ प्रियेनामायमलंकारमुद्रहंदिना॥ प्रेयः प्रितनमामानंदस्वकुमपेमलंमितिह्यी॥
नामकंचेदं [illegible] मितिवित॥ मलंदंगांदनदत्मावर्षे॥ जसोजसजलावप्रथमपरिचवइतिद्यीगुरुसंभाकदल्पमवमो
लिनिविष्टः॥ [illegible]
[illegible] ॥ १०॥ इतिश्रीमहामहोपाध्याय [illegible]
[illegible] गीतगोविंदटीकायां रसमंजरीनामायां दशमः सर्गः॥ ॥१०॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

[illegible] …समीचीनां नावदतीति प्रश्नं कुरुते [illegible] ॥

अनंगतरंगेणैव [illegible] अनंगस्य कामस्य [illegible] ॥ अ-
न्योन्यपि [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ [illegible] ॥
हर्षं ॥ अतः [illegible] जलधारा [illegible] ॥ मदनविमला निर्मला जलधारा यत्र ता
[illegible] जलधारा [illegible] ॥ [illegible] ॥ श्रीदेवकल्पता
स्तुति [illegible] ॥ [illegible] विमलजलधारामंजुलवक्त्रे ॥५॥
अस्मिन् [illegible] ॥ चंद्रिका [illegible] मंजुले ॥६॥
ना [illegible] प्रियतमं [illegible] प्रियतमं [illegible]
[illegible]
[illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ [illegible]

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

एवंयथास्यात् ॥ देवाणमनुब्भैसेन मेपर:पदचिन्यासोअमतहितोखरामाद्वयनयो:ऋनयो निद्विडयाभीवस्यमहोतिप्रायोय।
स्यनाहव ॥ छगलिमाहितनहालीजनानंमोहनंमोद्वनजनकेनछविये: हमसखदवेमाहं ॥ तमगन्धाकहगुवीहसा। वमली
यतंस्रतिहृयेनदमालीयंपिकनिकरेकोकिलनमहृदेकुसुमसावासनक्षामिनिवेदेनिसतिकुसुमभ्रमेवमुदासनेयन
येस्तनाहव: कामसमुन्मनस्यनदाक्तयाबंदिनिस्तावकेमति ॥ यदाकुसुमसालानननवास्यनं नदितंनमस्तकेकोसमस
नाहकेकामाशाकादिमिलनीयथे: भावे: कुसुमेन्गगंभनकमाभयसवविकलिकाबकंकावेगहस्समयवल्लपस्यपदे
दलनतयातदीपतिः शंकभाविमनःयिवंतअज्ञातानमीक्ष्यहीनिअनिनं ॥ अथवापिकस्यमन्डवस्वोयमायोधिकेन

छगलमपीयवंतहालीजनमोहनजनविभुराबं ॥ कुसुमसाधामनवामितिनिवंहिनिपिकनिकेवेमजनमावं ॥ २ ॥
अनिलतरलकिसलयनिकरेणाकेवेणलतानिकुरुंबं ॥ प्रेयणाकमिवकवभोमक्तवोगिणनिंप्रतिनृवविलंबं ॥ ३ ॥

मिलयपिठ्यनिमंवहिन:कुतिपावकाइयमव ॥ अकिलेनिहकवभोमक्तवभ: कानिलावर्मोनिणितेथ वर्यंतंकवस्यचहि
मोभक्तवरिक्रोप्रतेकनृदेस्यमाहमणमिंप्रमिणमनंप्रतिविलंकंकोलिदेशकेच। अनिलतरलकिसलयनिकरेणाअनि
लेनचापुनातरलक्षंचलोकिसलयानिकर: ॥ पलवसमूहस्मान्सवरेणालतानिकुरुंबंलतालमूहंदमलवप्रेरणमिवकरा
मि ॥ किसलयकंपेनक्षेतस्संजनमम्मसहमानोलतासंमूहोविलंबापेरयकीनिमाव ॥ अथवापलवितमहसाद्विदकोन
याताय्यपलमिडिमक्तचजामियनाणमनंप्रतिविलंलोन्वकार्यहतिध्वनितं ॥ तदुक्तंवकुलनाडेवामेमभुवाकुपदी।
[illegible] दुस्मावक:प्रपातोभमहृदवकार्हनिमहदेमितुकंवमालियामिति ॥ ७ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

31

१० [illegible]

[illegible] पयर्य [illegible] रं मायाया आगतमां दृष्ट्वा मिई लिष्य ते हच्छापि मां स्मरेत्क थं कामकथां वसमितिक

स्थायि ज्यौति स्मैर्दर्यो धीरुत्का पिमाप्रयवयवं समाम लिंगते :प्रीतिया स्मृति प्रीति कृत्कापि मुखान्तहवं स्यते के लिंकाद्रिष्यति

इति चिंताकुल :मन्मसद्भस्मतरमः पुंजे स्थितां यकां समहे इति कुंजे तां पत्र पतिष्यानें नहृष्टापि किं मियं पस्तेवदि

ष्यति ॥ मथुरं चेतीनयमापयन्ते नचेपमेवं पते ॥ पुलकीयतंगानीमथीतं ॥ ध्यानेनैव ननवालिंगनेप दिकल्पमाध्यस

नेतोमं चहृका भवतीयर्थः ॥ पश्चात्मानेनैव न स्मृतं तके लिपदिकल्पानंदति ॥ पश्चात्केलिं हस्वा ॥ उत्थाय गतं प्रवृत्ता

यांचयि प्रतापगच्छति ॥ प्रस्तुत्यानं करोति ॥ पश्चात्मान विछेदेत्वाम हृष्टा महोति ॥ न केवलं कव्यं स्वनां क्रियायं तत्र्यामि

मतन्याह ॥ अहंतोपि ति अभिसारहं पंसा हसंकुर्वेतीय मिसारस्मा ह ॥ हतलासमनदेव रजीनां मान्वांकुरह नीनायका

सा मां हृष्ट्वा तिव स्पतिस्मरेत्कथं प्रयंगमालिंगते :प्रीतिं यास्पतिं वस्य थेसदिनमागतेति चिंताकुलः ॥ सत्वापु ॥

हमति वैपते पुलकयमानं दती स्थि घति मथुरैः कातिम कै तिस्थिर नमः पुंजेनि कुंजे प्रियः ॥ १ ॥ अहंतोनि

दिप दं जनं [illegible] पायोस्तापिकै [illegible] व लीम्रमिवपामसं योजद्र मकुचयोः कस्त्रिकापत्रिकं ॥ ध्वनीनाम

मि सावस्या दस्कृतां विवादृ - कुंजिम खिद्यां नीलनिचोलेचा हृहवांप्रयेगमालिंगति ॥ २ ॥ ॥ ॥

[illegible] नत्यानि कुंजे विवस्त्र कमदैतः ॥ प्रलेगं प्रपवययवमालिंगति ॥ अहंतोनि ति किं कुर्वेत अहंतोर्नयनयो वंजनं कज्जलं

नि दिपद स्वयत्न ॥ अवणायोः श्रोत्रयो स्तापिकुसतमालस्त बकपदवपदं दिपत ॥ मूर्ध्नि नीलमालाकमलमालानि

दिप कुचयोः कस्त्रिकादनकांन दिपत ॥ कीहृशं स्वांगे नीलविनो लेवा हृपणा मकं तुदवक्रनोदृ वं ॥ ३ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

स्मेरमिति केवेगात्तवीम[illegible]मलीलींलीलामदिति ॥ मयापाकादेवचलनग[illegible]कीदृग्मौनकवेराग स्मरस्य कामस्य ये[illegible]गः तद
स्मरणः सुदयनवाचा[illegible]स्मादृश[illegible]स्मि[illegible]विरोधास्यो गिभवं निवतितोवस्त्वत्रालोपव स्मरस्य[illegible]गोइ विभावः
स्य[illegible]लय ः कागि[illegible]ककाणस्य[illegible]मपिनिजगनगीले स्वकीयास[illegible]व्यथा[illegible]मपिस
मीचीनेयो[illegible]प्रतिभटमवदिति कुवेल[illegible]नद्युतिध्वनित ॥ श्रीजयदेवेनि[illegible]जयदेवेन भणितं कथितं[illegible] ॥ विनिहि
स्मरशरस्मभगनवेनमत्तीमवलं[illegible]केरागमलीलं ॥ वलवलयकणितैर्ववोधयदपिमपिनिजगनगीलं ॥ च
नवलयकणितैर्ववोधयदपिमपिनिजगनगीलं ॥ ७ ॥ श्रीजयदेवभणितमस्य[illegible]दासितदामं
नवलयकणितैर्ववोधयदपिमपिनिजगनगीलं ॥ ७ ॥ श्रीजयदेवभणितमस्य[illegible]दासितदामं
॥ इति विनिहितमनसा मयि विनिहतकं[illegible]मविनम ॥ ८ ॥ ॥
नविनिहितमनसा[illegible]निहितंमपदंमनोपेक्षां नाहकानां ॥ अविहाममनवदनं ॥ कंठतटीमयि निहतकं ठदेशेवमस्ति
मयि ॥ कीटशंमयपरीहत स्वकण्ठे[illegible]न ॥ हनोहृदो येन नाहकं ॥ पुनः कीदृशा उदासीनाः स्वगुणे[illegible]मायो
मयि ॥ यथाविहावस्य नमानं तु कंठदेशस्थितया[illegible]भवतिनृपा[illegible]मेवको[illegible]प्रदवनतु
[illegible]णं ॥ तथापि[illegible]जयदेवभणितं[illegible]वेन[illegible]प्रदत
[illegible]ति ॥ [illegible]नायिकापि[illegible]ध[illegible]भावः ॥ कंठतटी[illegible]कमे[illegible]थिकरणे हि
[illegible] ॥ ॥ श्रीराधाकृष्णायनमः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

९० [illegible] ...विहितं विरचितं सेवमानितिद्धविहितो जयदेवा न हरि इदमालेला विलसकी ॥ माधवे दृष्टा न
हा चिरमतोहितं ॥ दतुनिकुचिरा हितो याम्यां यो न प्र सिद्धस्य तिलवत्यापमयनया - - - - - संपमा वोध्यान ङमं दङिनालवदा
ननमिवो निद्मदविंदम मूदिति माप्रसिद्ध विपयीस्य हिपर्यालम पेद्रनदृति ॥ एकदङुमवीजामं मालिंक्वहि त्वेवविहरि
निशान्धन: ॥ विहितेत्यादि देमराते जयदेवकविराजराजे जयदेवपदकदि: य: कवी नां राजराज: ताविभीमलत्रमं

मधुरतरपिकनिकरनिनदमुखरे ॥ प्रविश राधे माधवसमीपमिह विलसदशनरुचिरशशिलेवे विहितप
द्मावतीसुखसमाजे ॥ कुरु मुरारे मंगलशतानि भणति जयदेवकविराजराजे ॥ ८ ॥ ॥ ॥

गदलशतानि कल्याणशतानि मा कुरु की दृशो जयदेवे भणितेन बहुशतानि कुरु इति ध्वनि: की दृशे विहित: कृत: पद्मावु
त्या: सुखसमाज: ॥ सुखसमूहो येन तादृशे एतेन स्वस्त्रीतत्परत्वं कथनं चेरस्त्रीवेश व्याख्यानितं ॥ तत्र राजा जयदेवो पि स्वावि
भोगेषु पाकोर्भूमि विशेष: ॥ स्वस्त्रीसो लुंठाधिकता माह ॥ त्वामिति ॥ अयं कृष्ण: सकृष्णो ते मम न स्त्राव कृत धावयत अति शान्तोति
शयेन भृशो अतीतो द्वंद्वे ता कामेन नवम्ह समति श्रायेन तापित: संतापित: ॥ अतिकृष्णे चित्ते पीनस्तनजघन वस्मा
स्ते आवहितो नभ्रमो गुरुत्व अन्योपि योकृत नव भावे कृहन्नेकतो निनस्याध्यतिक्रमो भवतीति ॥ ॥ ८ ॥ ॥ ॥ ॥

॥ श्रीराधाकृष्णाय नमः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

गी० ६२

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

विं कं सं मनिमणि क्व कीम वं लो मादेय मिमा द का मी वेति काशी व व कं कृमव के ं व ड: वाशी वं युस्वा स्वा हरी नाम
मिमा द का न म मि ह व वण नायिका नाम मि न व भय नो म णिं क जी मिमेणि प व प ना मिमा न का देवा के न ता हवि मे
न न म स द ल नील न न म न मा लु द ल व न मा ल प लवंच द ति शाये न नी लं न मि अ भं म का दं न ये म द्वि म नि क पो वल ता म मि मा
द का मा य मे म न दे व के म स्व व णि म निक पो प ल नां ॥ निक पपा सी ण ना त न नि वि मा य य नि ॥ म दे त भू मि मू लं नी ला म मि मा
द का नां मा ट व के फ ण म तो वादि व विं त मणि दीमि मिक भय पा र्श्वे उ धे मि न मि वे शा का व त या ल न मा णि मि कों व त दं ग कां ति

का शी व गो र व पु जा म मि मा दि का णा मा व द्धे द व न मि ते म णिं कं जी मि ॥ प त न मा ल द ल नी ल त मं न मि क्रं
न मे म के म नि क पा प ल ना त नो मि ॥ ३ ॥ हा द च ली न व ल का च न का वि द म म जी द क का णं म णि द्यु नि दी पि त स्य
द वे नि कुं ज नि ल य स्य द हि नि री व द्र ड व ती म भ म ती गि न गा द दा धा म् ॥ ७ ॥ ॥ श्री राम राय नमः ॥ ॥ ॥

द के न्या म द प क स प हि का या न मे म स्व वौं वे वा ॥ ३ मि मा व नी मि मा व ॥ अ प व प ता द य पि मा दं म का दे वे म च म पे द प ॥ को
ना मि मा व स्थां न न प्रे मा: स्व नि: प ही हि न द्र त्य पि ख नि न ॥ पा का ण: प्र स व श्रा द्वे प ल क मा न ॥ जि ला द व क्षि म म द ॥ दो
द व ली ति ॥ अ पा नं न व द्रं यं द्व नी म द्दी न धा कृ ति व स्व मा णि नु त न को क लं ती नि कुं ज प व नि ल यो नि व न न द्व न स्व द्वा वे द्वि
द ष्ट ल ज्ञा व ती ॥ द न मे व ति न नि कु जा णि व नां मि म यो का नि मं प्रा नि व ं न त्व म न्द या मी नि ल ज्ञा प्र नं ॥ की नि कुं ज नि ल
य स्य का व वे ला का व यं न य त व लो ना द मस्य त ला म णि कां व न कां चि दा म स्त मां नि वि नि म मे व ला दा म मं जी दो न द्व व: क फ
... मि म व म न य ने जा त्व मा कां पा दी पि त स्य ॥ ४ ॥ ॥ श्री राम राय नमः ॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

33

[illegible] स्य विलोकने नवीनत्वेन विकासिता विविधानां नाना विधा विकारं अपांग वेपे

[illegible] थायेन नवकासिव जल निधिमिव क्षीरं विधुमंडले वदन मंडल सदृशीनेन नवलिता

कर्ता रस्य गीत सुधा ततः कमलयोर्यस्य ततः [illegible] यंति नवकम[illegible] जल निधिमिव तथा नव

दिति क्षीरं ॥ हरतिनि पदिमण्डलि चन्द्रक्षिव दति [illegible] नीविधायां क्षीरं नवललनेनतिरायेन विमललक्ष्म्

मेनि पय न हर्षाक मिव ॥ स्फुरन्त र प्रकटीय ॥ फणांक देवः फेनहमस्तनि नवांबितं सिंधुं तेकालिंदी प्रवाहमिव

तथावदन विलोकिन विकसित नवविविध विकार विभंगं ॥ जल निधिमिव विधुमंडल दर्शन तरलित तुंग

तरंगं ॥ हारममल तर तारमुरसि दधतं परिलंब्य विदूरं ॥ स्फुरतरफेन कदंबक रचितमिव यमुना जलपूरं

॥ श्यामलमृदुल कलेवर मंडलमधिगत गौर दुकूलं ॥ नीलनलिनमिव पीतपरागपटलभरवलयित मूलं ॥१॥

अथ हरमननदीपस्य सौमस्तिग्धतपायन नामपदानां [illegible] दृष्ट्वा भिन्नतनयापेराम [illegible] रंभ अभवत्ता लिं =

गने नवा मिमन प्रकट नाम्ना [illegible] ता ॥ ना [illegible] ना दिनं [illegible] तन्त्रेने [illegible] वं जने [illegible] स्तवे पन्ना =

दिनमिति ॥ पुनः कीदृशं श्यामलं नीलं मृदुलं कोमलं कलेवर मंडलं [illegible] यस्य ताहशं पुनः कीदृशं अधिगतं परिधेय =

त्वेन ज्ञातं गौरं पीतं दुकूलं पट्टवस्त्रं येन तं कमिव नीलनलिनमिव श्यामकमलमिव कीदृशं नीले ॥ पीतो यः पर =

गः पुष्परजस्तस्य पटलं समूहः [illegible] स्य भरेण वलयित वेष्टितं मूलं यस्य ताहशं अत्र कलम [illegible] यसो =

पमसाली [illegible] ॥ पीतपटं [illegible] नीलनलिनपीतपरागसाम्य अत्रकलेवरं [illegible] नवनवीदृशी दृशमि

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

अनन्तवस्तुपर्यायात्मके नन्दं बालधेसंकटदिं जाधं वं विवं फलमहरूणप्रदं वमोहं पातमि कृतितस्माद्धेतोः कस्य कस्मा
कः श्रोऽहं दृष्टा णं वमलं कुरु कृ स्वपथ ॥ नन्वयमपि स्फुरायपदार्थेऽनन्तदं ज्ञातो दृष्टो विमेमी त्यतस्मात् ॥ श्रूहेपेति ॥ ३६ ॥
कृत्स्नेकुतः कस्माद्धेतोः तथ्यमः ॥ भगवत्स्तद्देवोमेविनं त्वदीयपदं भोजं त्वदीय चरणकमलयेनामाइशो ॥ अनन्तव
दम्बुजे भोजिसेवकजनेषि मन्दे तन्नभोविहा विशेषणमाद ॥ श्रूहेपेति ॥ श्रूहेपस्य श्रूचालनस्य यान् दृष्टीः कंपव
नस्यायोलक्ष्यो लेशस्तेन कोऽनमंकरं सेवायइत्यमर ॥ लवलेशकणाण्वइत्यमर ॥ स्तोमेस्याद्भिमात्रनिकेननंदीलाग

वं विचितो न विवं वक्ष्यमपस्तति ज्ञातो श्रज्ञानाविन ॥ कं दर्पणावलोकनमिकृतिहृदयं सेवाधिविनायकं ॥ यस्माके
नदलं कुरुदृष्टणमिह श्रूहेपलदृष्टीलवश्रीनेदानः श्वोपवेविनपदांभोजे कुतः तंश्रमः ॥ स्तामकाम्बे
स्मानंदगोविंदेलोललोचन ॥ किंजानामनस्मेजी वंश्रविवेशनिवेशनं ॥ ४ ॥ वदतीदानेकृपकताले

हंपविवेशावविक्षः ॥ किंकुर्वती मंजुमिनो हृदोयो मंजीतेन पुरोले किंजानानन्दं कुर्वतीवं [illegible] त्यात
नस्तामंसाक्षमधिनंदनन्दितयण्यास्यामि समुधीः ॥ बीहरी [illegible] गोविंदेलोलेना [illegible] नचेचलेलोचने यस्माः
त ॥ वदतीतेजीनाथे [illegible] ॥ [illegible] ॥
[illegible] कस्मात्पिताहश्चपदेतिभाव ॥ पुनः कीदृशो [illegible] विलासः ॥ [illegible]
[illegible] ॥ पुनः कीदृशः [illegible]
[illegible] इति ॥ ॥ ॥ श्रीतालायनमः ॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

34

१० [illegible] तस्य सेन व्याप्त ॥ पुनः की॰ रतिरंगधीनी मि: केलिकलाभिः भुव नालिंगता ॥
मितन्त [illegible] पदपद्मयुगः की ॥ मणिसमूहकान्ति किरणसमूहेन सतत ज्वलन्निया नितिवमूषिगणा निकटकुटीरगृहमं
सुन्दर दर्शितीनिः समभंगमनोहरवेशी रंयस्थानिका ॥ नेत नयनामानं दं तं कंठ्य ते बुधै रिति यवशिष्टाः श्रीजयदेवेति ॥ हे जना
एवं गणमतिकिं कृत्वा चिरंवडकाल ॥ आप्य चिते मिथायकी ॥ सुकृतोदयस्य पुण्योदयस्य समां तमावसं जयदेवस्य भणि
तस्य दिमवेवा विभववैविज्ञगणीकृतो मृदुगणामाध्रोलंकाव तसमूहोयेन तं जयदेवस्य ॥ सब स्वतीस्वयमेवोपमोत्तेनावालंका
रवतीभगवज्ञगोलस्ववणीनीये ॥ भजेत्वाइतितस्मिन्कालेतल्यातं राध्येकदेशं भजेत्या ॥ प्राश्रयं याम गद्दशो [illegible] नय ॥
विभूल कुलवामवदंनवितं रतिकेलिकलाभिरथी यं ॥ मणिगणकिरणसमूह [illegible] ज्वलमूषणाहृमनशाली
य ॥ ७ ॥ श्रीजयदेवभणितविभवद्विगुणीकृतभूषणभावं ॥ प्रणमत हृदिविनिधाय [illegible] विरं सुकृतोद
यावं ॥ ८ ॥ भजेत्यासत्स्यां तेकृतकपटकं दूतिविधिहितस्मितं याते गेहाद्बहिर्वहितालीपरिजने ॥ प्रियास्यं पश्यं
स्याः स्मर सवसमाकूतसुभगं सलज्जालज्जापि व्यगमद्विगद्देरं मृगदृशः ॥ इति श्रीगीतगोविन्दे एकादशः सर्गः ॥ १९
नयावायात्ययालज्जापिलज्जेव सखीउेवम्र्त्वाहृवमतितय्येनव्यगमद्विनमा ॥ कस्तति अवहितालीपरिजने अवहितः
हृतवधाने यस्यालीपरिजनस्यवीतमूहसत्त्विन ॥ कृतकपटकंदूतियथास्यात ॥ कृतकपटेन व्याजेन कंडूति: कर्णादि
कं डूयनेयं न पदंयथा स्यात ॥ तथा बहिर्योगो निकुंजाद्बहिर्गीत ॥ सतिपुनः कथं यथा स्यात ॥ विहितस्मितं विहितेयत
संस्थंयथास्यात कोहृष्यालस्याः प्रियास्यं प्रियस्याकृष्णस्य मुखं पश्यं त्याः की दृशंस्मरवशंस्मरवशं स्मरवेणकामेन सुवहं
संगावतंमत [illegible] पुनः [illegible] संभ्रमगंभ्राकूतेनतनमनोरथेन सुभगं मनोहृदं तत्को दिलं न कर्कशाविचसमतिर्यादाव

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham.

पुनः कीदृशं नवलोयो[illegible] चलकुण्डलस्य चलने न मनोहरं यद्वदनं तेन जनितं मन्द्रमादि नैवृतिकगोवधा यतः दृश्यते।
कथं न ताद्दृशं कामिव गृहालोले गुण्डकमलोद्देवि विकासितकमल गर्भे विलसितं वजनयुगलं यत्र ताद्दृशं वदनं जनितवृत्त
ग्रहं मस्य गाद्दृशं नालं न्दु मिता वा यद्वेन भावकालीन कृतानि मन्यं। स्मितं न्मूद्वलम्य विकाशि न कमलस्य मन्दं गाढं।
कथानि कमलंवैलपदिन : मधुरत्वे नाति चंचलत्वे न तनयो : वंजनदृष्टमान्यं न कुर्मं॥ सृवदनं दृष्टि ताया देवमरीमधसितं
वदनकमलोपलवजितो पल मे भृ॥ दृष्टि का प्रथा न्यकृते रहतो भृटे विविक्तने विहरगन्मनि खंजनीटलहं वजन दलमद :
पुनः कौ ० वदनकमलस्य मं वदनकमलस्यपति मील नायथ कालनाय मिलितो तयो स्पर्यानान्धाम मृगे कुण्डलेन भ्रां ता

गण्डलहं गं चलनं तमनो हरवन्दनं जनितरचितंसं स्मितकमलो द्भवे लितं वजनयुग लक्ष्मीदृह्वा हिनता गं॥४॥
वदनकमलपरिशीलनमिलितमिहिर समकुण्डलशोभं॥ स्मितरुचिरुचिरपकमलोल्लसितां धर पल्लव
कृतरतिलोभं॥ भ॥ शशि किरण गुणित दचलथवलं सुंदवक्त कुसुमकेशं॥ तिमिरीत दितविधुमंडलनिर्मल
भासंकीर्णस्यते॥ अत : कुण्डलयो नीलाम ति वियते न स्यौंघ मत्वे धमा मूलेप मा विवने नाकौमा मंडलमिह दिव सृगर
च पुनः कौ० स्मितस्यप्रक्षालमस्य पाकृति : का मिश्र व्यात विलमनो हरे ष्य वक्त्र कृल मिनो ताधामकलोन पल्लवकृत : स्व
[illegible] ताया पतिलोभयस्य पुनः कौदृशं शश्र्गि कि रणो च्छं द वि रले : कुविरंतं वं डंडव मम्य न च य स्व नाह श्रो तनलथ शो मेव
[illegible]॥ [illegible] रुथय : स्व कुमा : स्व कुलसके शा : मलुल्य के शा य स्य ते॥ अग्रकेशा नां पूर्णा न त या जलयथ मा न्य॥ वश्स्थितकु
[illegible] [illegible] भिन्नाम्य॥ पुनः कौ० तिमिरे यकाविड दितन मकलीमृ ते यवं दमंडलेन द्वि मिलस्वमलय
[illegible] : अवल स्वम्य गा ढंयका मान्य॥ नलाटलन मंडलाहतनिलक स्य ए गो ड वि

[illegible]

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

35

[illegible] कुमा ॥ अयं तता हृद्यो विप्रीतिमाप दितिकामस्यवितन्द्येवृतीतिविति भावः ॥ कुमारीक

मितनक रु दमारीयं सदि प्रविकेयुक्तं पतेमाव स्यमादणस्य ॥ अंकेचित्रे वतिकेलितंकुलवणांदमे तिकेलिमि त्युवनालि

तनादिमेः संकुलेव्याप्तेवणांदमेकामगुह्यांमेतयापर्ययामाहस्तंसंधायस्तोह सवकुलंकांतजयायतडादि ॥ त

स्पकांतस्रोपविकिविहोकोतवंशगंपुरूणायितमावध्ययंतस्य मातत्स्यातथिकायाजघनस्य लीनिसंदनि

मातंकेयतिकेलितंकुलवणांदमेतयामाहस्तप्रायंकांतजयायकेविडपविप्रादंभियत्तमात

निस्यदजघनस्यलाशिथिलतादेवं लिहकेपितंतद्दोमीलितमादिपोहणद्रतःस्त्रीणांकृतः

स्मितिरिति ॥ ३ ॥ ॥ ॥

स्थलाजातादेवं हि वीकलतालिधिलतं ॥ अप्यीश्नतावदोहृदयस्तंकंपितं ॥ अहितरहितं ॥ ततः स्त्रीणांपौरुष

रतःपदाक्रमा भिलाषःतपंतिस्थिति ॥ अपितनतिस्थयेवत्यहेः ॥ मोदोमतोविरोधेणायोधतिविस्व ॥ तमो

सेवेतसंभ्रमाविभ्रमः ॥ ३ ॥ ॥ ॥ ॥ श्रीराधाकृष्णायनमः ॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

प्रस्तुतः [illegible] [illegible] ॥ इलोकीनमोललितावंओमनोहरआंम्भोयमवृतः ॥ दशमं गावक्रीडाविहोषउक्तः ॥ प्रियो
वस्तुवन्दनमतन आदिस्तोतआत्मापवमो ःस्तलोकीनमललालितावंभेनिविडाश्लेषेवानंथं पुलकांकुरेणमोहितेनप्र
हृष्टोविद्धोभवेत् ॥ अथवाक्रीडाकृतविलोकितक्रीडारूपहृतवंचयक्लिष्टेकिंतंमयानिमेघ्राणानेत्रस्पंदनेनप्रहृ
ष्टोभूत् ॥ अथवाननयानेकर्त्रीयेनकमीभिरेतः हृष्टाकोनकैःप्रहृष्टोभूत् ॥ अथवानन्दमयेकयाकुड्डेमन्मथकथा
यांकर्त्रीश्यायांमन्मथपुष्टेस्तु रेनेत्र्यानन्दाधिगमेनआनंदप्राप्याप्रहृष्टोभूदेवो भीमितिदो र्भावाकृभ्यां अर्थान्तरथया

प्रस्तुतः पुलकांगेराणनिविडाश्लेषेनिमेषेनवाक्रीडाकृतिविलोकनेोध्यहरुपापानेकज्ञानमीभिः ॥ आनं ॥
दभिगमेनमन्मथकलाकुशेपियस्मिनभूत्स्तुतःस्ततयोर्वैभवललितावंमः प्रियंभावकः ॥१०॥ देवीं
संयमितःपयोधरभरेणापीडितःपाणिजैर्वाविद्धोदशनैःक्षताधरपुटःश्रोणीतटेताडितः ॥११॥
हस्तेनानियमितःकचेप्यधरमधुस्यंदेनसंमोहितःकामःकामपितप्रियाप्रहृष्टोकामस्येवामागतिः ॥१२॥
संयमितोबद्धः ॥ अत्रचन्द्रनपयोधरभरेणस्तनभारेणपीडिता ॥ अथवानखापाणिजैर्वैविद्धःताडितः अपचत
पादपालैर्दन्तैः ॥ क्षताधरपुटाधरोहस्तेहपरिधृतमहताहस्ताःकृतः ॥ अथनयाश्रोणीतटेनितंबेताडितः अपच
नखाहस्तेनआनामितः ॥ कचेकेशेष्वपिवेष्टयः ॥ नतीयदमधुस्यंदिताधरःमधुनःस्यंदेनसंमोहितः ॥ एवंविशि
ष्टः प्रियकाम ः ॥ कामप्यनिर्वचनीयांतप्रियाप्राप्तवान् ॥ अहोआश्चर्येणकामस्यवामाविकल्पाकृति ॥११॥ ॥ ॥ ॥
[illegible] स्तुतः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

१० ... तिलकं ... ललितं कुरु णाय स्थिता हम्॥ मम श्रुतिमंडले कर्णप्रदेशे कुंडले निवेशय॥ अपि च की
दृशे श्रुतिमंडले नयनमृगयोः कुरंगो ऽस्माकं निवेशयत्वात्॥ तयोस्तरंगस्य वेगस्य यो विकाशः॥ प्रसरणं तस्य निराशके नि
राशलकारिणि॥ नयनयोर्दैर्घ्यं विस्तारकारिणि॥ अन्यथापि कियद्दूरं नयनयोर्दृष्टिः स्यादित्यर्थः॥ पुनः कीदृशे श्रुतिमं
डले कामस्य यः पाशो बंधनविशेषस्तस्य विलासप्रदेन लीलाधृति॥ ६॥ भ्रमरमिति मम संमुखे हर्षितं मनोहरं कमल

नयनकुरंगतरंगविकाशनिरासकरे श्रुतिमंडले॥ मनसिजपाशविलासधरे शुभवेश निवेशय कुंडले
६॥ भ्रमरचयं रचयंतमुपरि रुचिरं सुचिरं मम संमुखे॥ जितकमले विमले परिकर्मय नर्मजनकमल
कं मुखे॥ ७॥ ॥ ॥ ॥

कं हरिणं कुंतलं परिकर्मय मम संमुख कीदृशमलकं॥ नर्मजनकं क्रीडाजनकं कीदृशे मुखे विमले निर्मले॥ पुनः कीदृशे
जितकमले जितं निरस्तं निजशोभया कमलं येन तादृशे कीदृशमलकं मम संमुखे रुचिरं चिरं॥ उपरि मम स्वरुपरिष्टा
त्॥ भ्रमरचयं भ्रमरसमूहं रचयंतं स्वकान्त्या भ्रमरभ्रमं जनयंतमित्यर्थः॥ ७॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

६०

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

गतवतीत्यादि ॥ हरिः प्रियां राधामुवाच वक्ष्यमाणमिति सखीवृंदे गतवति सति ॥ कीदृशीं अमंदः अधिको यस्त्रपाभरो लज्जासमूहस्तेन नि
र्भरो योऽसौ निर्भरो यः स्मरः ॥ कामस्तस्य परवशमभिलाषं यत्पतिनाय ॥ आकूतोऽभिप्रायस्तेन स्फीतं प्रवृद्धं यत् ॥ स्मितं तेन स्ना
पितोऽधरो यस्यास्तां कीदृशीं सरसं मनो यस्यास्तां कीदृशीं मनो यस्यास्तां किं कृत्वा नवपल्लवप्रसवं प्रापणेन नवकिस
लयपुष्पमये शयने नीयते निहिते नयने याभ्यां दृष्ट्वा ॥ अथवा त्रिलोकेन नवं भोगेऽक्षाधिनिता ॥ किसलयेति ॥ हे राधे

गतवति सखीवृन्देऽमन्दत्रपाभरनिर्भरस्मरपरवशाकूतस्फीतस्मितस्नपिताधरां ॥ सरसमनसं दृष्ट्वा
राधां मुहुर्नवपल्लवप्रसवशयने निक्षिप्ताक्षीमुवाच हरिः प्रियां ॥ १ ॥ विभासरागे ॥ किसलयशयनतले कुरु
कामिनि चरणनलिनविनिवेशं ॥ तव पदपल्लववैरिपराभवमिदमनुभवतु सुवेशं ॥ २ ॥ ध्रु ॥

क्षणमधुना नारायणमनुगतमनुसर ॥ हे कामिनि किसलयशयनतले पादपल्लवमर्पय कुरु ॥ इदं सुवेशमपि तव कुसु
मशयनादिना सुवेशमलंकृतमपि ॥ कीदृशं तव पदपल्लवमवयोर्वैरिणामनुग्रहमनुभवतु पराजयं स्मरवैभवं ॥ इदं
किसलयशयनं तव चरणसंगमनुभवतु ॥ तव पदपल्लवस्य विरोधी विपक्षं ॥ करेत्यादि ॥ अहं करकमलेन निजकरेण तुजे
... पदं ॥ य ... समेकमेव पदं ॥ तथा च करकमलेन तव चरणयोर्मर्दनं करोमि ॥
... दिशा करोमि ॥ ३ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

३०
...कोशवच्छनन्दहविद्दपद्यंनन्दहदेः द्वंद्वयेननाहश्राजयज्ञयनदचनावप्रयोजनमाहतवे
८१° मितवकरकमलवरकतोहस्तः ॥ सएवकमलवदः कमलश्रेष्ठः ॥ तमनंखनिहनिकीहंसेश्रुतमहंगश्रुतमाश्रयेमतेत्राम
५ श्रभागोयस्तताहस्तंश्रुतत्वमेवादे ॥ दलितेनिदलितावदितादिताहिरण्यकशिपोर्दैत्यस्यनखदैः ॥ सएवमंत्रोश्वमेधेननाह
मंत्रयत्रकमलेनकांदपानादिनामंत्रागानांतत्रिभवति ॥ इदंतश्रीनृसिंहकरकमलमग्रभागेनमंत्रमेववदितावदित
नवकरकमलवरेनदमश्रुतछेगंदलितदिरण्यकशिपुतनुमंतम् केशवधृतनरहरिरूपजयजगदीश
हरे ॥ ४ ॥ ॥ ॥ ॥

श्रुतंत्वंश्रथवाश्रन्यत्रकमलपत्राणिमंत्रेणविद्यंते ॥ श्रत्रकमलमेवमंत्रोविद्यादिवदितमश्रुतत्वमनृसिंहकरसकमल
तदपेणहिरण्यकशिपोर्दैत्यस्यचमंत्रतत्रपकेणाहस्तेनापिहिरण्यकशिपुकायस्यश्रीनृसिंहकरांबुजापेक्षयानिहत्वम
त्वयमितं ॥ पुनर्भवः कदहोनखदोक्षीनखोहिरण्यमित्यमरः ॥ छलंगश्चत्वेशिरवदेहिकेकीडंतुयंत्रकेविमाणोक
दियोश्राग्रेवंतःस्मात्कुचीपीकेश्वतिविघ्नः ॥ नखःकायेहमेवालोविदलेचापिवायवत् ॥ दिवेकशुष्मतिद्व: ०णाव
दिदश्रमदालयदलमाः ॥ ४ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ श्रीराधाकृष्णायनमः ॥ ॥ ॥ ॥ ८१°
५

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

कच्छपरूपं धत्त इति क्षितिरिति तिष्ठत्यत्र कच्छपरूपधृक् हे केशव धृतं कच्छपस्य रूपं येन तथा हे जय यत्र न कच्छपरूपं मया कस्य दृश्यते हे दिने तं ...
कथाह क्षितिरिति विपुलतरे तव पृष्ठे क्षितिः॥ पृथ्वी तिष्ठति तिष्ठतीति वर्त्तमानकालनिर्देशेनोपि मम तव पृष्ठे क्षितिस्तिष्ठतीति कच्छपाव-
तारप्रयोजनं सर्वलोकप्रसिद्धमेवेति भावः॥ ननु पंचाशत्कोटियोजनविस्तारा पृथ्वी मम पृष्ठे कथं स्थितेत्यत आह अतिवि-
पुलतरे इति अतिशयेन पृथिव्यपेक्षयाप्यधिकतरविस्तीर्णे पुनः कीदृशे धरणिधरणकिणचक्रगरिष्ठे धरण्याः॥ पृथिव्या
धरणेन किणचक्रं किणमंडलं तेन गरिष्ठे गौरवयुक्ते इति केशव धृतकच्छपरूपाविति धरणिधरणकिणचक्रगरिष्ठे इति ह

क्षितिरतिविपुलतरे तव तिष्ठति पृष्ठे धरणिधरणकिणचक्रगरिष्ठे॥ केशव धृतकच्छपरूप जय जगदीश हरे॥ २॥
वसति दशनशिखरे धरणी तव लग्ना॥ शशिनि कलंककलेव निमग्ना॥ केशव धृतशूकररूप जय जगदीश हरे॥ ३॥

नवली॥ वराहावतारं स्तवीति हे केशव धृतं शूकरस्य रूपं येन तथाहे त्वं जय यत्र वराहावतारे पृथिव्युद्धरणे मयो-
जनं माह वसतीति तव दशनशिखरे दंताग्रे लग्ना संश्लिष्टा धरणी पृथिवी वसति केव शशिनि चंद्रे निमग्ना कलंकक-
लेव लांछनलेखेव अत्र निमग्नापदेन चालनदर्शनमाह दंतप्रदेशनेन प्राप्यते॥ तत्रैव कलंकलेखास्य निमग्नत्वात्॥ सू-
सू ... गिचंद्रे कलंकस्य स्थितत्वात्॥ अत एव वाले चंद्रस्य दीप्ते नया सा हश्यमपि॥ अत एव निमग्नापदेन पृथ्वीमपि ददनादृश्य-
दंताग्रमदः॥ अग्रेणिखवरमिला उद्धृता दंष्ट्रे च तन्मात्रमिति ध्वनिः॥ कलासा न्यूनलेह तदोपि त्यादानं च मा न वे-
सोऽयं हेतु च चंद्रस्य कलनाकालयोः॥ कलेति विस्मयप्रकाशः॥ ३॥ ॥ ॥ श्रीकृष्णाय नमः॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

७०

संधिप्यायां निवेशितनयाकीदृशं कुसुमविशिखकालंब्याप्यमनेवोवसितयानंकुरं पत्ने

ल्लिंग... दंजलदविवयाव्लेडन्तः ॥ पंचसायके न योपविष्टादयन ललनध्यंसंलीपनेयन्मिथुनेसनीवे

वैलेननलीलनीलव्यामिहृत्सृदिहृष्टमिति ॥ कीदृशं मया कृतेनपरिरंभणांकुरवनेयथानाहृतया ॥ एतन्नजनवनोपम्लेषलिंगनामिश्राके

ए ॥ नकुरूंजयेनकलितकांतम्लोणिदंगोपविष्टा कृजमियदिहृनात्कलकोशोननीया ॥ कदृजवदनेहलंतुंबनेविवयन्दके

लयपितिजवनोपल्लिष्टमेनेनमृलीहृदृतितुंवन मपिम्रकृतेमसोष्टात्वेवोध्यं ॥ नकुंतंपंचसायके ॥ डोष्टेनकांताकृत्समोष्ठु

ष्मनिपीयजिह्वांचितनात्कुमागं ॥ तुंवे मुबंनत्यतियत्रनामीप्रोक्तेमसोष्ठंभ्रमिमिः प्रगाढो ॥ कीदृशं कृतमंपरिरंभाक्लि

किलयवयनतिवेशितयाविरमृदस्मिनमेवमायानं ॥ कृतपरिरंभणांतुंबनयापरिरंभकृताधरपानं ॥ ३ ॥

अलसनिमीलितलोचनयापुलकावलिललितकपोले ॥ श्रमजलसिक्तकलेवरमाधवमदनमदादतिलोलं ॥ ४

लपकृतंममाचवणानंयेन ॥ अनेनलालाटिकमालिंगनमुक्तंतकुंतंपंचसायके ॥ अन्योन्यंमतमुखेकपोलेनेत्रोललाटंहृ

दयंववाकु ॥ सानंदमावभ्रमसी लितांहंलालाटिकं तत्त्वविदोवदंति ॥ पलुवोसीकिशलयमित्यमरः ॥ पुनः कीदृशया

मयाअलसेअलस्पकुलेन्मनदत्वनिमीलितेमुद्रितेलोचनेययानाहृतया ॥ उपाहानादत्वच्छ्वासंतुंवनमुक्तंतकुंतंपंच

सायकेहृतेनेत्रेपरिरंभमहे ॥ समीलितानीवदनेत्वजिह्वा ॥ निश्चित्यचकीडतिपत्रलोलामोमंवदत्तेवंकृष्टमं।

तामिति ॥ कीदृशं कृतंपुलकावल्यारोमांचपंक्त्याललितौमनोहरौकपोलौयस्यतं ॥ पुनः कीदृशयामया मदनविनाजनि

तोयः श्रम ख्रिन्नवेदजलजनितंयज्जलं प्रस्वेदसलेन सिक्तंलंकलेवरंयस्यः कचिच्छुमजलसिक्तकलेवरमाह

तिपाठः ॥ मकरमदवकीदृशं कृतम्वव उन्हेष्टोयामदनहेतोमदोहर्षस्तमानितावेनलोलंचंचलं कामेनलेवंमिति

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

कृत्वा मिषं दंती मां कस्तूरनपमय स्थितिवाचकिं तं पदं ये मिकीडनं वनैव समस्त उन्मादनस्तं कुलो योऽलः दृष्टं गातावुत्लेन द स न कौ
उयां कालदेपा माहिस्मुतयात्मसदानाशे पुदः स्थितं मां नय दृष्ट्वामि पुनः कीडनया मया प्रथम समागम लज्जितया ग्रहणमव
अयां कालदेपा महि स्मृतया त्वप्रदानाग्निपुटः स्थितं मां नय पश्यामि पुनः कीडनया मया ॥ पङ्कजायिका प्रसादन नमं यथा कुसुमं ते
आयाद्धमागता मं प्रणिकस्थ मेन मायोप्रकटया मया लानमितिल्लज्जाकारं तां कीडनं ॥ नदीय वाहकिं मिव पदं नल जयाकि
नालङ्कृतं ॥ पुनः कीडनया मया मन्डकोमलं माधुर्य करणानुकं माधिनेव स्थानता ॥

प्रथम समागम लज्जितया पङ्कजाङ्कुशनैव नकुलं ॥ मदनमधुर स्मितमाविनया विपिनविलीनतनद्यनङ्कृतं ॥ ॥

। ॥ ॥ श्रीरामचन्द्राय नमः ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

[illegible] स्थितं कुलल ॥
चित ॥ स्मितं माधिनं पञ्चमतथे ॥ कीडनं कुसुमं सखि विलीकृतं स्मिता दिनालङ्कलां मां गत पयस्तृष्णी कृतं जघन स्थितं कुसुल ॥
पद्मवसुधेन नाहनं ॥ अतो जनावकुलितो मणि श्रीकृष्ण दं गां नाहं वंध्या विलयमेव सव लिख्यतीति ॥ मतो मेखलालं विनं
जघन स्थित मेव वा मम लेनापदशैर्याम्यमिति जघने नुपानं ॥ पङ्कजनितदर्शने ॥ अवधूतं स्फुरतीति लोविचलित ॥ कृपा
दये मत्सवतः ॥ अखिलः कुसुमाकुलो विगलति धारा मोतिवंधं पुनः ॥ प्रकुर्वी व्रजजनकौ नाशकषं नं श्रेणी मटं हस्योनी
नीति [illegible] कामं गितानी मिव पङ्कजन प्रियो लिः स्वादिशि रत्नमाला ॥ जघने कटे कोआ [illegible] तिकावद

[illegible]dur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

३९

...॥ तेषु सत्सम प्रतिबंधात्म प्रसमं तदमाद्रूचवरणानि वदणायोवाणिनोदाहूकनाडैकपि
१० ...रिरोषिलियांयतसु मालवनामविषयीतउक्त ॥ मत्ताभिप्रायेणाक्तवनिवद्धस्य । चक्रवन्न्मनिरूंचिना हुला ...
जवेनेमम स्थितेऽस्मिकीदृशं पद्रिदृष्टिं सद्यमविमानं दृतिविस्माद्यपेनतं ॥ अनेननायकककल्काबंधाउक्ता ॥ आमद्रदं यस्त्रांता
विदित्वा किमालयस्थितं मां त्वयम पिपमिच्छतीतिभाव ॥ भुज:कीदृस्यामयाएवं विम्बवताशाद्रूयमानाय पश्चाद्विरंष्टवलागृदि
तणामेवलाकांचीयस्यास्तया अनेन तोदेवनमामकं विपदीनमुक्तंनउक्तं वात्स्यायनीयेऽकमापितमकरणात्वजनव नमेव
दोलायमानं सर्वत्रमाप्रये दितिप्रेतोल्लननमितिः ॥ ततमन्वैत्रसाहोमनो मा काशेणात्मा ख्यान ॥ मध्यारूदं पाश्चिमभागदक्षि

चणावत्तिनमणि नूपुरयापदिश्वविनद्धृदतविताने अस्तुदविधंस्वलमे वलयासकं चयरूद्धंबनउक्तम् ॥ ६ ॥ ॥

... ॥ ... ॥ ... ॥ ... ॥ ... ॥ ...

णानमआत्रेचेति दृढस्य ॥ सदीनः कठिनलक्षमोयद्दिदं वनदेविमिदमुक्तमस्लितमिति ॥ अत्रापिमदैः दुर्णीत्स्वरवकीहशं
हस्तस्तकचयद्दं केशा प्रदणास्हितं तुंवनानवनयस्यंनस्थंणाद्दुवनंकायेतुंमालिंगनस्वीकें दिवंशीनयुक्तेनायीस्तकव
यद्दं तुंवननमिति ॥ मेवलावद्वंचयेस्याकांचीयेलनिनंवयोमितिविस्त्रमकाह्यः ॥ ॥ ६ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

श्री ॥ ॥ श्रीराधाकृष्णायनमः ॥ ॥ श्रीरामायनमः ॥ ॥ ॥ श्री ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

त्तः कीदृशया मया कोकिलस्य कलोऽव्यक्तमधुरो यो रवः ॥ सोऽस्ति दव तु जितं मदिहितं येन स्यात् तथा येन कुटिला ह्यं सुरत नमृते
नडकंपं च सायके पिकलितिकल इं स प्राप्य पतितं च जानं तन्निति नमक्रके ततिर्झा नानमन्मथानी तु खद लन वित्र मान ज़ी
हृदयं निम्न निनमिमि समा सारिहित सं भोगकाले ॥ नक्त्वा स्त्राय मा दिश्वा मे नाथ तक मनउत्तं ॥ प्रथमं कुर्याद् दक्षं चं हितो यं तु
वनं तया ॥ द्वितीयं न लव दनं न च ह स्तां तो न च न ष्टोकं ॥ पंचमं त्तमनं पेकं स हं प्रकवंतो नया ॥ सप्तमं केठ साव स्त्र वं यनं त्वाष्ठमान
दं ॥ न वकं ठ त्व हृस्य समम सदन स्यायेव त्वमा गानव दानादिवनाता कवती श्री कृष्ण स्यात् लिकला मंत ॥ स्मायितं जितं स्मादिजि

कोकिलकलरवरुजिनया जितमनसिजतंत्रविचारं ॥ श्लथकुसुमाकुलकुंतलया नखलिखितघनस्तनभारं ॥ ध ॥

तोऽवता नोमनसिजतंत्रस्य कामशास्त्रस्य विचारो येनतं स्रग्धमावः ॥ चकः स्थित कलाकुल स्वापिपर समस्ति कनायक
स्वजनादी स्वस्व स्वानकुलो नमनायिकाः पतिनिधोऽत्यन समभूतया कृत्त स्वदृणामावान्कृत चः नउकं ॥ इति य के प्रतृत ससे वया
स्नानवकम ॥ पुनः कीदृशया मया श्लथया ॥ केशपाशश्लथं च कंबु च नादितं तेन शिथिला ॥ कुसुमैराकुला व्याप्ताश्च कुंतला
केशा कलापाय स्याः सा ॥ कीदृशं कृष्णं नखैर्लिखितम् स्तनव युग्मः कुच तत्तन समा येन तं नखलिखितपदे पादानस्य कर्तृ प
यं धनस्तनतं ॥ नकंपं च सायके ॥ स्पयं मेकस्तु हितो उदेतं प्राक् स्तनं पकजतन मंज देग्लवलन ॥ मिर्दः
श्री कि ... मा खिन्ना नि स्फुरणं का का न मायोनिति निषु ॥ विकृतः कुंतलो वा न्यं च केना सहित हंसमद ॥ ध ॥ ॥

...dur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

१०

२१ [illegible] ॥ विंदं कानने पद्मपामि कदा चित्तो विंदस्य दर्शनेन भविष्यती तासां [illegible] ः श्री
वं हृष्य [illegible] आनंदो मम कदा चित्त विष्यती यया [illegible] पद्मपामि हृष्यामीति मम विष्य चित्त मानानां [illegible]
णा हृतं गोपकंदस्य रूप हितं ॥ नन सपत्नीभिः परिहितं हृष्टा कथं तेहं [illegible] भविष्यती या कमामिति मा [illegible] हृष्ट [illegible]
तं ॥ अन्यदपूभिः परिहृतो हृष्टन याह [illegible] इति हेतो [illegible] यत्र स्मिं न तदेव [illegible] आ [illegible] ॥ अनि [illegible] याचत
यामध्ये मनो हृष्मान नं [illegible] यस्यां ॥ तथा चहं दर्शन हृतो [illegible] ॥ स [illegible] मानो मनो विभेतीति
भाव ॥ पुनः कीदृशं अनंगः कुटिला [illegible] लतया तामेना हृष्ट [illegible] पव [illegible] लतां हृदम [illegible] पद्मा

[illegible] विलासवंत मनं [illegible] वलिमह लती ॥ हृदो ला हितं नवी हिमम ति [illegible] स्थलं ॥ मा [illegible]
विलसितं स्मितं [illegible] काननं ॥ गोविंदं व्रजनं दर्शनं [illegible] हृतं पद्मपामि हृष्यामि च ॥ ॥ ॥ १ ॥ ॥

[illegible] यती स्येवं शीलं हृष्टं नवी हितं ॥ [illegible] ने नाव लो कितं यस्य तं म [illegible] याहृतं [illegible] यती स्यर्थः
पुनः कीदृशं [illegible] महृष्टीने न [illegible] मावृ स्वलितो विलासवंत ः [illegible] कीडावे [illegible] स्यतं ॥ पुनः कीदृशं
अनि [illegible] तं [illegible] मम [illegible] स्येति [illegible] विशेषेण नवलं [illegible] मिलि [illegible] विलासा [illegible]
यंती हृतीमेव [illegible] मा दृ ॥ १ ॥ ॥ ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥
॥ श्री ॥ श्री ॥ ॥ ॥ श्री ॥ ॥ ॥ श्री ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

पुनः कीदृशं पादरतिसुखसमयेऽमरतिसुखेनाशिकाले लोकोत्तरानन्दरागभावजातं प्रमोदाय ॥ ते भोगतः स्फुटमाराध्योवसर्द्धेना
लस्यामेष ध्याकीदृशं स्वेदार्द्रई जन्मकुलितेन मुद्रितेनयनमनोजेनेत्रक मलेयस्यतेन तेन पुनः देवदर्यागतंस्यामिः स्व
चिता ॥ तदुक्तं रतिरहस्ये मूर्छनामीलनं चाद्योस्तुतिकालस्वलनारामिति ॥ पुनः की० नि: स्वहासमतमर्थोनम् लायसा
लया ॥ अनेनमहत्तांतमसमयउक्तः ॥ तदुक्तं ॥ अगस्त्ये स्वाथत्तं चकोमल वादितं स्तुतिः ॥ जातेसुतिमुखेनार्थाविरागेत्वाव जा
यते इति ॥ नवमिसावेविघ्नवाकुलालयमेव क्रियाकलापः ॥ तेमविशमीमिशादमथ सूदननिमिमधुनामानंदेस्पर्द्धादि

रतिसुखसमयसरसालसपादसमुकुलितनयननमसरोजं ॥ निभृतहृनिःस्पृतितनतनुलतयामधुसूदनमुदितमनोजं ॥ ७ ॥ श्रीजयदेवभणितमिदमतिशयमधुरिपुनिधुवनशीलं ॥ सुखमुत्कंठितगोपवधूकथितं वितनोतु सलीलं ॥ ८ ॥

नवान्यमनस्याभिसारविहृतिवाक्तोक्रियान्यरि श्रमइतिभावः ॥ कीदृशमधुउदितमनोज ॥ कालेश्रुतिमनमात्तार्यकांची
गुणमस्तुसंस्थानेपुनः नृत्यातंमपीयरकोशिवरिस्मर्गादिनात्मजितमक्षितरायापांगविलेपनादिनाचपनावि
तोः कामोयस्यतं ॥ तदुक्तं अवमानेपियाश्रीतिरूपचारैरुपस्कृता ॥ सावित्रमकथायोगपतिजनयतेपरं उत्कंठि
तावेयंनायिका ॥ नेवागतः समस्त्रिनेषपिनामनेऽनुभवाशा स्वरःस्वरूपकार्यवर्तुनयसाः ॥ उर्वीतवनविरहरूपस्तापि
...तामवतः कवीन्द्रइति ॥ ७ ॥ श्रीजयदेवेति ॥ इदं श्रीजयदेवेन कविना भणितं वाणीनयउत्कंठिता
...नमपवितनोतु ...तांच ॥ कीदृशं मधुरिपोः कुलस्यमतिसुखवकं

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

...रति नेत्रेणे जनेनेरमणीयाशिखिविरीणाम कंदः ॥ नलवनंगादवलोकेव ॥ देहेहते
... ॥ शास्त्रिणी नीतेव मेवालकोपिचेतिविश्वप्रकाश ॥ स्मात्कुकलत्वलवकोइत्यमरः ॥ तताज्यातिः
तीहृदनवालोवहिप्रियंगुश्चिति विश्वप्रकाश ॥ कामारःसहस्रीतहृत्यमरः ॥ स्त्रीवल्लेमल्लिकायां चैपाकादिधिस्मिरीकुसे
पितिविश्वप्रकाशः कांचनीयनूत्नाद्उलीमनाथस्मीतंप्रमादादिमिलिदीकांतविलासवर्णनदमवकतापिलोकोमृदः
सर्वचेतरस्यद्दवएपहृदितंपद्मावतीवल्लभश्येतांचेरस्पमंजरीनवचायेपूर्णालिनाय ॥ इति गीतगोविंदटीकायां

कंसारिरपि संसारवासनाबद्धशृंखलां ॥ राधामाधाय हृदये तत्याज व्रजसुंदरीः ॥ १ ॥ ॥ ॥

प्रथमः सर्गः ॥ १ ॥ राधायाः कृष्णविरहदिग्धपाण्डलेर्थमस्मात्संप्रतिकृष्णस्यापितत्स्मात्कंदमाह ॥ कंसारिरिति ॥ कं
सारिः कृष्णोपिव्रजसुंदरीस्तत्याजत्याजमाह ॥ राधांहृदयेआधायआरोप्यसुंदरीपदेनअूवचनेनचबहु
द्वयवतीर्वक्रीरपितत्याजेतिकथनेनकृष्णस्यराधायामनुरागातिशयोध्वनितः ॥ कीद ... ॥ संसारवि
षयिणीयावासनासैवलावण्यंतस्यांबंधायर्शृंखलामिव ॥ अनेनाभिलाषापरपर्यायः ... ॥ नलवनंगाद
मूत्स्यके ॥ अभिलाषस्पृहातन्त्र्कामस्यसर्वांगहंदेव ॥ इत्थेक्रतेवानप्राप्यविश्वस्यानेदस्याध्यमाइति ... केटीव
वंशेपितिगडेपिचेतिविश्वः ॥ १ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ श्रीराधाकृष्णायनमः ॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

उपालोकइति हेमरविनोकोल्मः॥ स्तवको गुच्छो यस्याः सा स्तवकमती यानवकोषो कलतिका शोकस्यावोनस्याविके आवकस्येतुवा
लोकोउः हेमालोकिंतु शाकुंनदकेसनद्धस्तवकः॥ लतिकेवमात्र कंपायं कः॥ मकरंदपालिका नपुवादेनस्वनाउकेया॥
प्यनुस्योकलतिका उपालोके निभावः॥ किमपदकास्तावः॥ स्तवकीनस्पंनेधियउपवनेन स्पंदं मुखोस्थवनेनस्तवं
भीयः॥ पवनो वायुः सोपि व्यथयति उः खंददाति॥ कामादस्मयलेनवायोः सोमकथितं॥ उपवनमेवायिवेनसौतं
धमायकथितं॥ यतोवने हेतु पदं नगतिरेनमदपववायुर्भवतीति॥ महालोकेतिवायोरे ययिद्वेव गोनदस्तोकं॥

उपालोकस्तोकस्तवकनवकाशोकलतिका॥ विकाशः कामादेपवनपवनोपिव्यथयति॥ अपिआ
मकरंदगीतरणितपमाणीयानमुकुल॥ मलतिमुक्तानंनलवितिवर्धिणीअंगस्तवयति॥१॥ इतिश्रीमद्गीतगो
विंदकाव्येद्वितीयः सर्गः॥२॥ ॥ ॥ ॥ श्रीगणेशाय नमः॥ ॥ ॥ ॥

स्तवकनवकाशोकलतिकांविकाशयती तिस्तवंस्तुतम्॥ पवनोव्यथयतीत्यन्वयः सविभिमुखमागच्छन्पवनोंगंचला
दिनावायंतानिमनव्याप्तः॥ उपालोकप्रतीहियउमस्मै॥ तथ्याचकस्मादेवायंनवहृदयनमूर्तिभावः॥ अपिच॥ इयंवि
रहिणि तोवर्धनेन्द्रनेचनेमानानांकृतानामस्माणां मुकुलप्रसूतिरपिकउपालोकमोपिनस्तवयति॥ विकाशदशायां उ
...श्रीमुकुलप्रसूतिः॥ विरहिणीप्रसनताप्रभागवतीमध्ये॥ विरहिणीयमपिनस्तु
...तोद्वितीयः सर्गः॥२॥ ॥ ॥ ॥ श्रीगणपनमः॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

९० ... ...तिशयेनैव हृत मंजरी रूपा न वाणा नुस्वचापस्माते व्यमानाउयिख्यतीति संकथ्या वन सपिक ॥ १०५ ॥
१२.४५ मेव दैत्येकणो न हृमनं ति जनकाम । अनंग ... स्पृह तन सायकमा लव्य न रूपं वाण पातोह्रतेमा कुरुचापं धनुर्मा ... पयप
लविकाध्युर्मंमा कुरुय दाहृतेन सायकं दृतेमा कुरु हृते पिचेलतो जितना ... सायकं वापं मा संज्ञदीयथे ॥ अनन मनसि
जयदेनम न्मन सोजानस्य तवमन्मनापकाहित्वमनुचितमिति भाव ॥ हे क्रीडा निर्जित विश्व श्रीख्या लीलया निर्जितं विश्वं ज
गद्येन तत्संबोधनम् । मूर्छित सम्मूर्छा प्राप्तस्य जनस्य या हृदा स्मा ... तेन प्रहरेणा न वर्कि पौरुषं ॥ अपितु न किमपी त्यर्थः ॥ यद्वा मू
र्छित जनताया तेन नव किं पौरुषमित्यर्थः ॥ मूर्छितत्वे हेतुमाह तस्मादेवेति ॥ तस्मादेव मगीहत्वो मनगनयनायाः ॥ अंत्वं

पाणौ मा कुरु कुसुमसायकमेनं मा चापमात्तेयथ ॥ क्रीडा निर्जित विश्व मूर्छितजनता घातेन किं पौरुषं ॥ तस्मा
देव मृगीदृशो मनसिजं प्रेक्षकटाक्षानु ग ॥ श्रेणीजर्जरितं मनागपि मनो नाद्यापि सन्धत्ते ॥ १ ॥ ॥

तो ... नोऽचकटाक्षास्व वाक्यगावाणा न्ते सं श्रेणिभिः ॥ जर्जरितं भिन्न ... कृतं मनो मनागपि ... मपि न सन्धत्ते
तेस्व स्थं न भवति ॥ न च न कटाक्ष वाणोस्वयं हृ मूर्छितजन ... मथ मित्युयितम् मंजरी रूप सायक ... तेमा ...
तीति ॥ लीलयैव येन विश्वमपि जितं तस्य नेम्मूर्छितजनेषु प्रहारो पशोहानिक ... मपि ध्यनितं ॥ अप्रा ... यां यत्न ...
पादित मत्वः ॥ स्मार ... गोमा ... तेवाणोद्भयमतः ॥ १ ॥ श्रीराधायै नमः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ऊ. ४४

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

नन्वनेकेटात्मादिस्मरणादेवननु: स्वंभवतिकालस्यतत्रकोपवादः न्यत्र आह किमितात्ते पेनस्वांगाभायां स्वदेहात्मेणा
त्मा णिः प्रपितानि स्थापिता निहृ तितकेयामिनन्वस्वा णिवीवेणस्थापयितम हिमानिनत्वन्यत्रेया द्वनिर्जितेतिनिर्जितानिर्ज
गतिये स्वानि ॥ तथा वैतेदेवाह्रे र्जनगन्नयं जित्वा तन्न स्थापिता निहृतिभाव: ॥ नत्वेस्यत्र किमितिनस्थापिता नीतिभाव: ॥ अत्र
गस्यकामस्यजया याजेनमदेवतायांममनशीलदेवतायां तथा च गवैवंत्रै सोकयजयाया ह्यणिदत्तास्वगोजातप्रयोजनानि

अपलवंयनव्यंगतदेशिता मित्रा णागुणः स्वतापालिहिति स्पवेण ॥ तस्मातनंगजयजेनगतदेवतायाम।
त्मा णिनिर्जितजनगतिकिमर्पितानि ॥ २ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

नमोवस्थापितानिहृतिभाव: ॥ देवनयायदसंदीपतेनकेनापिप्रतिकर्मनमकोनेहृस्थापिव्यमितंकानितास्वस्त्रा णीयतस्मा
देअपलवमित्यादि ॥ अः पलवमिवअपलवंतदेवमनस्वंगनवंमितानिवाणा ॥ स्ववणापालिकंणीकलनाप्रांतमेयग ।
णप्रपंचिका ॥ अत्रनीलस्निग्धत्वात् अच्छव: पलवत्वेनप्रत्युनातिरूपणं ॥ अपांगस्यवदनमेदकत्वात्तननेनरमकं
अपांगमेवादीनेस्यानेयांनेतिलक्ष्येपिचेतिपालि: कर्णलतातेसोपंक्तिवंहपमेदस्योदिति ॥ २ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

[illegible] ॥ श्रीराधाकृष्णायनम: ॥ ॥ ॥ ॥ श्रीरामायनम: ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

[illegible] वोर्पलैगो चंकरोमीमदयेनाह॥ हृदीतिहे अनंगकंदर्पमम्थिनप्रद्युम्नप्रदा नंदकृद
[illegible] अहृदयंआत्यामाहादेवंश्रमात्कृपाकोअनंगवयावसि॥ अतिकिमत्मर्क्यामियहाउइतिमवेअनेहअ
२५ नंगहृदयंआत्यामयिकिमितिघुंवसिकीहृदेमयिप्रियापावहृनेनयापनहृदेसादेवाहंतनमवंमृतमाबलाहिंसिते
करोपीतिभावः॥ यद्वाहृदंसर्वदाप्रियायुक्तोहंत्वयीनांप्रियावहृनमत्रतिमयिद्रुमोनयुक्तइतिभावः॥ कामःसंवेह
देणहायम्यहीतिंगद्दिनः॥ हृतइतिहवेकामस्यमदहेवत्वचनाग्रानंगपदेनसंबोधनं॥ मममनीजेनिवस्यतिहृदीतिहृ
दिअयेविसलनायामृणालनायाकावस्थ छिदहजमम्बसंतापकारणंमृणेमृतः॥ नतमुनंगमनायकः॥ तुपिहाकोवा

हृदिविसलताहारोनायंभुजंगमनायकः कुवलयदलश्रेणीकंठेनसागरलद्युतिः॥ मलयजरजोनेदंभ
स्मप्रियारहितेमयि॥ प्रहरनहरभ्रांत्यानंगक्रुधाकिमुधावसि॥ २॥ ॥ ॥ श्रीरामायनमः॥ ॥

पा
मकिं॥ अयंकंठेकुवलयदलानांनीलोत्पलपत्राणांश्रेणीपंक्तिः॥ यो न्यायंभुजनायकरागरलद्युतिः॥ विसकांतिः इदं
सर्वांगेलापशमाय संलेपितम्॥ मलयजरजोहृदंमत्रलिप्तंतमस्मविभूतिः॥ अंगेलिमविद्विषिलचंदनहृदयोविविदृता
पत्र्याहृलीमृतइतिरुजः॥ पदेनमतचितंनयाचविमलतायाः॥ अयंयदीर्घवादिदर्शनात्तववादकिमम्मोनीलोत्पलदल
पंक्तोरूपामत्वादिअर्महृहीनाहुवलम्ममरुवमदादेवश्रमस्तवमयुक्तइतिभावः॥ अथप्रमाणिमानमलंकारः॥ साहश्या
नहृदंनवृम्ममीतिभ्रांतिमानिति॥ २॥ ॥ ॥ ॥ श्रीरामायकृष्णायनमः॥ ॥ ॥ २५

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

ध्यन्ति न व हृदयमस्त्वपयामयि देवत्ति = कारेण विनं विदन्तं मां बालयामि वच्चामि ॥ इयन्से देवावस्था उकं युक्तिन [illegible]
मममस्य स्मान्न व दृष्टो यदि किंचन ॥ इकेगः स्माहित्य मिमतकेगः स्मनो यथा ॥ नन्न वेश्मीति ॥ वंजतो गता मिन दवं नवे मेनेनव
न नेन प्रणायान्नु नयामि त्वामित्यथे ॥ कृति ने नेमिमाठ ॥ मदनेनु नेन नव कस्या नुनयामि त्वामित्यर्थः कृति ने नेमिमाठः
म्रनेन विलापावस्थाकथितः ॥ न उकं स्मृता मिलव्ये ॥ कंम्रमीमिमनोयस्मिन्नसे मोक्षस्मृदि व स्मृतः ॥ सूचितप्रियाश्रयादव स्मपा
लापदृति स्मृतः ॥ इदानीं भावनयाप्रसन्नीकृतं प्रत्याह हृदयमस्ति नैकं दधि व्रदेवहृदं मिव न त्वं स्मरसि दंदं प्रदिवं मलतामा
लिंगनं विभिमिनदत्ता मित्व प्रकृतो ग्रहस्पसेगतागतनमित्र यानतया नवि दथामि केहृदं दिवस्मतं ॥ इस्मन पद्य देव न स्वप

न न्वि विन्नमस्त्वपयाहृदयंनवा कल्पयामि ॥ मत्न्नवे कि केनेगना मिन नेन नेन मयामि ॥ ७ ॥ हत्वा मेवृवनोगनाग
नमेव मेविदधामि ॥ किं पुत्रेव मस्मं स्व मप दिवं मगुणं न दत्तामि ॥ ८ ॥ नमपाना मपद कंन्द पिन वेदत्तं न कोमिदेहि
हृदं दिदं दी नं मममस्वपये न तुनो मि ॥ ७ ॥ वर्णितं नजयदेव केन कदिवि दं प्रणोतेन ॥ किं उ वित्व मम्र इत्स्मव वो हि

दापिन वेदत्तं विभिन्नयं न कं नो मिन कदि व्या मि ॥ इयं तो देवावस्था न उक्तं इस्मा गोविन्दस्य आकलेम्ब्य मन किं स्मृत न्मतिकन्यादेवि
देमव त्रिपुरः किं स्मित्तं जानविवेकः इत्यर्थयति देवी मादि हे वृन्दपि श्रमदर्शनं देहि मन्नयेन कामेन इत्युक्तो मित्वं न मे
मवामि ॥ ७ ॥ वर्णितमिति जयदेव केन जयदेवेन कदंवे स्वरूपं वर्णितं गीतं जप्तं तेन ॥ मथुवदि विनिलयः ॥ कीदृशे
न किं उ विलोजयदेवहृतिग्राम ॥ मदवमहत्वात् स्मृत इत्यवत्र भंमवोयस्यना हृदयोमयो दिनीनम्नोनवेदेयस्या
[illegible] ज्ञानस्था नित ॥ क्रियनेनस्थानकुलस्माव पिर्जय देवेन क्रियते वेदस्मा मंगलो विन्दुर्याणं नेको
॥ ॥ ॥ श्रीदेवाकृष्णायनमः ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

९० [illegible] जनार्दनेन किं करिष्यतीति विचिन्त्य नापरोऽन्यः कस्मात्पापं करिष्यतीत्यर्थः॥ अथ किं न [illegible] मम
सकलं न करिष्यति देवा [illegible] करिष्यतीत्यर्थः॥ मयास्य कदापि दैन्यं न करिष्यतीत्यर्थः॥ मया विना मम जनेन किं मम [illegible] जनादिजन
२३ नेन न प्रयोजनमित्यर्थः॥ ननु परिजनं विना गोधनादिदानाकथं न करिष्यतीत्याह तथा विना मम धनेनापि किं॥ ननु कथं न विना
गृहदानाकथं न करिष्यति मम गृहेण किं॥ ननु गृहं विना संसारादिकर्मणां कथं न करिष्यतीत्यत आह मया विना मम सर्वेणा
परिवारेणापि किं॥ न किमपि प्रयोजनमित्यर्थः॥ इयं च सर्वस्वात्मार्पणीयावस्थाकथिता॥ तदुक्तं॥ अर्पितानामसम्भूता
नां देहादीनां [illegible] नासानन्तेन [illegible] मनसानसः स्यादन्तस्मृति॥ अहं त्वद्दानं चिन्तयामि स्मरामि कीर्तयामि भजे त्वां
किं करिष्यति किं न करिष्यति मामिति विचिन्त्य हे [illegible]॥ किं जनेन धनेन किं मम किं गृहेण सुखेन॥ चिन्तयामि सदा न ने कु
टिलं बुद्धिं भजे [illegible]॥ श्रीगोपालमिवोपविष्टमन्तर्मलं भजे [illegible]॥ [illegible] मनसे हृदि संगतानां निशां [illegible] मयामि॥
किं वने [illegible] नामिह [illegible] यामि॥ ७॥॥ ॥॥ ॥
पातिव्रात्येन [illegible] श्रीवोपनतान् [illegible] किमिव तदादि [illegible] मनसा [illegible] भरेण॥ आकुलं व्याकुलं [illegible] परामिव॥ अमृतो
पाहतासु [illegible] श्रीगोपालमसा हृदयं वो [illegible] मङ्गलपमावोप्या॥ अनेन गुणावलीना [illegible] वत्सपी
अथ [illegible]॥ तदुक्तं॥ [illegible] लीलामिर्वाणं [illegible] मिनेसणे॥ नन [illegible] मिति॥ [illegible] को कन ॥ २३
दक्षिणि॥ नामहृमिति॥ अहं वने किं नाम [illegible] किमिति तिनस्यात्मकसमर्पणं करोमि॥ [illegible] किं विलपामि हृदि संगतां हृद
येसंनिहितां [illegible] मयामि [illegible] यामि यदा किं मम॥ अथ [illegible] हृदि संगतां मनसि [illegible] किं मया

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

इत्यलं नद्भुतिस्मा धवः॥ कलिंदनंदिन्या यमुनाया स्तटे तत्कुंजे नीरोपांतस्थला द्रिपिहितो दर्पात् [illegible] ॥ [illegible] समा
धवपदेन मा लक्ष्मीस्तस्याधवः स्वामी यदि [illegible] लोकवत्तेनिवासाः ॥ सोऽभाग्यादि [illegible] ॥ इत
स्तत स्सेयुष्याने [illegible] हृदयनिहिता [illegible] हृदः ॥ माधव स्त्रनं [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] मानसं यस्य पुनः कीदृशो [illegible] तापः किमिति [illegible] [illegible]
[illegible] पदे [illegible] हित [illegible] ॥ [illegible] इति
[illegible] द्वितीयार्थ स्या [illegible] ॥ [illegible] किं [illegible] इति [illegible]

इत्यलं [illegible] ः॥ [illegible] तापः [illegible] कलिंदनंदिनी तटांतकुंजेनि
[illegible] माधवः॥१॥ [illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ [illegible] ॥ ध्रुवपदम्॥ ॥ ॥ ॥ ॥
[illegible] ॥१॥ [illegible] इति ॥ गीतस्य [illegible] ः [illegible]
[illegible] इति ॥ [illegible] ॥
[illegible] ः॥ [illegible]
[illegible] ः॥ [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible] ः॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

45

...स्तोके न तदंगस्पर्शादिविषयलाभं चंचलत्वाद्धेतन्त्वाङ्गः त्वाकवेनीयमनोभावः
पुनः ... सिंहेन मा ॥ ... नीतिस्पर्शेनवानि तदंगस्पर्शजन्यानि सौख्यानीदानीमनुभूयमानानि तान्येव ॥ इत्येत
त्रिंद्रियविषयलाभक्रमः ॥ ... चंचला स्निग्धाः ॥ ... गर्भीविभ्रमा विलासा ... वर्धिन
ता ॥ अनेन च ... विषयलाभक्रमः ॥ ... स्पर्शगंधस्तदेव ॥ अनेन घ्राणविषयस्य प्राप्तिः ॥
... सांद्रमधुमन्दस्पंदिति ... श्रीलीलावक्रिमाव ... नीलश्रोत्रेण ... माणः ॥ ...

नानि ... स्निग्धानि ... विभ्रमा ॥ ... वक्रिमा ॥ १ ॥
... समाधिं ... विरहव्याधिः कथं व नते ॥ २ ॥ इति श्री
गीतगोविन्दे महाकाव्ये जयदेवकृतौ ... सर्गः समाप्तः ॥ ३ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥

... इन्द्रियविषयलाभक्रमः ॥ ... मधुरता
... इन्द्रियविषयलाभक्रमः ... प्रकारेण विषयासंगेपि तन्न
... विषयासक्तावपि ... समाधि ...
विरहव्याधिः ... कथं व नते ... ॥ ... विषया
संगेनमायेसंभवात् ॥ ... इन्द्रियाणां
... विषयलाभे ... इन्द्रियाणां ...
... ॥ ... विषया ...

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

संप्रति याथां गविल्लसिता स्येव स्मद्रोण दृपाणि मोपीडअंतीति नस्यादवेषालं मंत्रोमीमाद्येनकामद्वप्रभाव ९७ =
स्थितामिवशास्त्रयथां मंत्रो ध्यति सूचापसूचापेसू स्पेयअनुछिनिहि नेपि न = कटद्व दृमोवाण: ॥ समेमयोमम मेदो ॥
डं निर्मालकतोनय अस्याते पिनस्यवाणस्यदमममपीडनमेवथमेइ निनुचितमेव ॥ अथवडप्टिलोवक: वपामा मास्वदू
पयस्यातह्श: कवीमाये पिंग्रछिन वैली केषावं चयोपिमावेयमंमाद्यमावणायडयमंपदाकमंकतोनु ॥ येंन
मेनेन: कुप्टिलभ्रमवतिमोन्नमावृायमयननेअ्यपिनानुविनेअथचकेनल्विअंयविंवाथवोदिवाद्णावल्भोथ
वोमोदं म्रकौंनन्नाविस्मादयनवीद्म्मोदणवाक्रमात्वविक्षिए: ॥ इदमपिनानुचिनं ॥ यत्रोयोतणवानुमम्मरत्वेत्रुक्त:

सूचापे निहित: कटाक्षविशिखो निर्मातुमर्मव्यथां श्यामात्मा कुटिल: करोतु कबरीभारोपि मारोद्य
मं ॥ मोदेनावदमंचतन्विमनुनां विंवाधरोधणवान्सद्गुणलनमेऽलनवद्यांप्राणेमेनक्रीउति ॥ १ ॥

मपद्मोदं कमेवेति ॥ अयंनवमदूतोवक्रिल: सममेऽल: ऊ वविल्लातेममप्राते: ॥ कथंकिमितिक्रीडति ॥ सा
णप्रहृणष्टपं क्रीडंतिमिमिकोपानि ॥ मडूनस्यमस्त्रविमस्वदप्राणप्रादिलमनुचिनमिति भाव: ॥ विनेघनाना
ल कार: ॥ लडकका व्यप्रकाशेविरोध: श्लोदिवोयाविधिकल्वेनयडंच: ॥ विविदवेलामदृशोदृत्समदं: ॥ घयामे
[illegible] येपदृणि: ॥ आत्मादेहमनोवुद्धिप्रयत्नभावेत्यमिविश्व: ॥ कवरीकेशवेकेइनि: ॥ १ ॥
[illegible] ॥ श्रीगणाधिपायनम: ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

46

...णा(ः) समस्ता विशालमजलं जलमाहितं कमलिनीपत्रममहं करोति वर्मकर्तुं वदर्शनि

२७ श्चिमप्रेमिव अविरलं यथा स्यादेवं निपतितो यो मदनबाणः कामबाणास्तत्सम्बन्धव्रणायमवतो हन्त तथैव । तस्या हृदयं तं

मवेदिति हृषि । अतो अविरलं निपतद्भिर्मदनशरैः संपीडामाभूदिति कमलिनीपत्रैर्लग्नं नाहमिवकरोति । कीदृशं वर्म अ

विरलं निपतितमदनबाणादिव नायचन्द्राणामवदिवसं पयमानमिवेति माजर्वति । अवनं हन्तराणां प्रीतानां विधि विप्र

प्रकाश ः । साक्षुहृदमशयनीयं कुर्व्याकरोति रचयति कीदृशं मनस्यविलासकलानां वडविषकीडकलायां

अविरलनिपतितमदनबाणादिव अश्वदवनायविशालं ॥ स्वहृदयमनीणावर्मकरोति मजलनलिनीद

लजालं ॥ ४ ॥ कुसुमशयनि विखात नल्पमनल्पविलासकलाकमनीयं ॥ व्रतमिव तव परिरंभसुखाय क

रोति कुसुमशयनीयं ॥ ५ ॥ ॥

स्याद्यं कमनीयं कान्तग्री । ॥ यद्वेव स्वगतिर्ज्ञातं न शक्यते कोवेदकस्मादेवम भगवान तथाभीष्टमतस्य कुसुमशय्या

मात्रं रचयत्वनमागंदन हृदिदेवतिहृतीति भाव ः ॥ किमिव करोति कुसुमशविशिष्टं कामस्य शरः ॥ कुसुमस्य

रूपाक्षेपं न लघुशय्यायज्जनं स्वरूपव्रतमिव परिरंभसुखाय तत्तालिंगनजन्यसुखप्राप्त्यर्थे होतितल्पं चतायनी

येस्मात् । तल्पं मदकलस्य यो हि विविधप्रकाराः ः यन्नै हि भिः ॥ यद्देत हे गा वस्यातनसतणाप्रोक्तं प्राक् ॥ ५ ॥ ॥

श्रीराधाकृष्णाय नमः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

सर्वैः सर्गैः श्रीकृष्णस्य विरहजनितावस्थावर्णिताः ॥ अस्मिन्तावत् राधायाः यमुनेत्यादिनाथिकावस्थाः ॥ तत्र श्री माधवं कृष्णं प्राह । ९ ।
माणमेवाचवाथिकेत्यनुकंपायां कः ॥ कीदृशं माधवं यमुनातीरे वानीरनिकुञ्जे वेतलताकुञ्जे तत्र मन्दं लीलया आस्थितमासीनं ॥
न ॥ तत्र केनमाह प्रेमेति प्रेमभरेण चत्राधाविषयकस्नेहभरेण उद्भ्रान्तं उत्कण्ठितं तथा च प्रेमभरेण उद्भ्रान्तं चञ्चलपद्यानं नाना
लोकयन्तं दृश्यचक्षुर्विचारयन्तं तत्र रेस्थितमितिभावः ॥ अथ केन केन वाक्येन पुष्पवानीरवंजुलादिमधुः ॥ मन्दः खेलेन
दृग्ने उद्भ्रान्तं तिर्यगिति विभवः ॥ १ ॥ निन्दतीति हे माधवसानाथा त्वद्विरहेण द्विधा खेदेन चन्दनं निन्दति अथ चंद्रकिरणम्

यमुनातीरवानीरनिकुंजे मंदमास्थितं ॥ प्राह प्रेमभरोद्भ्रांतं माधवं राधिका सखी ॥ १ ॥ कर्णाटरागेण एकताली
ताले ॥ निंदति चंदनमिंदुकिरणमनुविंदति खेदमधीरं व्यालनिलयमिलनेन गरलमिव कलयति मल
यसमीरं ॥ सा विरहे तव दीना माधव मनसिजविशिखभयादिव भावनया त्वयि लीना ॥ ध्रुवपदम् ॥

नु चंद्रकिरणं लक्षीकृत्य अधीरं अनल्पं खेदं दुःखं विंदति प्राप्नोति मलयसमीरं ॥ मलयपर्वतसमं चिवानं व्यालनिल ।
यमिलनेन व्यालानां सर्पाणां निलयो निवासः स्फुटं चन्दनद्रुमस्य मिलनेन संसर्गेण गरलमिव विषमिव कलयति मनुते
उतः तथा मन्यतोद्रेकगर्भमाह ॥ दीनेति दीना दुःखिता तथा च दुःखितस्य त्वद्विरहेण दुःखं सा एवंभवतीति भा
वः ॥ पुनः कीदृशी भावनया ध्यानेन त्वयि लीनासम्यक् स्थादिव ॥ मनसिजस्य कामस्य विशिखा बाणास्तद्भयादिव लीना लीनं भूत्वा
[illegible] लीनेति विभ्रमः ॥ गाढं लंबविषमं तेन गाढं लंब तापलकेइति च ॥ १ ॥ गाधा हंसायनमः ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

... यदेविते मानीवाति स्येन ड दांदं ड = देन ... प्यं म वंन युतोग्रदादिकुस्म सागया मिलप ...
८० ठड्यत्वालंग्यामि = ॥ सह मींडं ह त्वान मितेमैवगछे गुका ये दि तिभाप्यव मादगतेप्य ति निम स्येनालोकोवेद युनया मी
यनु याग प्रकव नाय ह स्मति ॥ पश्चा तु द = स्थिय ते प्य यंमालिंगानाद्दि लान मंभावयतिविवीदति ये बादं ॥ मोति ॥ भुन =
कायमयंवलु = स्यान स्ततिविचायेबे द्दि ति ॥ नड तं ह दित म्रदितयं सं यो चिंतो विग्रहे दितियश्चाडे द नेत्यनदे दासी
न्यमालत्वग छेतीमामनुम ... तिष्यतीतिजायम्बु चमिस्यातांनत्वंग छेतिपश्चात याने ने वनत्वंगपदितापमं चति

ध्यानत्वयेन युद = पदिकल्यमवं नमतीव ड वपं ॥ विलपतिद्रह मिविवी दति हो दि नितं चति मं चतिता
पं ॥ ६ ॥ प्रतिपद मिदमपिमिगदते माधवतनु चरणोपतिनाहं ॥ त्वयिविमद्देम यितपदि हघानियि
पितनुनेतनुदाहं ॥ ७ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

नडतंदशाद पकेतु आग्रा हवे भीत्या दि समह ह = ॥ किल किंचनमिति नमादा लोवष्या स्रलंकार स्रेददीपवं नड ॥
तं का व्यप्रकाशे ॥ सैव क्रिया ह वक्रीभु कावं क स्येतिटी पकं स्रस्माद्यं = ॥ वह्नी भुक्रियालंकारं कल्पदामाहति देव दीपक
मिति ॥ प्रतिपदं ह नस्तन मुलंनीपातिपदं प्रतिगदति हे माधव चरणोपतिताहं ॥ त्वयि विमुखे विमुखे हतिसुधानिधि
भ्रं शे पितनुदाहं महौ रंभा पं ननु ते विसायपति त्वमाधाल स्मायव = ॥ स्वामी चंद्रस्र ह्यप न राल ह्मा = ॥ नदे
दाहनितयिनिकट स्थिते मपत्या ममकिमपिकर्तुं नमाहते तथि प्रतिकुलेम तिसभगतीमापत्यमपि मन ...

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

२०

वहतीति मा उ [illegible] माननकमले [illegible] वहति [illegible] की दृशं च लितं [illegible] विकट [illegible] ॥

नेने नेत्र [illegible] जलधर [illegible] विधुमिव चंद्रमिव ॥

कीदृशं विधुं विकट [illegible] ये विधुंतुदस्य [illegible] दंतदलनं [illegible] ताम्रः [illegible]

[illegible] ॥ [illegible] विकट ॥ [illegible] विशाल [illegible]

[illegible] प्रकाश ॥ [illegible] विधुंतुदः [illegible] राहुः ॥ [illegible]

वहति विचलितविलोचनजलधरमाननकमलमुदारं ॥ विधुमिव विकटविधुंतुददंतदलनगलिता
मृतधारं ॥ प ॥ विलिखति रहसि कुरंगमदेन भवंतमसमशरभूतं ॥ प्रणमति मकरमधो विनिधाय करे
च शरं नवचूतम् ॥ ६ ॥ ॥ ॥ ॥

[illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible]

[illegible] कुरंगमदेन [illegible] ॥ विलिखति ॥ [illegible] भवंतं असमशर [illegible] ॥ [illegible]

[illegible] विनिधाय [illegible] प्रणमति ॥ [illegible]

[illegible] इति भावः ॥ [illegible]

[illegible] ॥ ६ ॥ ॥ ॥ [illegible] नमः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

[illegible] ...केति ॥ जीवस्य मास्यलिखितः ॥ कोऽयमात्मनः ब्रह्मणे चाथ स्थाने ताने चवर्धमानं ॥
[illegible] तावधः ॥ १ ॥ को हरिर्मावरणे किसलये चरणपद्मकिसलयसमानामत्वात् । कोमलत्वाच्चेतन्मयावकमहणं अ
७६ लक्तवरसणं जनयति की हृदये कमलायाः श्रियो निलये आश्रये ॥ पुनः की । न ज्ञातव्ययमणिभाणमणिसह
हास्ते ः सजिति लहतेकी हृदयं यावकमहणं वह्निर्मतेहृदिमूनमपवरणं सवर्णं यस्ता हृदयं स्वह निमर्षः ॥

यथा किसलये कमलानिलयेन त्वमणिभाणसह जिते ॥ वह्निरपवरणं यावकमहणं जनयति हृदि
योजिते ॥ ६ ॥ ॥ ॥ ॥

पुनः कीदृशः हृदये योजिते ः नूतनमानिताया स्वापिते स्वहृदये तच्चरणकिसलयं हृत्वा यावकं रचयती यर्थः
यदा हृदि दृश्यते रविन्दे चरणं की । कमलयालक्ष्म्या निलये आश्रये लक्ष्म्या हृदयमव तस्य मर्दया स्थितेः ॥ पु
नः की । न त्वपवमणिगणा सैर्भू बिते लक्ष्मा मुपिम्हृदये पचरणं किसलयं ददाती तितस्याः ॥ सौभाग्यातिश
योऽपि निर्ण [illegible] चरणं किसलयेन त्वमणिगणा सह जिते ॥ रूपजरूपमानयोः किसलयत्वमणिगणानयोः ॥ परस्पर
मयो [illegible] मम हृदि जयिनिति ॥ कमलाश्रीनरहिणि योऽपति विलीहात्मज्ञानवत्ती वेयावकालक्तकामयः इत्यमवः धप

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

इतीति तिस्तत्र [illegible] थः ॥ सगदे गाभ्यापेन्तु येनेम तिमयद तनं मु मामयी मेव लोविकिंनि विदियति ॥ अयविकिर
नीस नेनकी [illegible] मनमये भो तिस्य जनिनमायमव का कं यमानु चर ॥ विपानि न तु वयधे मिव्य मित कौ
हसो विकुलायमूने वि शुलो वि क्लौ ति पत्र नो स्वयमवे यस्न ना दो --- मामललइयथै ॥ पुनः की - मन तिजस्य
हामस्य कनकमि लिने मिहामनन स्वविलीतो लोद तिमो रवेवा ज येन स्यको मामन मामय अजजयेन स्पकनका ॥
मनह यगोम मुपर [illegible] नमन मिज स्पमहपाजमामय माति पतीस्यकपदेन - विवर्नी दंसपकामिति ॥ कीहरा:
मतिनयरमनं नो रतस्य मंगल स्वजो ह मनमपदा मोयस्मा ना हवं ग्रमो पियदा सिंहमन उपविशति ॥ वदापरि

इतिगद्जयेने विपुलाय येनेमन दिजक न कामने ॥ मतिमयरमनं नोवराहकर्मविनवति कनवमने ॥ ५ ॥

जोनेमं स्वद नमपलिकावध्यते ॥ मनस्मिन सिंहा मनी स्वेनेन स्पाः नह्ये नेरु इवं टिका रूपमां गल्पस्व ज मर्मं निवयामीति
भावः ॥ पुनः कीदृशो जयेने ॥ इंनेवाम नं स्वहामहपा विकां वीवआति हस्ये पिलजयानप्रिकयाहतं स्पाटकादि पचव
सैतयर्थः ॥ यदाहतं वामनं स्त्रीहस्मवणी केद गायरूप विशेषे यन्नाह शेम्रतपदेन नपाद्यशीहतन ॥ सन्नामववय
सुपाप दद्मनो इतिभाव ॥ स्वपविशेष स्मृसदेहे नायकव मौन वृगा स्पनाय वयाक नेत्ररू तिका मम्रा नेवुतं नद
[illegible] दृ स्पे ॥ जटायुवनीमलको स्ववमृ स्वेमलामर्जकुह सि दार्थैः स्वर्वीणी गोरूप ॥ स्वदेजनानं वमाकुस्म इति
[illegible] ॥ [illegible] नेवकाम स्पान नं सप्रमेतया विनि स्वं न सांनि सहवनायेन तु नं स्प्रंगं प्रतीतोवय

CC-0. [illegible] Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

…यात्स्वंगे मरकतवलयमिंद्रनीलमणिकंकणानेमेव मधुकरनिचयैश्च मरस्वद्धं ।
नि रहारूपस्य … ॥ का इत्यमरुजयुगले ॥ जितं निजमादेर्वैन शोभेन च विभ्रमाकलमणाल खंडयेनताद्रशे ॥ पुनः
८८ कीदृशा कदनलमेव नलिनीदलं पद्मिनीपत्रं यस्मिन् ताद्रशे पुनः कीदृशं हिमवच्छीतले ॥ अत्र यद्यपि कदनलस ४३

जितविभ्रमाकलेमद्भुजयुगले कदनलनलिनीदले ॥ मरकतवलयं मधुकरनिकरविडम्बि हिम
शीतले ॥ १ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

कथितं प्रदर्शये काचित्प्रियाहि नीपत्रत्वेन वर्णितं का जितया प्रियभुजस्य विभ्रमत्वमित्युपलक्षणं पदमये कदनलस्य पद्मिनीप
त्रत्वनिरूपणं भिद्यते तद्भिन्नमिति तु काव्यप्रकाशे ग्रन्थे कार्य अर्थान्तरे यस्मिन्नेकपदे प्राप्तं जितत्वात् केचन पदार्थाः
श्रोताः स्मृतिना ॥ सात्मात्मनाशोपमानं ॥ केचनार्थान्तरन्यासालाभि रूपपत्निरम्यप्यान्तरपके नदेकदेशावतीति
न तिलीपत्रओजस्विं मनागुरुद्विरिविश्रः ॥ मरकतानीलमणिरिति निकोषः ॥ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ॥ ॥ ७८
॥ श्रीमधुसूदनायनमः ॥ ॥ ॥ श्रीगोपालायनमः ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

ॐ नमः ... स्वामी ... [illegible] ... प्राकृताच्छवक ... सर्वज्ञ ... नामभूष्यं समते ॥ त्रि ... वीपूज्य ... चयति ॥ यथा विन्यासमर्पयती
सर्वः ॥ कीदृशो विकुर्वे ॥ वनंवयवविभव ... विमनोहृदे ॥ पुनः कीदृशोदर्भपतिः ॥ नामः ...
केपुनः कीदृशोनत् ... लोकनाथ ... कृतानिवस्त्रानां ... निर्मिताविनेनतादृशे कीदृशं ...
... विशुद्ध ... नामप्रकाशितत्वाभावप्रयता हृदि ॥ यच्चपलावत्स ... विवृद्ध
सपद्मस्मनन्तस्मानि ... विकृतानां ... तत्कृतं ... मानां ॥ तां मर्त्तनरादृश्यमाननया ॥

... यति ... ॥ कुत्र ... नानने ॥
... ॥ ... ॥ ३ ॥

... विकुर्वे ... कच ... ॥
नाः ॥ कृ ... विकृत ...
... ॥ ... ॥ ...
... यति ॥ कीदृशो ... पुनः कीदृश
... ॥ पुनः कीदृशान ...
[illegible] ... ॥ ...

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

...॥ नलादि प्रार्थयति ॥ मधामिति ॥ हे मलयानिल मलयसंबंधि वायो वायां पीडांविधेहि ॥ मम मलयश्च दनाश्रयत्वेन मम कामोपस्नदशिरे याचकप्रत्याख्यानं नो चितमिति सूचनाय मलयानिलपदोपा दानं हे पंचबाणमम प्राणान्गृहाणपंचभिर्बाणैः ॥ पंचानामपि प्राणानां ग्रहणं कामस्य समुचितमिति ज्ञेयं हे यमुने त्वं हि तामित्र दोषहे मे वक्ति मिति नगच्छामि यत आश्रय ममहे भिमितिगदं मुनर्मयो नाश्रयिष्यते न वि नाशहे मस्मि मे संताप जनक मे वमविधास्यतीति भाव ॥ हे कृतान्त मम गिनि त्वमयाक्षं हे स्त्रमया किं किं प्रयोजनमिति पर्थं ॥ तवं गेनहमी मिमिमं गानि र्सिचा सा वय स्निग्धानलजमोदे हदाह ॥ सामस्त्वनिवर्त तां ॥ कृतान्तो निर्दयस्त स्नातिपा मे पिदया नस्तुमोतिलोपनाय कृतान्तेत्यु

वा यां नियोदि मलयानिलपंचबाणप्राणान्गृहाणनगृहं दुवं नवाश्रयि ध्येन ॥ किं ते कृतान्त मम गिनि दमया नं येगें गानि सिंचमम सामस्वतदेहदाह ॥ १ ॥ इति श्रीगीतगोविन्दे ममम ॥ सर्गः ॥ ७ ॥ ॥ ॥

प्रतं भगिनीत्वं तत्त्वमर्दः कामबाणः संमोहनः ॥ शोभमाणश्च दहन ॥ शोषणाख्या उन्मादनश्च कामस्य पंचबाणाः प्रकीर्तिताः ॥ अंतकमंसि दमीति न दमननसं कामंचनिवर्ततेन मे विलासयंमी ॥ गहानादायोनि चया नमस्तु दंतानयं तीदीपप्रभे वह स्निग्ध समं जनीयं ॥ इति श्रीगोविन्दलीलामृतरचितायां बालकृष्णविरचितायां गीतगोविन्दटीकायां बलभेजाभिताम सेयायां सप्तमः सर्गः ॥ ७ ॥ ॥ ॥ श्रीराधाकृष्णाभ्यां नमः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

रमयतीति तेः [illegible] मेवन हृदामवतां त्रियाय कामयिहृ हृदयंतो मनेहदौने [illegible] हदो बलो ड नेनो यो हृल्लयमसो दवोह
[illegible] महदोह [illegible] हृ स्मल [illegible] मवामतिमायेनेदम यतिमानिके स्रावितदकोपय ॥ अद्ध विटपो दवेकुंजम
[illegible] विदिमंदहपू [illegible] मस्था स्पादेवं श्रेनदवा हृलं यमस्पादेवे ॥ विदंवकुकालंव्या व्यक्तिमिमेवंसं स्थितास्तीति ॥ अमहल
[illegible] मोदददवेन हृ [illegible] सोपादानें हृलयते [illegible] लहस्योदवेदम वितथेवमविद्व तीति ॥ नह्यमी विहाययया कया वि
[illegible] यिकयामहदवमणां मुविनमेवेति [illegible] नायविटपः ॥ पलोवे विंगे विलावे सं तवा हवो विति विद्य ॥ स्वाधीनमर्तृका

रमयति [illegible] मं कामयि [illegible] हृदयं खलु हृल्लयवमोहहे ॥ [illegible] फलमहदयं [illegible] विवतं चदमा वि विटपो
दवे ॥ इद्दवमणां नेहृल्लहृ विद्गुणनेमधु विद्युपद्दोनके ॥ कलिकागत [illegible] नवरा लुडु [illegible] तेक विदपज
यदेवके ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

[illegible] यिकाहृयं ॥ यमस्य [illegible] हृहः ॥ पतिः [illegible] चमि [illegible] माहकास्वाधीनया निकावसेति इद्दतिद्ह ।
पत [illegible] कर्णिकानि [illegible] यदेवके कवीनं [illegible] यदे [illegible] कालि [illegible] माचविं [illegible] कनव मनु
[illegible] हदो ॥ [illegible] विषय [illegible] मणां [illegible] सालाहृदो [illegible] हृदयं दवे [illegible] ने चिंमने येनताहृदो
[illegible] देनुमाहृ ॥ [illegible] हृल्लयपदसैव [illegible] मत्ताः कस्मा [illegible] लिज [illegible] मतीश्वेव [illegible]
[illegible] कमानाव [illegible] हृदयं प्रसाद ॥ १ ॥ ॥ श्रीरामाकृष्णायनमः ॥ ॥ ॥
[illegible]

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

५२ ...णव दर्शनेन प्रख्यात॥ प्रसिद्धोयः प्रणयभरोन्मत्ता नितांत सस्वभंगेन मानेन हेतु
...कैतव (?) : गोदावरि के नमुना निर्वचनीयां लज्जां जनयसि की हश्यामे॥ नवीन दलमय व हृदयं पश्यत्याः॥ कीदृशं प्रि
योपदलक्तकैः प्रियायाः पद्मरागं तं धियाच वैशोभिः प्रसनपवासमलक्षायाः रुणलक्षापादी प्रियस्तनाहवाक मिव
॥ प्रसस्वदलरागामिव हृदयं सर्वाधिकवादत्तिनि समदेमेवयथायदर्शमेभास्यगवैतानकांचननगच्छतिस्म मे
ग्नी॥ तेन तामस्यनायिकाचरणालक्तकं कृष्णहृदये पश्यंतीजीवंमेव विपन्नरुचवतीप दिहास्तं कयाबोकादपि

तदेवं पश्यंत्याः प्रसवदलरागं वदिदिव॥ प्रियापादालक्तकच्छुरितमरुणच्छायहृदयं॥ ममाद्य प्रख्यात
प्रणयभरभंगेन कितव त्वदालोकः शोकादपि किमपि लज्जां जनयति॥ इति श्रीगीतगोविंदे अष्टमः सर्गः॥८॥

मेघिनाञ्जनामवनीति भावः ...याः सादानतमानेप्राप्तविंवाकी योगितो॥ पालनोत्कोचयोः॥ कांतिमच्छोभाय
मिजुष्टनेति दिक्षुरक्तानाः॥ कोकानुसारि लिखितलसदनंत नवसालंकृतिध्यनित्तु नंदन श्रीहरुद्धिः आख्यानमा
कलयितं जयदेवकाव्येदेवकान्य वोपितदन्दकलमुक्तवीटीको॥ इति श्रीमहामहोपाध्याय श्रीशंकरमिश्रविरचिता
यां श्रीगीतगोविंदटीकायां रसमंजरीनमाव्याख्यायामष्टमः सर्गः॥॥८॥॥ ॥ पु. ५२
॥ ॥ ॥ श्रीराधाकृष्णाय नमः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

स्वविधृगोविंदि तायायाया ॥ माष्कुचितमजंमंप्रतिकृतपक्ष्मा ना आं तं मध्वुवा चे त्यादि ॥ अथ तामिति अथा नेतवं गंधकलहं नविंतां पकृबव
तनानतवं हुतवक्ष्मा नयां ता येता हृदयकां नेत लीड ताच कथितन्तीकोहंघीनन्य थविक्षोमनयेनकामेन खिन्नां ॥ रुः खितांप्रति
मुदेतदृसेनवंगा पात्वेनभिन्नां संगतांया तं अतएवविभाद्धमप्रमाम हृदंगमहितां अतएवांगचितं नव्य, तं हृदंवं स्वदितं गुणावहां
विलसितंनयया तं भिन्नमः प्रथीवचने संगते ह्यवितमकुयं ॥ इतिविकलतां गहितावभवतेनोक्ता प्रातेस्वं प्रणयकोपमवेणभी
तं यां वाहुकावमचितादवमार्थपक्ष्मात ॥ तं नव्यतेभृदनवस्थितिवासहृदैनीयाकुलं च कलहां तरितां च ह्याह्मात ॥ तदेव
॥ ॥ ॥

अथ तां मन्मथखिन्नां रतिरसभिन्नां विषादसंपन्नां ॥ अनुचिंतितहृदयचरितां कलहांतरितामुवाच सखी ॥ [illegible] ॥ हरिरभिसरति वहति मधुपवने ॥ किमपरमधिकसुखं सखि भवने ॥ माधवे मा कुरु मा
निनि मानमये ॥ ध्रुवं ॥ तालफलादपि गुरुमतिसरसं किमु विफलीकुरुषे कुचकलशं ॥ २ ॥ ॥ ॥ ॥

गीतेन कथयति ॥ हे सखि हरिरभिसरति आगच्छति ... याति ॥ अयेहे मानिनि मानवति माधवे लक्ष्मीपतौ मानं
मा कुरु लक्ष्मीपतित्वेन प्रकाशरूपमहो ... तया मानं कर्तुं ... इति हृदयं ... मधुपवने
... तवापि ... हरिः ... मधुपवने ...
किं सखि ॥ अपि ... किं ... ॥ मधु ... ॥ देवं ... इति
[illegible] ... फलीकुरुषे ... तालफला
[illegible] ... हितम् ॥ २ ॥ ॥ ॥ ॥ श्रीरामाय नमः ॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

[illegible] मानर्द्धमिति अत एव [illegible] नमस्कृतं ॥ अथ पुनः कस्मात् क्लिष्टा सा अधीनमर्द्धकाया नायकौ क्रीडामाह ॥ कमु दि
[illegible] स्यास्य [illegible] पञ्चतालीतालः ॥ गीतस्यास्य विजयी जयश्रीलो मुरारिः ॥ कस्मिन् यमुनापुलिने वने यमुनायाः
[illegible] कुञ्जे [illegible] क्रीडति [illegible] केलिप्रतिपादना विजयी मुरारिः क्रीडामेवाह ॥ [illegible] मणीवदने कामिनी
[illegible] मृगमदतिलकं लिखति ॥ कीदृशे [illegible] मणीवदने [illegible] दितः ॥ [illegible]

गुर्जरीरागे एकतालीताले ॥ [illegible] वदने रमणीवदने चुम्बितवलिताधरे ॥ मृगमदतिलकं लिखति सपुलक
[illegible] मिव रजनीकरे ॥ १ ॥ विजयी मुरारिः [illegible] यमुनापुलिनवने ॥ १ ॥ ॥ ॥ ॥

[illegible] पुनः कीदृशं चुम्बनायवलितः ॥ [illegible] कोविमो
[illegible] मदनकामे [illegible] पुनः कीदृशं चुम्बनायवलितः ॥ [illegible]
[illegible] मिव रजनीकरे [illegible] कीदृशो [illegible] दितः ॥ [illegible] मदनाय [illegible]
[illegible] पुनः कीदृशं चुम्बनायवलितः [illegible] दर्शना
[illegible] तिलकस्य [illegible] ॥ १ ॥ ॥ ॥ ॥

॥ ॥ [illegible] नमः ॥ ॥ ॥ श्रीगोपालाय नमः ॥ ॥ ॥ [illegible] ॥ ॥

५३ गी

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

१०॰ पांडुरति ॥ अपगते देहे अयं हृदयमानस्थे मम हृदये मदनव्यथां कामपीडायतीवाधिकं यथा स्यादेवं तनोति विस्ता
स्यति कीदृशः ॥ विरहेण मदिरेक्षणा पांडुरत्वं यस्य तदुदेः ॥ स्त्रीहृत्समस्तभुजं मानं तं पमं तद्युतिमिषस्य सः ॥
तथाप्यमितहृत्कस्य भुजत्वं भुजं मदनावदेहं पांडेन हृतस्य भुजस्य स्मरणादतिमध्यजायते इति भावः ॥ किंभूतं
वेदनामपि ज्ञानमपि निर्दयं तनोति किंभूतं चेतनया च इविवदमोनेन तथा विवेकोन्मूलनं भवति ॥ येन हृतावद

विरहपांडुमुखताविमुखत्वं भुजच्युतिरथनिर्दयतापि वेदना ॥ विषवतीव तनोति मनोभवः स्वहृदये हृदये
मम वनव्यथां ॥ १॥ ॥ ॥

यमपि तमेव स्मरतीति भावः ॥ यथा जनकत्वे देहेतु गर्भे विशेषेण माद्यन्मनोभवः ॥ इति मनोभवः ॥ कामस्य हृदन्तिं
तथापि विनिकः स्थितस्य हृत्कस्य स्मरणात्मयानहृत्तं मनसि जदनाशां क्षेनातकामे मम वेदीजातकृत ॥ मस्तुनस्य
मातद्यं विकीर्णता देहेणामपि प्राणाजमपत इति भावः ॥ वंदस्य हृत्कम मनोजनत्वेन कामस्य वमनसि जत्वेनैव प्रसि
द्धेः ॥ मोदत्वेन कामवदयोः ॥ सौंदर्यस्य तत्वात्रमनोभूपदेन कामस्यापादानं ॥ न ध्यावश्यति ॥ चेदमप्यनतेज्ञात
स्वहेतोः स्वर्योम्यजायतेति वेदना ज्ञानं दुःखयोः ॥ अयेत्वादेवं तं भ्रममस्मरणोपि वेकितिविष्व ॥ निर्दांतयो च निर्यकयते
[illegible] श्रीकृष्णाय नमः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥
[illegible]

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

८१

…स्य वचनं तथा: एकतालीताले ॥ गीतमिदं कौकाधिपुंचतिर्म भुविपुण्यहस्नेन हि
मानदंमनेस्नेतदेवीयिका उणाध्यिक: ॥ सैदयी हिरूपोरणायस्या: ॥ मामतं केनागमनोत्कमपि हस्तंगुणोदनहय
मितवतीनमतो धिककजोतिभाव: ॥ कुवती विलसती स्वनेनापि कर्तक विलासकथमा हिपहीनत्वनमं कीदृशी स्मरन्
द: कामतं प्राम: ॥ स्मरतमितियावत् ॥ तमउचितो योगसोविरचित: ॥ कृतोवेजस्त्रामवात्ययाता ॥ पुन: कीदृशी विगलि
तकुसुमभरे केश्यपाश: हस्ताविलुलिता ॥ कुसुमनकचयश्च एवैककंचुकनदानेननस्माकेशायस्या विपरीतचेतनानाथि

तुं तंतदारोपकतालीताले ॥ स्मरसमते विरचितवेषा गलितकुसुमभरविलुलितकेशा ॥ कापि मधु
रिपुणा विलसति युवतिरधिकगुणा ॥ ध्रुवपदं ॥ हरिपरिरंभणवलितविकारा कुचकलशोपरि तरलितहा
रा ॥ २ ॥ चंचलकुंडलललितकपोला मुखरितरसनजघनगतिलोला चंचलदलकललितानन चं

काया: केशाश्च हराएव कमेव चुंबनेकाधिमिसुतो ॥ हरिपरिरंभणेन आलिंगनेन वालितो जातो विकारो रोमांचादिर्य
स्या: ॥ सा पुन: कीदृशी कलशाविव यो कुचो तयो उपरि तरलितश्चंचलो हारो यस्या: ॥ सा पुन: की चंचलाभ्यां कुंडलाभ्यां
ललितौ मंडितौ कपोलौ यस्या: सा मुखराभ्यां कुंडलाभ्यां चलत्पुरस्सरायनेमावविनाशहृदयमानाहं इयं हि कायत्रता हृदयस्य
जघनस्य गमनेन लोला चंचला पुन: कीदृशी चंचलमिवलवेश्मगुणं कुंतलेललितमनोहृदयानन चंद्रोमुखं इयं
स्या: नस्मोकस्मसाध्यरयानवमनेनाथरपानोत्साहेनहृता चक्षुर्निमीलनेनाथि: हृताहतिमुग्धवासभवनिद्रायमानाः

॥ ३ ॥ श्रीगीतगोविंदटीकायां

८१

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

ममसदाग्निश्चवनस्पतिष्ठंतनदेनमाह ॥ ३ दवनेअवेननामहृदीयदामहक्रियाज्ञानवद्धिनायकाअकावेकसेदाहृदे
वेचेननातुष्ठियमालाहृदीविदहानलंवियोगाग्निकिंकिमिनिविवदामिमदामितथाचदृहनमडः खस्वकोमि
ज्ञाताने त्यावल्पकदिर्नेकिमिलावदामीतिभाव: ॥ कीहृदीअतिशयेनविनष्टंमिथ्यामह नेकेनंनमदंयस्या: ॥
स्मानाहृदी ॥ यदाअतिविनष्टकेननाअमिविनष्टंविनष्टमतिकांतमतिविनष्टंकेननंमृदीयस्मात्मात्हृदीतथा
चनिकपमर्मोदयंमयमपीदंहृदीदंनेनविनाविफलमिमर्थे ॥ केननंलोकमेकायेगेदेचेवोयमंत्रिणीति ॥

ममसदाग्निवनवमतिविनष्टकेनना ॥ किमिदविमदामितवदानलमेचेनना ॥ ३ ॥ ममहृदवि
भूदयतिमधुदमधुयामिनी ॥ कापिदृशिमनुभवतिकनमस्कनकामिनी ॥ ४ ॥ अदकलयामि
वलयादिमूषणं ॥ दयितविरहदहनैकभूषणं ॥ ५ ॥ ॥ ॥ श्रीराम ॥ ॥

विश्व: ॥ वदमगिणाइतिदुग्धवनननयुजादेपदस्मेवदीविकल्पेनांत ॥ पठितमस्यदहृप्रलयाभावपदेवि
पहामीतिप्रयोगदृतिअदृदेनिवेदेदंवमधुयामिनीदकमनधुयामिनीवसंननवाग्निंमोवियोगत्माहृदीवामेका
मिनीदविकृष्णमनुभवतिकेलिममकेपदमपदिविछंवस्मामविस्मेविभुमोविकलनेनदौदितिविश्व: ॥ मध्य ॥
...दीकेननमपिदतोदहेतियशांग ॥ स्मादमेमतियांपुण्यश्चयस्मीमहकंनेहदयदयमदं ॥ अदहेनमस्त
...पांवविनमलेकांदहृदिपविहदहनेवदनेनकहमविदाम्रियाद्ताननदृदे
मिथुनयतिवियोजयमिकापिहनेहदं ...पप ॥ ७ ॥

CC-0. ...dur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

...मालवरागः॥ प्रतिमठतालः॥ गीतार्थस्तु हहविप्रलब्धेयं जनं सखीं याामि॥ यद्वा कं जलमपि
यमं वा शरणं यामि तत् विनजलप्रवेशः॥ अग्निप्रवेशं वा यमगृहं वा यामीत्यर्थः॥ कीदृश्यहं सखीजनस्य वचनेन वं
चिता प्रतारिता मया हि हरिर्नीयते एवेति सखीवचनेन प्रतारिताहमित्यर्थः॥ सखीस्थाप्येवं चेत् मना विकाशं का त्यो विश्वा
सपात्रं भवेदिति भावः॥ कोप्यसात्म्या निलात्के दुःखसमेत सर्वं नास्ति च॥ पावकेचमरणेच वक्तुं खलु शीघ्रं जलेषु कमिति

गौडमालवरागे प्रतिमठताले॥ कथितसमयेपि हरिरहह न ययौ वनं॥ मम विफलमिदममलरूप
रूपमपि यौवनं॥ यामि हे कमिह शरणं सखीजनवचनवंचिता॥ ध्रुवपदं॥ यदनुगमनाय निशि गहनमपि
शीलितं॥ तेन मम हृदयमिदमसमशरकीलितम्॥ २ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

विप्रः॥ शरणं गहनं विजोपितमतः॥ सखीवंचनमेव॥ कथितसमयेपि हरिः सङ्केतकथितसमये विप्रलभ्योऽयं स्वयमेव
यः कथितः॥ समयः कालो स्मिन्नेव समये मया सङ्केतस्थले आगंतव्यमिति स्वयं कथितेपि॥ यद्वा मदयोग्यः समयः
कथितः सखीद्वारा तेन सङ्केतनिकुंजे न ययौ न गतवान्॥ इदमतः कठमेव यौवनं नामहृदयमसमलरूपमिलंसौंदर्यमपि
विफलं व्यर्थमेव तद्यत्र मनःप्रत्याशया स्थितं॥ संप्रत्यपि वं विनेनिवृधिङः स्वापभोगमसमर्थापतिं यस्मान्मे
ते प्रकृतमेव मम यौवनं यास्यती तिभावः॥ यस्मात्कृष्णस्यानुगमनाय निशि गहनमपि शीलितं नेतेन कृष्णेन वि
मितन्मृतेन मम हृदयमसमशरबाणकामेन कीलितमपि हं॥ २॥ ॥ श्रीवत्सलाञ्छनस्य॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

श्रंगांनवइतिश्रस्मिन्नवमेवेङ्कङ्खंदेशंणुजाले ॥ किमगाननमृदेहदेवनमध्यमद्वीपयमकाशिनवान्वौहरा ॥ सर्वाद्दिकुंजेज
संदर्शीकामिनीनस्यावदनस्यमवस्यचंदनविंडमेंडलाकांवंदनमिलकेशर्गचंद्रविवचेनवोध्य ॥ अवहर्गावनवोध्य
वेडखेदेचंदनविंडमाहरणमावात ॥ वुन ॥ वीहरामकुंसीप्रमूनलांकनस्यकलंकस्यश्री ॥ शोभायन्नमाहरा ॥ कुल
टाकुलस्यव्यभिचारिणीस्यमूहस्यचेवस्मेपान ॥ संकेतगमनमार्गप्रतिरोधस्नेनसेजानंपानकेयस्यमयपवसापिह
नयायस्यकलंकः स्फुटीभवतिमूतिख्यनिनें ॥ १ ॥ ममवतीतिशशमयवर्विवेचंद्रविवेममवतिमतिमाधवेकृसेविहितवि

श्रांतदेचकुलटाकुलचस्मेपानसंजानपान्मकमस्यवस्फुटलांछनस्य श्री ॥ हंतेवनांतरमदीपपदंकजालेदिक
संदर्शीवदनचंदनविंडविंडे ॥ १ ॥ प्रमदवनिशाममचवविंवेविहितकिलेवेवमाधवेविघृत ॥ विवचिनविवि
॥ ॥ पविलापमात्मवितातवकारवेन्द्रैः ॥ २ ॥ ॥

लेखेकनकालसेपेसतिवि[illegible]ताड: विनाकाष्यांडडे ॥ वहितापंचकाचकंठंयचास्यान ॥ विवविनोविवियोनानामकावे
किलापेपविदेवनंपञ्चदंयपास्यानध्या ॥ हर्वनस्यगमननसंकाष्यासीहेदेहदितेऽमिसाधिगांकुमसंचारदतिनदाग
मनंप्रतिनिवलासलचयिकं विलसापेतिमाव ॥ विविपविलापमेवमीतेनकाध्यमति ॥ २ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

[illegible] ॥ श्रीकृष्णायनमः ॥ ॥ ॥ ॥ श्रीकृष्णायनमः ॥ ॥ ॥ ॥

CC-0. Lal Bahadur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

॥ श्री [illegible] ॥ श्री [illegible]य नमः ॥ ओं इह खलु निर्विघ्न[illegible] [illegible]

[illegible] मङ्गलमाचरति ॥ मैत्रीत्यादि ॥ [illegible] ॥ एकाले [illegible] ॥ [illegible]

[illegible] ॥ प्रस्थितयोः ॥ कीदृशो [illegible] निदेश [illegible] मेवेत्यादि [illegible]

[illegible] ॥ कोपालो [illegible]

[illegible] ॥ अथ [illegible] ॥ मैत्रीत्यादि ॥ [illegible]

[illegible] ॥ इत्थं [illegible] निदेश

[illegible] ॥ १ ॥ ॥ ॥ ॥

[illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible]

[illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible]

[illegible] ॥ [illegible] ॥ द्वितीयायां [illegible] ॥ कथं न भवतीति [illegible]

[illegible] ॥ एकक्रिया [illegible] इति [illegible]

[illegible] ॥ [illegible] किं [illegible]

[illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible] निदेश [illegible]

CC-0. Lal Bahadur Shastri University Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham

56

dur Shastri University, Delhi. Digitized by Sarvagya Sharada Peetham